

SKÖVDE KOMMUN

2016

ÅRSREDOVISNING

SKÖVDE

Billingskolan har Sveriges mest nöjda matgäster

Billingskolan fick i september ta emot ett överraskningspris när White Guide Junior arrangerade en stor prisutdelning i Malmö. Priset kallas Skolmatsbarometern och baseras på 6 000 röster från elever i hela Sverige. Billingskolan fick 8,84 poäng av 10 möjliga av sina matgäster, vilket var det högsta betyget i hela landet. White Guide Junior jobbar för matgästens bästa, för att höja kvaliteten på skolmaten och lyfta fram och sprida goda exempel från Skolmatsverige.

Områdesutveckling i Ryd

Under 2016 inleddes arbetet med att utveckla Ryd till en mer attraktiv plats att leva, bo och verka på. Invånarnas delaktighet och inflytande är viktigt för att lyckas. Två ungdomsutvecklare har anställts för att få fler ungdomar att engagera sig i hur Ryd ska utformas och uppfattas i framtiden.

Under året har flera evenemang anordnats, till exempel Sätt färg på Ryd, Vinterkalaset och olika jullovsaktiviteter för barn och unga.

Några händelser från Skövde 2016

Full fart på bostadsbyggandet

År 2016 var året då vi blev 54 000 invånare i Skövde. Under 2016 ökade antalet Skövdebor med 534 personer. Att vi blir fler ställer naturligtvis krav på bostadsbyggandet. I Statistiska centralbyråns mätning från augusti 2016 hamnar Skövde kommun på nionde plats i landet över orter där det byggs mest. I jämförelse med andra städer i närheten – som Jönköping, Borås och Karlstad – byggs det betydligt mer i Skövde. Under året färdigställdes 210 bostäder i olika upplåtelseformer.

Centrumutveckling

För att Skövde ska växa och vara en stad där människor trivs är det viktigt med en attraktiv stadskärna. Kommunen planerar flera stora projekt för att utveckla centrum på olika sätt. Ytterligare ett led i att stärka stadskärnan och utveckla centrum är den pågående utbyggnaden av stadsbussterminalen vid Resecentrum.

Breddad kompetensförsörjning – Skövdemodellen

Skövde kommun är en av de kommuner i Sverige som kommit längst när det gäller att lotsa in nyanlända, personer med funktionsnedsättningar och ungdomar utan fullständiga gymnasiebetyg på arbetsmarknaden. Skövdemodellen har uppmärksammats både på nationell och internationell nivå. Arbetet sker i nära samarbete med Arbetsförmedlingen och olika fackförbund.

Under året har vi börjat jobba med arbetsdelning. Det innebär att serviceassistenter tar över enklare arbetsuppgifter från ordinarie personal. Serviceassistenter kommer från ovan nämnda grupper.

Till och med december 2016 har Skövde kommun anställt ett 80-tal serviceassistenter inom framför allt skola, vård och omsorg. Sju av tio har fått en ordinarie anställning i kommunen eller börjat studera. Under hösten 2016 startades även Byggpiloten, som handlar om kompetensförsörjning till byggindustrin.

Kontaktcenter

En väg in! Det var tanken med Kontaktcenter som öppnade i stadshuset den 24 februari 2016. Så har det också blivit. Kommunvägledarna som arbetar i Kontaktcenter tar emot mellan 500 och 800 ärenden varje dag, vilket avlastar handläggare, administratörer och andra tjänstemän. Frågorna från allmänheten gäller främst gator och vägar, försörjningsstöd, integration och Arena Skövde Bad.

Så gick det **under året**

Skövde kommun redovisar ett positivt resultat på 151,9 miljoner kronor för 2016. Det motsvarar 5,6 procent av skatter och bidrag. Nämnderna (exklusive de taxefinansierade verksamheterna) redovisar ett resultat på totalt 24,3 miljoner kronor över budget, medan de taxefinansierade verksamheterna redovisar ett överskott på 4,6 miljoner kronor. I resultatet ingår avsättning till pensioner och inlösen av så kallade ränteswappar. För att långsiktigt klara den planerade investeringsnivån krävs ett resultat på minst 3 procent.

Under året har Skövde kommun investerat (brutto) för 488,3 miljoner kronor.

Hur fördelades dina **skattepengar**?

Den största delen av en kommuns verksamheter finansieras av skatteintäkter som baseras på invånarnas inkomster. 2016 hade nämnderna i Skövde kommun en total budget på 2,5 miljarder kronor. Av varje hundralapp i skatt gick:

41 kr till barn och utbildning

31 kr till äldre- och handikappomsorg

7 kr till stöd för barn, ungdomar och vuxna i socialt svåra situationer

21 kr till övrig verksamhet som vuxenutbildning, kultur, fritid, underhåll av gator, vägar och grönområden, kollektivtrafik med mera.

Snabbfakta

	2016	2015	2014
Folkmängd	54 133	53 555	53 134
Kommunal skattesats	20,86	20,86	20,86
Årets resultat (mnkr)			
Kommunen	151,9	77,9	101,6
Kommunkoncern*	250,0	151,5	204,9
Nettoinvesteringar (mnkr)			
Kommunen	443,2	460,9	339,6
Kommunkoncern*	879,0	948,0	932,6
Verksamhetens intäkter (mnkr)			
Kommunen	957,4	824,5	772,6
Kommunkoncern*	1 661,8	1 514,1	1 301,1
Balansomslutning (mnkr)			
Kommunen	5 168,1	4 874,5	4 419,5
Kommunkoncern	7 557,3	6 951,5	6 143,3
Soliditet (%)			
Kommunen	58	59	63
Kommunkoncern*	47	47	50

* Kommunkoncernen redovisar Skövde kommun inklusive bolag och kommunalförbund

Innehåll

Bilagor

- Miljöredovisning
- Nämndernas verksamhetsberättelser
- Folkhälsorådets verksamhetsberättelse 2016
- Verksamhetsberättelse Överförmyndare i samverkan 2016
- Kommunfullmäktiges och nämndernas måluppfyllelse 2016

Layout & Produktion: The Compadres
Foto: Skövde kommun, Ekman & Winroth,
Thomas Harrysson, Tuana Aziz, Mikael Ljungström,
Jesper Anheide, Märten Bergkvist (Next Skövde), Mostphotos
Tryck: Redo Tryck & Storformat

1	Organisation och politik	
	Skövde kommuns politiska organisation	10
	Kommunfullmäktige 2015–2018	10
	Ledande politiker och tjänstemän	11
	Alliansen för Skövde har ordet	12
2	Sammanfattning av året	
	Viktiga händelser för Skövde kommuns utveckling	16
	Skövde kommunkoncerns ekonomiska resultat	18
	Finansiell analys av Skövde kommun	25
	Verksamhetsresultat	27
	Kontroll	34
	Utveckling inom personalområdet	35
	Viktiga framtidsfrågor	37
3	Uppföljning av kommunfullmäktiges styr- kort och Vision Skövde 2025	
	Så fungerar vårt styrkort	40
	Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort	41
	Uppföljning av prioriterade utvecklings- områden för Vision Skövde 2025	46
4	Nämnder	
	Kommunstyrelsen	56
	Barn- och utbildningsnämnd	59
	Vård- och omsorgsnämnd	63
	Socialnämnd	68
	Kultur- och fritidsnämnd	72
	Servicenämnd	74
	Byggnadsnämnd	77
	Kommunfullmäktige	78
	Överförmyndare	78
	Valnämnd	78
	Revision	78
	Arvodesnämnd	78

5	Kommunala bolag och kommunalförbund	
	Årets verksamhet i kommunala bolag och kommunalförbund	82
	Skövde Stadshus AB	82
	AB Skövdebostäder	84
	Skövde Värmeverk AB	85
	SkövdeNät AB	86
	Kreativa Hus Skövde AB	87
	Next Skövde Destinationsutveckling AB	88
	Skövde Flygplats AB	89
	Balthazar Science Center AB	90
	Gothia Innovation AB	91
	Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS)	92
	Kommunalförbundet Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS)	93
	Kommunalförbundet Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS)	93
	Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	94
	Skaraborgs Kommunalförbund	95
6	Räkenskaper	
	Resultaträkning	98
	Balansräkning	99
	Kassaflödesanalys	100
	Noter	101
	Särredovisning VA	113
	Redovisningsprinciper	118
	Övergång till komponentredovisning	124
	Revisionsberättelse	127
	Fem år i sammandrag	129

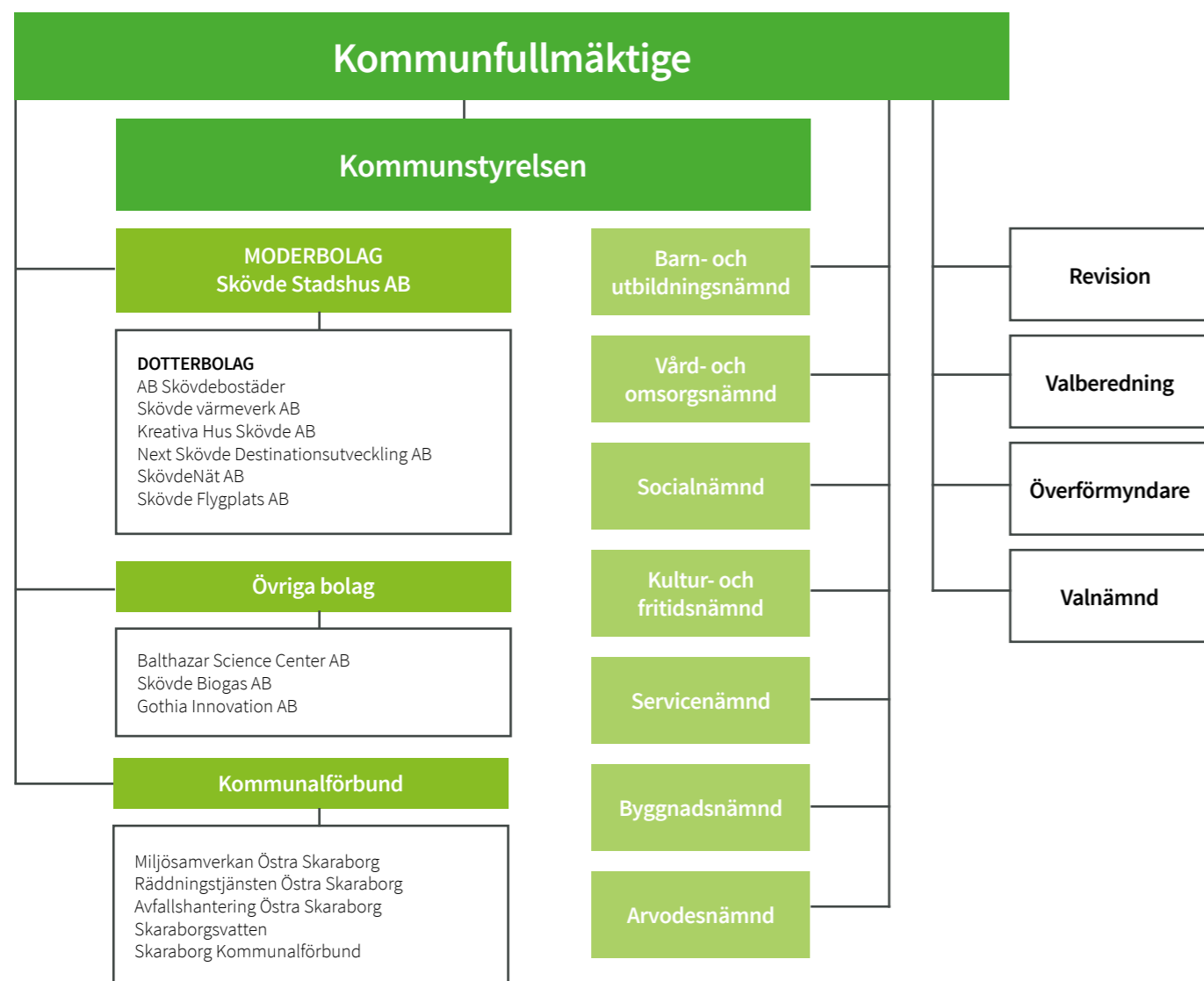

1

Organisation och politik

Skövde kommuns politiska organisation	10
Kommunfullmäktige 2015–2018	10
Ledande politiker och tjänstemän	11
Alliansen för Skövde har ordet.....	12

Skövde kommuns politiska organisation

Kommunfullmäktige 2015–2018

Mandatfördelningen under mandatperioden är 29 platser till den styrande minoriteten (M, C, L, KD), och 32 platser till oppositionen.

Parti	Mandat
Moderaterna	15
Socialdemokraterna	20
Centerpartiet	6
Miljöpartiet	4
Liberalerna	5
Vänsterpartiet	2
Kristdemokraterna	3
Sverigedemokraterna	6

Ordförande:
Conny Brännberg (KD)

Förste vice ordförande:
Tord Gustavsson (M)

Andre vice ordförande:
Monica Green (S)

Ledande politiker och tjänstemän

Kommunstyrelsens ledamöter

Kommunstyrelsen utses av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska följa och ha uppsikt över nämndernas och bolagens beslut och arbete. Kommunstyrelsens ordförande leder kommunstyrelsen.

Ordförande: Katarina Jonsson (M)

Förste vice ordförande: Leif Walterum (C)

Andre vice ordförande: Marie Ekman (S)

Ledamöter:

Magnus Hammar Borsch (M), Torbjörn Bergman (M), Elisabeth Svalefelt (M) t.o.m. 161024, Philip Segell (M) fr.o.m. 161024, Paula Bäckman (C), Ulla-Britt Hagström (L), Conny Brännberg (KD), Johan Ask (S), Maria Hjærtqvist (S), Helena Dahlström (S), Robert Ciabatti (S), Roger Almgren (MP)

Ersättare:

Philip Segell (M) t.o.m. 161024, Joseph Nasob Tamasang fr.o.m. 161128, John Khalaf (M), Gun Sandelius (M), Gunvor Kwick (C), Petter Fahlström (L), Ann Lindgren (S), Anders Grönvall (S), Anita Löfgren (S), Bjarne Medin (S), Dag Fredriksson (V), Kenneth Källström (SD), Mikael Clarke (SD)

Kommunalråd

Katarina Jonsson (M)

Katarina har varit kommunstyrelsens ordförande sedan valet 2010. Hon har det övergripande ansvaret för kommunens angelägenheter. Dessutom är hon ordförande i Skövde Stadshus AB.

Leif Walterum (C)

Leif är sedan valet 2006 förste vice ordförande i kommunstyrelsen. Han har bland annat det övergripande ansvaret för fysisk planering, infrastruktur och miljöarbetet i kommunen. Som vice ordförande i kommunstyrelsen är han också ansvarig för personalpolitik.

Marie Ekman (S)

Marie företräder oppositionen. Hon är bland annat andra vice ordförande i kommunstyrelsen och vice ordförande i Skövde Stadshus AB.

Nämnder och sektorer

Kommunfullmäktige i Skövde har beslutat om sju facknämnder utöver kommunstyrelsen, dessutom finns det en valnämnd och en revisionsnämnd. I kommunen finns sju sektorer, vilka är underställda en tillhörande nämnd. Vissa sektorer är underställda två nämnder då deras ansvar tillhör olika områden.

Kommundirektör

Tomas Fellbrandt

Som kommundirektör ansvarar Tomas för det övergripande arbetet med planering och ledning i kommunen och samordnar kommunens verksamheter. Kommundirektören är också chef över samtliga sektorschefer samt chef för sektor styrning och verksamhetsstöd.

Nämnd och ordförande

Kommunstyrelsen, Katarina Jonsson (M)

Kultur- och fritidsnämnd, Kaj-Eve Enroth (L)

Socialnämnd, Elisabeth Svalefelt (M) t.o.m. 161024, Anna Bergman (M) fr.o.m. 161024.

Servicenämnd, Torbjörn Bergman (M)

Barn- och utbildningsnämnd, Paula Bäckman (C)

Vård- och omsorgsnämnd, Therese Sahlström (M)

Byggnadsnämnd, Magnus Hammar Borsch (M)

Arvodesnämnd, Marie Guhrén (M)

Valnämnd, Martin Odenö (M)

Revisionsnämnd, Lars-Erik Lindh (S)

Sektor och sektorschef

Sektor styrning och verksamhetsstöd, Tomas Fellbrandt t.o.m. 160831, Bo Räftegård fr.o.m. 160901 t.o.m. 161214, Ulf Karlsson fr.o.m. 161215
Sektor medborgare och samhällsutveckling, Rogher Selmosson
Sektor samhällsbyggnad, Eva Darolf t.o.m. 160630, Karl Alexanderson fr.o.m. 160701.

Sektor medborgare och samhällsutveckling, Rogher Selmosson

Sektor socialtjänst, Saeed Ardane t.o.m. 160418, Lena Friberg fr.o.m. 160419.

Sektor service, Karl Alexanderson t.o.m. 160630, Sture Forsbom fr.o.m. 160701.

Sektor barn- och utbildning, Gustaf Olsson

Sektor vård- och omsorg, Per Granath

Sektor samhällsbyggnad, Eva Darolf t.o.m. 160630, Karl Alexanderson fr.o.m. 160701.

Alliansen för Skövde har ordet

Skövdeborna trivs bra och uttrycker att de är nöjda med sina liv. 2016 redovisar Skövde kommun ett ekonomiskt resultat om 152 miljoner vilket är det högsta någonsin. Framtiden för med sig många utmaningar och den bästa förberedelsen inför det är en stark ekonomi.

Alla kommuner står inför stora förändringar och tuffare ekonomiska tider, så också Skövde. Det beror på en demografisk utveckling som innebär att det föds många barn och att fler äldre har förmånen att leva längre. Det är mycket positivt men innebär samtidigt en ekonomisk utmaning då en växande grupp barn och äldre ska försörjas av en minskande grupp i arbetsför ålder.

God måloppfyllelse i kommunens verksamheter, invånare som är nöjda med den kommunala servicen och en stark ekonomi gör att Skövde kommun är väl förberedd inför framtida utmaningar.

54 000 Skövdebor

Skövde har en stabil befolkningsökning och 2016 passerade vi 54 000 invånare. I dagsläget pekar allt på att vi kommer nå vårt mål om att vara 60 000 invånare år 2025. Att få fler att bo kvar i Skövde och flytta hit är en del av strategin för att möta framtidens utmaningar. Näringslivet och Högskolan i Skövde är tydliga med att stadens attraktivitet är viktig för deras förmåga att rekrytera studenter och kompetens. Därför arbetar vi målmedvetet med olika satsningar för att stärka Skövdes attraktivitet, de senaste åren har vi haft extra fokus på att locka unga, barnfamiljer och företagare hit. 2016 har vi bland annat påbörjat en ny isyta vid Billingehov, färdigställt Kulturfabriken samt renoverat lokaler för Göteborgsoperans Skövdescen. Flera steg har tagits mot förverkligandet av visionen för Nya Billingen. Utvecklingen av stadskärnan och Boulognerparken är i ständig rörelse.

Byggboom och investeringar för ett gott liv

I ett växande Skövde är efterfrågan på bostäder stor. Bostadsfrågan har länge legat högt på Skövde kommuns agenda och nu ser vi resultat av hårt arbete från både Skövde kommun och näringslivet.

2016 blev året då byggnationen verkligen kom igång på riktigt. Skövde är bland topp-tio kommuner i landet med flest antal påbörjade bostäder per invånare. Intresset är fortsatt stort för att bygga i Skövde, 2017 förväntas bli ett rekordår med drygt 400 färdigställda bostäder.

I takt med att vi bygger fler bostäder och blir fler Skövdebor uppstår även andra behov. Vi vill att Skövdes invånare ska

kunna leva ett gott liv. För att möjliggöra det håller vi en hög investeringstakt inom framför allt vård, skola och omsorg. 2016 påbörjades till exempel om- och tillbyggnad av Tidanskolan och Billingskolan. Första spadtagen togs för en ny förskola vid Ekedal och för en skola i Trädgårdsstaden. Det var invigning för Bissgårdens förskola i Skultorp och för Skytteledsvägens gruppboende.

Vi vill att det ska vara enkelt att ta sig inom Skövde och till och från vår kommun. Under 2016 påbörjades större investeringar för att stärka infrastrukturen. Första spadtaget togs för den nya stadsbussterminalen, den nya planfria korsningen på väg 26 och en ny rondell vid Aspö.

Skövdemodellen

Jobb och egen försörjning är bästa sättet att skapa integration. Under 2016 lanserades "Skövdemodellen" i syfte att skapa jobb-möjligheter för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Projektet har testats inom skola, omsorg och byggbranschen med goda resultat. Skövdemodellen har dessutom uppmärksammats som ett gott exempel på nationell nivå.

Finansiering av den framtida välfärden

Vår långsiktiga plan för Skövde är att stimulera näringslivet och övriga aktörer så att fler arbetstillfällen säkras och skapas. Genom Försvarsmaktsråd Skaraborg stärker vi Skövdes förutsättningar att fortsatt vara en betydande förbandsort i Sverige. I projektet Assar samverkar vi med Högskolan, Volvobolagen och IDC för att stärka tillverkningsindustrins omställning in i framtiden. Även Skaraborgs sjukhus Skövde är inne i en expansiv fas och bygger ut sina verksamheter i Skövde.

Parallellt jobbar vi långsiktigt för att minska sårbarheten av de stora arbetsgivarna och verkar aktivt för att skapa nya arbetstillfällen inom handeln, spelindustrin och nu också besöksnäringen.

För att skapa tillräckligt med resurser för att finansiera Skövdebornas framtida välfärd behövs varje nytt arbetstillfälle.

Tack till alla som varit delaktiga och bidragit till Skövdes positiva utveckling under 2016.

Allians för Skövde

Katarina Jonsson (M)

Ulla-Britt Hagström (L)

Leif Waltherum (C)

Conny Brännberg (KD)

2

Förvaltningsberättelse – sammanfattning av året

Viktiga händelser för Skövde kommuns utveckling	16
Skövde kommunkoncerns ekonomiska resultat	18
Finansiell analys av Skövde kommun	25
Verksamhetsresultat	27
Risk	30
Kontroll	34
Utveckling inom personalområdet	35
Viktiga framtidsfrågor	37

Viktiga händelser för Skövde kommuns utveckling

Skövde är en stad mitt i händelsernas centrum. Här bidrar både små och stora händelser till att utveckla kommunen och höja livskvaliteten i våra invånares vardag. Det räcker med en snabb tur genom staden för att se hur den håller på att förändras och utvecklas. Nya bostäder byggs, stadsdelar växer fram och nya trafiklösningar tar form. Tillsammans med de människor som bor här, och de som väljer att flytta hit, skapar vi alla en spännande framtid för Skövde kommun. Nedan följer en sammanfattning av viktiga händelser under 2016 – alla en del av kommunens arbete mot Vision Skövde 2025.

Fler bostäder byggs

Under 2016 blev vi över 54 000 Skövdebor! En milstolpe på resan mot 60 000 invånare och en nödvändighet för att kunna möta de framtida utmaningar som kommer med en åldrande befolkning. Skövdes befolkning ökade totalt med 578 personer till 54 133 invånare. Ökningen förklaras av en fortsatt positiv utveckling när det gäller födelsenettet och utrikes inflyttade.

Befolkningsutveckling och bostadsutveckling hänger nära ihop. Behovet av bostäder är stort i Skövde, och att tillgodose det behovet är en av utmaningarna för att nå önskad tillväxt. Under 2016 har 213 nya bostäder färdigställt och flera stora byggprojekt har påbörjats. Enligt siffror från Statistiska centralbyrån (SCB) ligger Skövde på nionde plats i riket när det gäller antalet påbörjade bostadsbyggnationer per 1 000 invånare. En positiv signal om att bostadsproduktionen i kommunen har kommit igång på allvar under 2016.

Investeringar för framtiden

För att möta framtidens behov har flera lokalinvesteringsprojekt satts igång under året. Bland annat har utbyggnaden av Billingshov startat, en ny grundskola har börjat byggas i Trädgårdsstaden och man har fortsatt att bygga om kommunens kök. Det har även tagits beslut om nya hastighetsgränser i vissa områden, som ett resultat av att nya bostadsområden växer fram. Vidare har det under året tagits fram

en ovanligt stor mängd tillfälliga föreskrifter för att hantera trafik i samband med byggnationer. Detta är delvis kopplat till Skövdes tillväxt men även till fiberutbyggnaden, som har varit intensiv under året. Man har även startat flera infrastrukturprojekt; bland annat byggs en ny trafikplats vid Aspö.

Billings fritidsområde

Enligt programförklaringen är ambitionen att Billings fritidsområde ska utvecklas till ett av södra och västra Sveriges mest besökta besöksmål. I januari presenterade Allians för Skövde och ägarna till First Hotel Billingshus gemensamma planer för att utveckla Billingen. Kommunfullmäktige godkände i maj den avsiktsförklaring som formaliserar planerna och som beskriver parternas respektive åtaganden. Utifrån ambitionen och avsiktsförklaringen pågår ett projekteringsarbete av fritidsområdet, och det finns nu skisser på tänkbare lösningsförslag. Bland annat ett tio kilometer sammanhängande konstsnöspår, som övriga delar av året kan användas för cykling. Förslag kring ett Vasaloppscenter har också tagits fram.

Intensifierat kvalitetsarbete

Kommunens verksamheter har under 2016 präglats av ett intensifierat kvalitetsarbete. Det har bland annat visat sig genom värdegrundsarbete inom organisationen för funktionsnedsättning inom vård och omsorg, samt genom ökade utbildningsinsatser kring inflytande och delaktighet för brukare och anhöriga i socialtjänsten. Inom servicenämnden har man i flera år arbetat med kvalitetsfrågor, men under 2016 har man börjat arbeta mer strukturerat med ständiga förbättringar. Lön för det hårda arbetet fick man bland annat när Billingskolan tog emot priset White Guide Junior.

Kvalitetsarbete handlar bland annat om att göra kommunens verksamheter tillgängliga för medborgarna. Under året har kultur- och fritidsnämnden anordnat ett flertal tillfällen med så kallat Öppet stadshus. Det innebär att kultur- och fritidsverksamheterna en kväll i månaden bjuder in civilsamhället till dialog i stadshuset. Målet är att skapa goda relationer och en känsla av att kommunen stöttar och coachar föreningar i deras utveckling.

Skövde sattes på kartan

I en undersökning som bland annat Naturvårdsverket står bakom utsågs Skövde till Västra Götalands bästa friluftskommun. Totalt hamnade Skövde på 15:e plats av 237 kommuner. Undersökningen baseras på frågor som ställts till kommunerna om planer för friluftsliv, information och samarbeten kring friluftsliv och aktiviteter.

Under 2016 har Skövdemodellen lanserats. Modellen ska vara en hjälp till snabbare vägar in i arbete för ny-anlända, funktionsnedsatta och ungdomar som av olika skäl står utanför arbetsmarknaden. Tre parter samarbetar i Skövdemodellen: Arbetsförmedlingen, näringslivet och Skövde kommun. Arbetet har blivit omtalat i flera sammanhang och har fått en hel del positiv uppmärksamhet.

Projektet Sol i Väst avslutades vid halvårsskiftet. Under projektets gång har en lärandeprocess genomdrivits och dokumenterats, och 4 000 kvadratmeter solceller i 27 anläggningar har installerats. Med anledning av projektet tilldelades Skövde kommun och Hållbar utveckling väst 2016 års Solenergipris av Svensk solenergiförening.

Samverkan på flera nivåer

För att möta framtidens utmaningar blir samverkan med andra aktörer ännu viktigare. Under året har flera steg tagits för att säkerställa framtida samarbeten på lokal, regional och även global nivå.

Kommunfullmäktige antog under året en policy för internationellt arbete. Under hösten anställdes dessutom en utvecklingsledare med särskilt fokus på dessa frågor. Kommunen har sedan 2015 kontakt med Tbilisi i Georgien genom Internationellt Centrum för Lokal Demokrati, ICLD. Skövde kommun och Tbilisi kommun beviljades i december medel från ICLD för att under 2017 genomföra en förstudie kring ett framtida kommunalt partnerskap.

Skövde kommun och Högsolan i Skövde har ingått en avsiktsförklaring om samarbete mellan kommunens arbetsgivaravdelning och Institutionen för handel och företagande. Målet är att knyta ihop arbetsliv och studier genom exempelvis mentorskap, föreläsningar och seminarier.

Implementeringen av Utbildning Skaraborg har pågått under året och olika nätverk har skapats för att sätta igång arbetet inom ramen för samverkansavtalet.

Sammanfattande bedömning måloppfyllelse

Inför mandatperioden 2015–2018 beslutade kommunfullmäktige om åtta strategiska mål.

Följande bedöms uppfyllda vid mandatperiodens slut:

- Skövde har invånare som är nöjda med sina liv och den samhällsservice som erbjuds.
- Skövde har 60 000 invånare 2025.
- Skövde kommun är ett starkt arbetsgivarvarumärke (employer branding).
- Resultatet ska vara 3 procent av skatter och bidrag.

Följande mål bedöms som delvis uppfyllda vid mandatperiodens slut:

- ◆ Skövde har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige (år 2025).
- ◆ Andelen Skövdebor med högskoleutbildning har ökat snabbare än genomsnittet för riket under perioden 2011–2025.
- ◆ Skövde kommun är en flexibel, kundorienterad och effektiv organisation.

Följande mål bedöms som ej uppfyllt vid mandatperiodens slut:

- Skövde använder så gott som uteslutande förnybar energi (år 2025).

Målen särredovisas i avsnittet Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort och Vision Skövde 2025.

Skövde kommunkoncerns ekonomiska resultat

Kommunkoncernens resultat för 2016 är 250,0 miljoner kronor, vilket är 98,5 miljoner bättre än 2015. AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB och SkövdeNät AB redovisar positiva resultat, vilket stärker bolagskoncernen. Resultatet för AB Skövdebostäder är 103,6 miljoner kronor, för Skövde Nät AB 15,5 miljoner och för Skövde Värmeverk AB 4,9 miljoner.

Skövde kommuns resultat för 2016 är 151,9 miljoner kronor. Det är 60 miljoner högre än budgeterat. Förbättringen beror framför allt på överskott hos nämnder och affärsverk (30 miljoner), ökade statsbidrag till migrationsverksamhet (28 miljoner), byggbonus (16 miljoner) och avslutade exploateringsområden (22 miljoner). Poster som stör jämförelsen med föregående års resultat är avsättning för exploatering av området kring Motorn (24 miljoner), partiell pensionsinlösen (25 miljoner) samt förtidsinlösen av ränteswappar (17 miljoner).

Skövde kommuns resultat på 151,9 miljoner är också 74 miljoner kronor högre än föregående år. Det innebär att det egna kapitalet har ökat. En stor del av årets investeringar har därför kunnat finansieras med egna medel.

God ekonomisk hushållning

Kommuner och landsting ska ange mål och riktlinjer som bidrar till god ekonomisk hushållning i verksamheten. Det innebär att man måste arbeta långsiktigt. Kommunens övergripande ekonomiska mål utgår ifrån följande princip: Varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar, och inte belasta kommande generationer med kostnader eller åtaganden. Kommunfullmäktiges mål är kopplade till god ekonomisk hushållning och strukturerade i form av ett styrkort.

För att leva upp till kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning ska resultatet motsvara minst 3 procent av skatteintäkter och statsbidrag över mandatperioden. Denna nivå innebär att det egna kapitalet värdesäkras. Årets resultat motsvarar 5,6 procent av skatter och bidrag. Därmed lever vi upp till kraven. Tack vare årets resultat har vi finansierat 90,6 procent av årets investeringar med egna medel (utan hänsyn till omföring från exploatering).

Stadig finansiell grund

Kommunforskningsinstitutets granskning av den finansiella profilen visar att Skövde har haft goda ekonomiska resultat de senaste åren och att kommunens finansiella ställning är stark. Det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet visar att Skövde står på en stabil finansiell grund. Soliditeten inklusive hela pensionsåtagandet uppgår till 38,3 procent 2016, vilket är bättre än 2015 års nivå på 36,3 procent. Förbättringen bottnar i att kommunens starka resultat har kunnat finansiera en stor del av årets investeringar och dessutom gjort det möjligt att redan nu betala av en del av framtida pensionskostnader. De långfristiga skulderna för 2016 var 16 404 kronor per invånare, vilket är en något högre nivå än 2015 (15 468 kronor). I jämförelse med andra kommuner är detta lågt.

Verksamheterna är i balans och även 2016 redovisar de mycket bra resultat. Det beror framför allt på ökad effektivitet, ökade statsbidrag för migration samt vakanta tjänster inom framför allt svårrekryterade yrken. Verksamheternas budgetföljksamhet är viktig för en god ekonomisk hushållning. Den slutliga bedömningen utifrån den finansiella analysen är att kommunens resultat (5,6 procent av skatter och bidrag) är viktigt för att så långt som möjligt kunna självfinansiera investeringarna. En långsiktig finansiell analys till och med 2030 har tagits fram, i den finns också en översyn av det finansiella resultatmålet. Allt pekar på att det kommer att krävas ett årligt resultat på minst 3 procent av skatter och bidrag för att begränsa låneskuldens utveckling och klara av kommunens framtida utmaningar.

Kommunens ekonomiska utveckling

Kommunens största inkomstkälla är skatteintäkter och statsbidrag. Skatteintäkter är konjunkturberoende och Sveriges ekonomiska utveckling beror framför allt på hur den internationella konjunkturen utvecklas. Snabba förändringar kan kräva omställning av verksamheter för att anpassa kostnaderna till intäkterna.

De senaste tre åren har Skövde kommuns resultat förstärkts genom tillfälliga intäkter, bland annat 192 miljoner kronor i reavinster. Tillfälliga poster har också gjort att resultatet minskat, bland annat genom att 75 miljoner kronor har använts för partiell inlösen av pensionsskulden och att Skövde kommuns bokförda värde av Skövde Biogas har skrivits ned med 40 miljoner. Även särskilda satsningar har gjorts, bland annat på fastighetsunderhåll. Resten har gått till att finansiera de senaste

tre årens investeringar. Kommunens räntekostnader förväntas vara fortsatt låga de närmaste åren.

Befolkningen i Skövde kommun har ökat och kommer enligt prognoserna att öka ytterligare de närmaste åren. De behov som följer med fler invånare och förändrad åldersstruktur tar allt mer resurser i anspråk. Fler investeringar leder till större avskrivningar och finansiella kostnader, som i sin tur kräver utrymme i driftbudgeten. Under de senaste åren har de demografiska förändringarna inneburit kostnadsökningar. För en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling är det viktigt att verksamheternas kostnader inte ökar snabbare än kommunens intäkter från skatter och statsbidrag. Den finansiella analysen visar att kommunens intäkter (7,2 procent) ökade snabbare än kostnaderna (3,7 procent) under 2016. Även sett till den senaste femårsperioden har intäkterna ökat i snabbare takt. För att behålla balansen mellan intäkter och kostnader över tid, och samtidigt möta framtidens demografiska förändringar, behöver verksamheterna fortsätta med – till och med öka – sitt effektiviseringsarbete.

Omvärld

Skövde kommun är, precis som andra kommuner, beroende av omvärlden. Det som händer omkring oss påverkar både förväntningar, behov och möjligheter i den kommunala verksamheten.

Internationell ekonomi

BNP i världen växte med drygt 3 procent under 2016, vilket är relativt bra. De fallande råvarupriserna pressar inflationen och gynnar världsekonomin, med undantag för de länder som exporterar råvaror. USA, Storbritannien och Tyskland är exempel på länder med stark ekonomisk utveckling. Utvecklingen i Kina är fortfarande stark men har bromsat in, vilket skapar oro på världsmarknaden. På andra håll i Europa och i tillväxtländerna är utvecklingen svagare, vilket är en fara inte minst för den svenska exporten. Exporten har dragit fördel av en svag svensk krona. De geopolitiska spänningarna i världen har ökat och därmed också risken för oro och konflikter, vilket kan komma att påverka världsekonomin. Det kan också medföra att eventuella fortsatta flyktingströmmar söker sig till några få områden med relativt god ekonomisk utveckling.

Svensk ekonomi

Tillväxten under 2016 landade på 3,3 procent vilket var klart lägre än 2015, då den uppgick till 4,1 procent. 2017 väntas tillväxten bli lite lägre – 2,5 procent. Den svenska ekonomin har återhämtat sig efter en nästan åtta år lång lågkonjunktur utlöst av finanskrisen 2008. Svensk ekonomi kan nu sägas vara i konjunkturrell balans, en term som innebär att resursutnyttjandet ligger på en nivå som långsiktigt bör vara i samklang med en inflation på 2 procent.

Vägen till konjunkturrell balans har varit lång, och utvecklingen i omvärlden har inte hjälpt till. Tvärtom har den internationella tillväxten varit betydligt svagare än normalt och utvecklingen av svensk export har därför varit ganska blygsam. Istället är det starkt inhemsk efterfrågan som har bidragit till den svenska ekonomins återhämtning. Inte minst investeringarna har under de senaste åren ökat starkt. De senaste åren har också den offentliga konsumtionen ökat snabbt till följd av det mycket stora antalet asylsökande. Däremot har de svenska hushållen varit relativt återhållsamma med sina utgifter, vilket inneburit att hushållens sparande nått mycket höga nivåer.

Tack vare de senaste årens starka tillväxt i svensk ekonomi har betydligt fler kommit i sysselsättning. Arbetslösheten har därmed gradvis sjunkit. Trots arbetsmarknadens positiva utveckling har löneutvecklingen varit fortsatt dämpad. Även priserna har ökat betydligt mindre än normalt. Därför har Riksbanken fortsatt med sin mycket expansiva penningpolitik, vilket har lett till negativa räntor. Tack vare den låga inflationen har reallönernas utveckling varit relativt god, trots de dämpade nominella lönepåslagen.

Kommunsektorn

Kommunerna redovisar 2016 ett totalt överskott på 21,5 miljarder kronor. Det är 13,5 miljarder bättre än 2015. Riksdagen beslutade i december 2015 att ge kommunerna ett tillfälligt stöd på 8,3 miljarder kronor för att hantera den rådande flyktingsituationen. De flesta kommuner redovisar stödet under 2016, därför påverkades inte 2015 års resultat nämnvärt. För 2016 redovisar endast åtta av 290 kommuner ett negativt resultat. Det är bättre året innan, då ungefär 90 procent hade ett överskott. Men trots det starka resultatet fortsätter låneskulden att öka. Den snabba befolkningsökningen av framför allt barn och unga kräver allt större investeringar.

Skatteunderlagets reella ökning var stark 2016 och ökar även 2017 med närmare två procent. Ökningen har varit historiskt

hög de senaste åren. Från och med 2018 förväntas ökningen bli betydligt lägre – under en procent.

Den stora ökningen av kommunsektorns konsumtion innebär att en betydande del av sysselsättningsökningen har skett i skattefinansierad verksamhet. Kommunernas kostnader förväntas öka snabbt kommande år, bland annat på grund av den demografiska utvecklingen. Under 2000-talet har kostnadsstrycket på kommunerna, utifrån befolkningsförändringar, legat på runt 0,5 procent per år. De närmaste åren ökar behoven med 2 till 2,5 procent per år.

Kostnadsstrycket blir högt i alla tunga verksamhetsområden. Äldreomsorgen ökar mest volymmässigt, men även samtliga områden inom skolan berörs. Dessa behov innebär också större krav på investeringar. Nya äldreboenden, skolor och förskolor behövs – och de som redan finns är i behov av underhåll. De demografiska förändringarna innebär både att trycket på vissa verksamheter fortsätter att öka och att man behöver prioritera om mellan verksamheterna. Fler asylsökande kommer dessutom att leda till högre tryck på integrationsarbetet.

Sammanfattningsvis ökar skatteintäkterna snabbt, men kostnaderna ökar snabbare. Sveriges kommuner och landsting, Konjunkturinstitutet och den statliga Långtidsutredningen menar att den här utmaningen kommer att kräva stora skattehöjningar framöver.

Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen nationellt

Sveriges folkmängd ökade med 144 136 personer under 2016 och var vid årets slut 9 995 153. Detta motsvarar en ökning på 1,46 procent. För att hitta en folkökning som överstiger 2016 års får vi leta i historiska statistikböcker och gå tillbaka till 1861, då Sveriges folkmängd ökade med 1,49 procent.

Befolkningsökningen i Skövde

Under 2016 ökade befolkningen med 578 personer i Skövde kommun. Vid årets slut hade kommunen 54 133 invånare. Ökningen beror i huvudsak på ett fortsatt högt födelsenetto och ett positivt migrationsnetto. Under 2016 var flyttnettot fortsatt negativt för Skövde – fler flyttade alltså från än till Skövde.

Befolkningsprognos

Skövde kommun har de senaste åren tagit fram en befolkningsprognos fram till 2030. Prognosen grundar sig på antaganden kring nyproducerade, inflyttningsklara bostäder. Enligt prognosen kommer Skövdes invånare att bli cirka 5 000 personer fler de kommande fem åren. 2025 beräknas Skövde ha drygt 61 000 invånare.

Driftredovisning

En grundläggande förutsättning för god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder bedriver sin verksamhet inom budgetramarna. Nämnderna (exklusive de taxefinansierade verksamheterna) redovisar ett resultat på totalt 24,3 miljoner kronor över budget. De taxefinansierade verksamheterna redovisar ett överskott på 4,6 miljoner kronor.

Driftredovisningen visar nettoavvikelser, det vill säga intäkter i förhållande till kostnader. Jämfört med föregående år har kostnaderna höjts med drygt 130 miljoner kronor. Det beror framför allt på ökade personalkostnader, demografiska förändringar och att driftkostnader höjts på grund av nyinvesteringar och politiska satsningar. I tabellen visas driftredovisningen per nämnd i förhållande till budget. För en detaljerad redovisning per nämnd, se avsnitt "Nämnder".

Finansförvaltningens resultat för 2016 är ett överskott på 30 miljoner kronor. Överskottet beror främst på fler statsbidrag, exempelvis för flyktingmottagande och byggbonus.

Kommunfullmäktige beslutade under hösten att lösa in en del av pensionsskulden med 25 miljoner kronor, och att lösa in räntesvappar på 17 miljoner kronor. Detta för att minska framtida kostnader. Övriga pensionskostnader överskred budget med 10 miljoner kronor. En något lägre investeringstakt ledde till lägre kapitalkostnader, och arbetsgivaravgifterna hamnade på överskott tack vare specialregler om lägre avgifter för vissa grupper.

Nämndernas resultat

(mnkr)	Rev Budget 2016	Resultat 2016	Avvikelse Budgetprognos	Korrigerig Demografi	Avvikelse Budgetprognos
Kommunstyrelsen	392,0	386,3	5,7		5,7
Barn och utbildningsnämnd	1 037,9	1 039,1	-1,2	0,8	-0,4
Vård och omsorgsnämnd	792,0	795,7	-3,7		-3,7
Socialnämnd	185,1	168,5	16,6		16,6
Kultur- och fritidsnämnd	162,3	162,2	0,1		0,1
Servicenämnd	6,9	1,2	5,7		5,7
Byggnadsnämnd	0,5	0,3	0,2		0,2
Kommunfullmäktige	3,7	4,1	-0,4		-0,4
Revision	1,4	1,4	0,0		0,0
Valberedning	0	0	0,0		0,0
Överförmyndare	4,9	4,3	0,6		0,6
Valnämnd	0	0	0,0		0,0
Arvodesnämnd	0	0	0,0		0,0
Summa skattefinansierad verksamhet	2 586,7	2 563,2	23,5	0,8	24,3
Teknisk nämnd affärsverk	-1,0	-5,6	4,6		4,6
Verksamhetens nettokostnader	2 585,7	2 557,7	28,0	0,8	28,8

Investeringar

Skövde kommun har för planperioden 2016–2018 en fortsatt expansiv investeringsbudget. Med anledning av befolkningstillväxten behövs nya förskolor, skolor, gruppboende och förbättrad infrastruktur. Under 2016 investerade kommunen för 488,3 miljoner kronor (brutto), inklusive finansiell leasing på 4,4 miljoner kronor. Kommunen fick under samma år investeringsbidrag som resulterade i nettoinvesteringar på 443,2 miljoner kronor. Motsvarande siffra 2015 var 460,9 miljoner kronor. I den taxefinansierade verksamheten (fiber och VA) har 75,8 miljoner kronor investerats, varav 8,9 miljoner i fibernätet och 66,9 miljoner i vatten- och avloppsnätet.

Budgetföljsamhet

Investeringarbudgeten för 2016 var 613,4 miljoner kronor, inklusive 163,2 miljoner kronor i ombudgeteringar. Det betyder att cirka 80 procent av årets planerade investeringar genomförts.

Serviceämnden slutredovisade totalt sex investeringsprojekt till kommunfullmäktige i november 2016, med en total investeringsnivå på 115 miljoner kronor. Slutredovisningen tog upp projekt som översteg fem miljoner kronor eller som bedömdes vara av särskilt intresse. Den totala avvikelsen mot budget för dessa projekt var plus 0,2 procent.

Generellt är budgetföljsamheten god för varje enskild investering. Serviceämnden har mellan 2006 och 2016 slutredovisat större investeringsprojekt med en samlad projektkostnad om 1 792 miljoner kronor till kommunfullmäktige. Totalt under denna period har en positiv avvikelse om 1,6 procent (29,3 miljoner kronor), redovisats.

De senaste åtta åren har kommunens investeringsnivå i genomsnitt legat på cirka 350 miljoner kronor per år. Att jämföra nivån med andra kommuner är svårt eftersom variationerna ofta är stora från år till år. Nivåerna påverkas också av om en kommun har stora delar av sin investerings-tyngda verksamhet i bolagsform.

Skövde har en hög genomsnittlig investeringsnivå. Det förklaras bland annat av den omfattande investeringen i Arena Skövde under 2008–2009, men också av att Skövde bygger för att möta en positiv befolkningstillväxt.

Större lokalinvesteringar

Under 2016 har större investeringar i skollokaler satts igång och färdigställts. Bissgårdens förskola stod klar under sommaren 2016, med fem nya avdelningar med plats för totalt 100 barn. Samtidigt har en ny förskola byggts i Tidans, med inflyttning vid årsskiftet 2016/2017. Byggnationen av Ekedals nya förskola har pågått under hela året. I den byggnationen samordnades förskolans nya kök med ett nytt kök för hela Ekedals äldrecentrum, inklusive de kommande tillbyggnaderna där.

Under sommaren 2016 började man bygga Trädgårdsstadens skola – en ny grundskola för 525 elever som planeras stå klar sommaren 2018. Till en början kommer skolan delvis också att fungera som förskola.

Ett LSS-boende vid Skytteledet har också färdigställts, och LSS-boendet på Sörgårdsgatan har påbörjats och väntas stå färdig 2017.

Större lokalinvesteringar 2016 (mnkr)

Projekt	Utfall 2016	Ack utfall t o m 2016	Total budget	Inflyttning/ ibruggtagande
Bissgårdens förskola	11,5	29,6	27,0	Juli 2016
Tidans förskola	17,8	19,4	26,0	Mars 2017
Ekedals förskola	19,2	23,5	29,0	Mars 2017
Trädgårdsstadens förskola/skola	47	47,7	195,0	Juni 2018
Gruppboende Sörgårdsgatan	14	14,3	19,0	Maj 2017

Fastighetsunderhåll

Inför 2015 flyttades planerat underhåll från driftbudgeten till investeringsbudgeten. Därför är reinvesteringarna (det planerade underhållet) numera anslag och beslutas av kommunfullmäktige. För 2016 fick fastighetsavdelningen ett anslag på 50 miljoner kronor. Utöver det omfördelades 15 miljoner från 2015. De resterande arbetena pågår och kommer att vara färdigställda under första halvåret 2017. Det planerade fastighetsunderhållet ligger nu på 130 kronor per kvadratmeter. Under 2015–2016 avsattes 50 miljoner kronor per år för reinvesteringar (planerat underhåll) av kommunens fastigheter. För 2017 återgår budgeten för planerat fastighetsunderhåll till 36 miljoner kronor per år.

Infrastruktur

Nya områden exploateras och kommunen växer. Därför är det nödvändigt att kommunen upprätthåller och bygger ut infrastrukturen. Under planperioden 2016–2018 är investeringsbudgeten för infrastruktur 259 miljoner kronor. De större investeringarna under 2016 är bland annat trafikplats Norra Ryd och trafikplats Aspö. Hit räknas också projektet Stadskärneutveckling, där kommunen satsar på att utveckla centrum i flera plan och skapa en attraktiv stadskärna. Större delprojekt inom stadskärneutveckling ligger fortfarande i planeringsfasen – moderniseringen och ombyggnationen av Hertig Johans torg är det största och viktigaste exemplet. Den pågående utbyggnaden av stadsbussterminalen vid Resecentrum är ytterligare ett led i att stärka stadskärnan.

Under 2016 har fyra av de pågående projekten färdigställts och avslutats. Av de färdigställda projekten 2016 kan nämnas Resecentrum, ny GC-väg P4, Vadsboleden, P-infosystem uppgradering.

Av totalt 180,8 miljoner kronor i budget har 53,7 miljoner kronor lagts på investeringar i infrastruktur. Det motsvarar närmare 30 procent. En lägre färdigställandegrad förklaras av att ett antal större projekt förskjutits i tid. Vid trafikplats Norra Ryd, exempelvis, måste Vattenfalls ledning flyttas vilket gör att större delen av arbetet kommer att utföras under 2017. Stadskärneutveckling försenas på grund av att utformningen inte är klarlagd. Projektet Nolhagavägen/Gustav Adolfs gata förskjuts eftersom man avvaktar en aviserad expansion av Elins Esplanad, och i projektet Logistiklösningar Resecentrum har man stött på problem med pålning av bussdäcket.

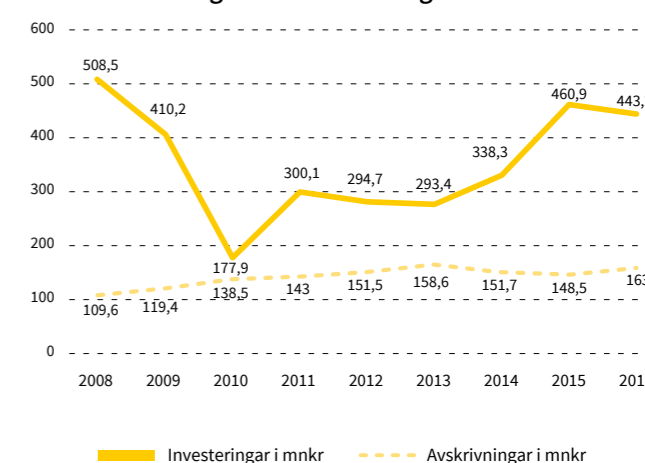
Exploatering

Mark- och exploateringsverksamheten arbetar för att säkra kommunens långsiktiga markförsörjning och exploatera bostads- och verksamhetsområden. Verksamheten har under 2016 deltagit i det övergripande arbetet med att utveckla exploateringsprocessen i Skövde kommun. Den utförda förstudiefasen kommer under 2017 att övergå i en förbättringsfas.

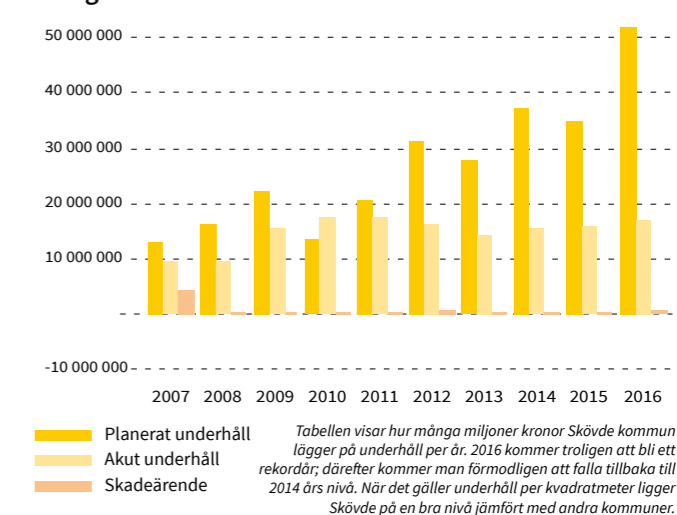
Bostäder

Under året har cirka 220 bostäder färdigställts i exploateringsprojekten Aspö, Basilikan, Hentorp Södra, Hasselbacken, Skultorp och Trädgårdsstadens. Dessutom har stora byggnationer av flerbostadshus inletts i Aspö, Ekedal Södra och Frostaliden. Trädgårdsstadens infrastruktur har fortsatt byggts ut och ytterligare byggnation av flerbostadshus och enbostadshus har inletts i området. Även infrastrukturen för de nya etapperna

Nettoinvesteringar och avskrivningar 2008–2016

Fastighetsunderhåll 2007–2016

i Hasslum, Björkebacken (Stöpen) och Bissgården (Skultorp), har färdigställts och tomter har kunnat släppas under året. De flesta av försäljningarna har nått slutfasen.

Verksamheter

Infrastrukturutbyggnaden har satts igång vid det nya verksamhetsområdet vid Norra Ryd. Fortsatt försäljning pågår vid Stallsiken, Hasslum, Timboholm och Aspelund. Vid Hasslum och Aspelund återstår endast ett fåtal tomter.

Aktivering och ibruktagande av anläggningstillgångar inom exploatering

Inom pågående exploateringsprojekt har kommunen aktiverat anläggningstillgångar till ett värde av 29,7 miljoner kronor varav tillgångar till ett värde av 6,8 miljoner kronor tagits i bruk. Ibruktagandet och aktivering avser anläggningstillgångar som gator, parker och gatubelysning som fortsatt ska ägas av kommunen.

Avslutade projekt

Under 2016 har fem exploateringsprojekt avslutats, vilket påverkat resultatet med 22,3 miljoner kronor. De bostadsprojekt som avslutats är Kvarnsjöområdet, Hasselbacken och Björkebacken Stöpen, och när det gäller verksamhetsområden är det förskolan Ur och skur samt Västra Ryd som avslutats.

Fastighetsförvärv

Mark- och exploateringsverksamheten omfattar även förvärv av strategiska fastigheter, försäljning av bebyggda och obebyggda fastigheter samt förvaltning av kommunens markreserv. Bland de förvärv som gjorts under 2016 bör man särskilt nämna det förberedande avtalet med Vattenfall. Avtalet möjliggör både en flytt av transformatorstationen på Badhusgatan och ett framtida förvärv för att utveckla Arenaområdet. Markförvärv har också genomförts i projekt Mossagården, när det gäller jord- och skogsbruksmark öster om Timboholm och vid Stadsskogen.

Finansiell analys av Skövde kommun

I nedanstående avsnitt görs en analys av kommunens finansiella utveckling och ställning. Syftet är att identifiera finansiella problem och på så vis klargöra om vi har god ekonomisk hushållning eller inte. Analysen bygger på fyra perspektiv – resultat, kapacitet, risk och kontroll – som är hörnstenar i modellen. Varje perspektiv analyseras med hjälp av ett antal ekonomiska begrepp.

Resultat

Visar en kartläggning av årets resultat och dess orsaker, samt av investeringar och deras utveckling.

Kapacitet

Visar kommunens kapacitet eller långsiktiga betalningsberedskap. Här redovisas den finansiella motståndskraft som kommunen har på lång sikt. Större kapacitet innebär mindre känslighet för kommande lågkonjunkturer.

Risk

Riskanalysen visar den finansiella riskexponeringen. God ekonomisk hushållning skapar möjligheter att möta finansiella problem utan att behöva vidta drastiska åtgärder.

Kontroll

Visar hur ekonomiska mål och planer följs. Att följa budget ger bättre förutsättningar för god ekonomisk hushållning.

Sammanfattning

Skövde kommuns resultat för 2016 uppgår till 151,9 miljoner kronor, vilket är 60 miljoner kronor högre än reviderad budget (91,9 miljoner kronor). Det beror bland annat på ökade driftbidrag, ökade statsbidrag (främst när det gäller flyktingverksamhet), byggbonus samt lägre finansiella kostnader. Nämnerna redovisar ett positivt resultat om 24,3 miljoner kronor (32,1 miljoner föregående år).

Årets resultat om 151,9 miljoner kronor är också 74 miljoner högre än föregående år. Det positiva resultatet medför att det egna kapitalet ökat. Poster som stör jämförelsen med föregående år är avsättning för exploatering av området kring Motorn 1 (23,9 miljoner kronor), inlösen av pensioner före 1998 (24,8 miljoner), förtidsinlösen av ränteswappar (17,2 miljoner), ökade stats- och driftbidrag samt erhållen byggbonus.

Resultatet stärker kommunens förmåga att finansiera sina

investeringar – en stor del av årets investeringar har finansierats med egna medel. Dock ökar påfrestningen över tid när investeringarna överstiger det ekonomiska utrymme som skapats. För att i framtiden kunna möta den höga investeringsnivån behöver kommunen antingen öka sin skuldsättning, vilket på sikt innebär att den finansiella kapaciteten sjunker, eller öka resultatet för att kunna finansiera investeringarna med egna medel. Årets resultat förstärker också kommunens möjlighet att klara utmaningar kring kommande demografiska förändringar.

Skövde kommun har ett fortsatt stabilt ekonomiskt läge. Det beror till stor del på att verksamheterna tar ansvar för sin budget och att investeringar till stor del finansieras med egna medel. Att behålla en hög resultatnivå är viktigt för att ha finansiellt handlingsutrymme och kunna möta framtida behov.

Årets resultat

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Årets resultat	51,3	126,0	101,6	77,9	151,9
% av skatter och bidrag	2,3	5,4	4,2	3,1	5,6
Reavinst och jämförelsestörande poster	-52,5	-46,8	-27,6	41,8	64,3
Resultat efter reavinster och jämförelsestörande poster	-1,2	79,2	74,0	119,7	216,2

För att leva upp till kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning och kommunfullmäktiges ekonomiska mål för mandatperioden (2015–2018), ska resultatet uppgå till 3 procent av skatteintäkter och statsbidrag.

Årets resultat för kommunen är positivt med 151,9 miljoner kronor och 74 miljoner kronor högre än föregående år. Resultatet innebär att det egna kapitalet ökade med 5,4 procent. Resultatet motsvarar 5,6 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. Det är en ökning med 2,5 procentenheter jämfört med 2015, och innebär att det genomsnittliga resultatet av skatter och statsbidrag för perioden 2015–2018 hittills uppgår till 4,4 procent. Per den 31 december 2016 uppfyller kommunen därmed det finansiella målet för god ekonomisk hushållning.

Resultatet i årsredovisningen kan dock i hög grad påverkas av jämförelsestörande poster och reavinster. En mer rättvisande bild av årets resultat visas om justering sker för sådana poster. Resultatet efter reavinster och jämförelsestörande poster är 216,2 miljoner kronor, enligt tabellen ovan.

Av posten reavinster och jämförelsestörande poster utgör 23,9 miljoner kronor avsättning för exploatering av området

Resultatanalys och avstämning av balanskravet

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Årets resultat	51,3	126,0	101,6	77,9	151,9
– avgår samtliga reallisationsvinster vissa realisationsvinster enl. undantagsmöjlighet vissa realisationsförluster enl. undantagsmöjlighet realiserade förluster i värdepapper återföring av realiserade förluster i värdepapper	-52,5	-3,3	-188,0	-2,0	-1,7
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	45,3	122,7	-86,4	75,9	150,2
medel till resultatutjämningsreserv medel från resultatutjämningsreserv medel till pensionsreserv	-22,8	-99,4	0,0	0,0	0,0
Synnerliga skäl			0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	22,5	23,3	-86,4	75,9	150,2
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	22,5	23,3	-86,4	75,9	150,2
Balanskravsresultat att reglera	0,0	0,0	-86,4	0,0	0,0

kring Motorn 1. Beslut har tagits att Vattenfalls fördelningsstation, som står på fastigheten Motorn 1, ska flyttas till annan fastighet. Andra jämförelsestörande poster är partiell inlösen av pensioner före 1998 (24,8 miljoner kronor) samt förtidsinlösen av ränteswappar (17,2 miljoner kronor).

Resultatanalys och avstämning balanskravet

Balanskravet innebär att kommunens intäkter måste överstiga kostnaderna. Om resultatet i bokslutet är negativt och det egna kapitalet därmed minskas, är kommunen skyldig att inom tre år återställa det egna kapitalet. Kommunen har de senaste åren haft ett positivt resultat och därmed klarat balanskravet förutom för 2014. Kommunen åberopade 2014 synnerliga skäl att inte behöva återställa det negativa balanskravsresultatet eftersom kommunen hade en stark finansiell ställning och verksamheterna visade positivt resultat. Det negativa balanskravsresultatet berodde på engångsposter som exempelvis medfinansiering av E20 med -113 miljoner kronor.

I ovanstående avstämning av det lagstadgade balanskravet har resultatet reducerats med de realisationsvinster som uppstått under året. Däremot ingår intäkter från exploateringsverksamheten och olika former av engångsposter. Balanskravsresultatet för 2016 är positivt och inget negativt resultat finns att reglera.

Resultatutjämningsreserv

Från och med den 1 januari 2013 gör kommunallagen det möjligt att i vissa fall reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR) under eget kapital. Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. För att göra en reservering till

RUR ska resultatet överstiga en procent av skatter och generella statsbidrag. Nivån gäller för de kommuner som, liksom Skövde, har positiv soliditet inklusive hela pensionsskulden. Med ”årets resultat” menas det lägsta av årets resultat och årets resultat efter balanskravsjusteringen.

Kommunfullmäktige beslutade under 2013 att reservera 115,1 miljoner kronor inom det egna kapitalet av tidigare års resultat till RUR. Genom reservationen upprätthålls kravet på god ekonomisk hushållning enligt kommunfullmäktiges beslutade mål i strategisk plan med budget. Under 2013 reserverades ytterligare 99,4 miljoner kronor till RUR. Under 2014 kunde kommunen inte reservera något belopp eftersom balanskravsresultatet var negativt. Balanskravsresultatet under 2015 var positivt och ytterligare 50,7 miljoner kronor kunde reserveras. Även 2016 är balanskravsresultatet positivt och ytterligare 123,2 miljoner kronor har kunnat reserveras.

Resultatutjämningsreserv (mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Resultat	51,3	126	101,6	77,9	151,9
– avgår reavinster	-6	-3,3	-188,0	-2,0	-1,7
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	45,3	122,7	-86,4	75,9	150,2
Skatteintäkter och statsbidrag	2 248,7	2 334,4	2 423,0	2 515,3	2 696,6
1 % av skatteintäkter och statsbidrag	22,5	23,3	24,2	25,2	27,0
Skilnad i årets resultat enligt balanskravsresultatet och 1 % av skatteintäkter och statsbidrag	22,8	99,4	-62,1	50,7	123,2
Reservering till RUR	22,8	99,4	0,0	50,7	123,2
Ackumulerat RUR	115,1	214,5	214,5	265,2	388,4

Verksamhetsresultat

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter exklusive jämförelsestörande poster har ökat med 133,1 miljoner kronor (51,7 miljoner kronor föregående år), det vill säga med 16,1 procent. Utvecklingen av verksamhetens intäkter under en femårsperiod visar på en ökning med i snitt 47,7 miljoner kronor per år, som främst beror på höjt driftbidrag från staten. 2016 års ökning är stor jämfört med tidigare år och även i jämförelse med genomsnittet. Även årets ökning beror framför allt på höjda driftbidrag (24,4 miljoner) och ökade bidrag till flyktingverksamheten (95 miljoner kronor).

Intäkterna för skattefinansierad verksamhet uppgår till 91,2 procent av verksamhetsintäkterna (88,8 procent 2015). De avser främst riktade statsbidrag, äldreomsorgs- och barnomsorgsavgifter, intäkter från Försäkringskassan och interkommunala ersättningar. Den taxefinansierade verksamhetens intäkter uppgår till 8,8 procent (11,2 procent 2015) av verksamhetsintäkterna och avser avgifter för VA och fiber. Minskningen av intäkterna i den taxefinansierade verksamheten beror främst på förändrade redovisningsprinciper när det gäller anslutningsavgifter i VA-verksamheten. Höjda intäkter från den skattefinansierade verksamheten beror främst på ökade driftbidrag och ökade bidrag till flyktingverksamheten.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader har ökat med 203,4 miljoner kronor (122,0 miljoner föregående år) det vill säga 6,7 procent. De senaste fem åren har kostnaderna ökat med i snitt 101,9 miljoner kronor per år. Det beror främst på fler individer i kommunens verksamheter, att demografin förändrats och att personalkostnaderna höjts.

Personalkostnaderna står för 69,9 procent (68,1 procent föregående år) av kommunens verksamhetskostnader. Det är en ökning med 1,8 procentenheter (0,6 procentenheter föregående år). Personalkostnaderna har ökat med 173,7 miljoner kronor i jämförelse med år 2015, vilket innebär en ökning med 8,3 procentenheter (föregående år 5,3 procent). Budgeterad personalkostnadsökning uppgick till 4,6 procent. Ökningen mot föregående år kan delvis förklaras av utfallet från lönerevisionen som blev 3,31 procent (2,73 procent 2015). 2,52 procent av ökningen var hänförlig till männen och 3,58 procent till kvinnorna. Utfallet är 0,58 procentenheter högre än föregående år.

Ökningen av personalkostnaderna beror också på att fler har

anställts – framför allt i den sociala sektorns flyktingverksamhet men också på kontaktcenter hos sektor medborgare och samhällsutveckling. Dessutom har sjukfrånvaron blivit högre (0,4 procent) under året, vilket också spelar in.

Kommunens avskrivningar är 163,0 miljoner kronor (148,5 miljoner kronor 2015), en ökning med 14,5 miljoner kronor. Föregående år minskade avskrivningarna, framför allt på grund av att en avskrivningsprincip förändrades när komponentredovisning infördes, men nu är avskrivningarna uppe i 2014 års nivå igen (161,8 miljoner kronor 2014). Årets nettoinvesteringar är 55,4 miljoner högre än förra året. Större investeringar de närmaste åren kommer att innebära att avskrivningarna fortsätter uppåt.

Finansnetto

Förändringen av finansnettot (finansiella intäkter och finansiella kostnader) är negativt jämfört med 2015 och uppgår till 0,5 miljoner kronor. Under de två senaste åren har finansnettot utvecklats positivt, vilket framför allt beror på finansiella kostnader och räntekostnader för lån. Räntekostnaderna har sjunkit med 2,3 miljoner kronor jämfört med förra året – från 14,5 miljoner kronor till 12,2 miljoner, om man bortser från den inlösen av ränteswappar som gjorts med 17,2 miljoner kronor under året. Ränteswapparna har nämligen bokförts som en jämförelsestörande post, inte som finansiell kostnad.

Under 2016 har Riksbanken sänkt styrräntan till minus 0,5 procent (minus 0,35 procent 2015). Därför har också räntesatsen för kommunens rörliga lån (Stibor 3 månaders ränta), sjunkit. Kommunens snittränta har dock inte sjunkit lika mycket som räntorna har gjort generellt under 2016. Det beror på att 68,8 procent av låneportföljen har fast ränta eller har räntesäkrats genom en ränteswap. Under 2016 har kommunens låneportfölj inte ökat i volym, vilket har påverkat räntekostnadens utveckling. Under 2017 sjunker de totala räntekostnaderna på grund av den räntesäkring som löstes in i slutet av 2016. Nyupplåning har skett mot rörlig ränta, vilket sänker kommunens räntesäkringsgrad under 2017. Eventuella nya säkringar kommer att ligga på lägre nivåer än tidigare. I dagsläget får kommunen, på grund av den negativa marknadsräntan, betalt för att låna.

Trots lägre räntor har finansnettot inte sjunkit i samma takt. Det beror på lägre ränteintäkter från likviditetsöverskott på bank samt på lägre utdelningar från placeringar.

Skatteintäkter och nettokostnader

Utveckling av skatteintäkter och nettokostnader (mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Ökning/ minskning av skatteintäkter och statsbidrag	-3,8	85,7	88,6	92,3	181,4
Procentuell förändring	-0,2%	3,8%	3,8%	3,8%	7,2%
Nettokostnadsökning/ minskning	-6,2	3,4	126,0	127,2	89,7
(Med hänsyn till större jämförelsestörande poster)	40,3	0,4	108,8	57,1	84,8
Procentuell förändring	-0,3%	0,2%	5,8%	5,5%	3,7%
(Med hänsyn till större jämförelsestörande poster)	1,9%	0,0%	4,9%	2,5%	3,6%

Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 181,4 miljoner kronor. En förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna från skatter och statsbidrag. Tabellen ovan visar att intäkterna från skatter och bidrag ökat snabbare än nettokostnaderna under 2016. Nettokostnadsökningen i procent före jämförelsestörande poster uppgår till 3,7 procent, och efter jämförelsestörande poster till 3,6 procent. Det kan jämföras med skatteintäkter och statsbidrag, som ökat med 7,2 procent. Sett över en femårsperiod har skatteintäkter och statsbidrag ökat i snabbare takt än nettokostnaderna med hänsyn till jämförelsestörande poster. Relationen mellan skatteintäkter/ statsbidrag och nettokostnader måste dock stärkas om kommunen ska kunna möta framtidens demografiska förändringar och investeringsbehov.

Nettokostnadsandel

Nettokostnadsandel – olika kostnaders andel av skatteintäkter och utjämningsbidrag

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Verksamheten	91,8 %	88,2 %	89,3 %	88,8 %	85,4 %
Avskrivningar	6,7 %	6,8 %	6,7 %	5,9 %	6,0 %
Nettokostnad före finansnetto och jämförelsestörande poster	98,6 %	95,0 %	96,0 %	94,7 %	91,5 %
Flansnetto	1,2 %	1,5 %	0,9 %	0,4 %	0,4 %
Jämförelsestörande poster	-2,1 %	-1,9 %	-1,1 %	1,7 %	2,4 %
Nettokostnad totalt	97,7 %	94,6 %	95,8 %	96,9 %	94,4 %
Årets resultat	2,3 %	5,4 %	4,2 %	3,1 %	5,6 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Grundläggande för en god ekonomi är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. Ett sätt att belysa detta är att analysera hur stor andel av skatteintäkter och bidrag som de löpande verksamhetskostnaderna tar i anspråk.

Tabellen ovan har kopplingar till föregående tabeller. Den andel av skatteintäkterna som inte tas i anspråk av driftkostnader, alltså 5,6 procent, utgör årets resultat. Sett över en femårsperiod är motsvarande siffra i genomsnitt 4,1 procent.

Investerings- och exploateringsredovisning

Investerings- och exploateringsredovisning

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Investering exkl. exploatering inkl. finansiell leasing	294,7	293,4	338,3	477,3	465,4
Exploateringsområden	23,4	-6,3	-23,3	-98,1*	22,9
Årets bruttoinvesteringar	318,1	287,1	315,0	379,2	488,3
Årets resultat + avskrivningar	202,8	283,9	263,4	226,5	314,9
(efter jämförelsestörande poster)	156,3	240,4	237,1	270,3	380,9
– i förhållande till årets bruttoinvesteringar (%)	63,8%	98,9%	83,6%	59,7%	64,5%
(efter jämförelsestörande poster)	49,1%	83,7%	75,3%	71,3%	78,0%

*i beloppet -98,1% på raden exploateringsområden 2015 ingår en omflyttning av kommunen ägda anläggningstillgångar med 88,0 miljoner kronor. Detta är en ändrad princip från föregående år vilket påverkar jämförelsen.

Årets bruttoinvesteringar uppgår till 488,3 miljoner kronor och budgeterade investeringar till 613,4 miljoner. Om hänsyn tas till erhållna investeringsbidrag uppgår årets nettoinvesteringar till 443,2 miljoner kronor, vilket är en minskning med 17,5 miljoner jämfört med förra året (460,7 miljoner). Från och med 2015 bokförs tillgångar i exploateringsprojekten som anläggningstillgång om tillgångarna fortsatt kommer att ägas av kommunen. Från och med 2016 bokförs sådana tillgångar som anläggningstillgång redan under pågående byggnation. Dessa förändringar påverkar jämförelsen.

Under 2016 har kommunen aktiverat kreditivränta med 2,1 miljoner kronor med räntesats 2,18 procent (2,1 miljoner kronor med räntesats 3,15 procent under föregående år) och fått investeringsbidrag på 45,1 miljoner kronor (16,6 miljoner kronor 2015).

I den skattefinansierade verksamheten har de största investeringarna gjorts i lokaler, närmare bestämt i förskolor, skolor och en gruppbostad. (Se vidare under investerings- och exploateringsavsnittet i förvaltningsberättelsen.)

I den taxefinansierade verksamheten har 75,8 miljoner kronor investerats, varav 8,9 miljoner kronor i fibernätet och 66,9 miljoner kronor i vatten- och avloppsnätet.

Avskrivningarna skapar, tillsammans med årets resultat, utrymme för investeringar. Relationen mellan denna summa och

de faktiska nettoinvesteringarna ger en bild av om investeringsvolymen är påfrestande för skuldsättningen eller likviditeten. Som framgår av tabellen ovan ligger bruttoinvesteringarna 2016 (488,3 miljoner kronor) högre än det utrymme som skapats från verksamheten (314,9 miljoner kronor). Sett över en femårsperiod är trenden att påfrestningen på likviditeten ökar för varje år – så även under 2016.

Kapacitet

Soliditet

(procent)	2012	2013	2014	2015	2016
Soliditet inkl. hela pensionsåtagandet	34,9%	34,3%	37,2%	36,3%	38,3%
Soliditet exkl. hela pensionsåtagandet	61,2%	60,9%	62,8%	58,5%	58,2%

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme och visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansieras av egna medel. För att få en mer rättvis bild av kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme ska soliditeten mätas inklusive hela pensionsåtagandet, det vill säga den del som klassificeras som ansvarsförbindelse och inte påverkar resultaträkningen. Soliditeten inklusive pensionsskulden uppgår 2016 till 38,3 procent – en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2015. Soliditeten exklusive pensionsåtagandet uppgår till 58,2 procent, vilket är en minskning med 0,3 procentenheter mot föregående år. Soliditeten exklusive pensionsåtagandet har minskat de senaste fem åren, vilket främst beror på en hög investeringsnivå.

För att få ett mer relevant mått på soliditeten måste hänsyn tas till det pensionsåtagande som utanför balansräkningen redovisas som en ansvarsförbindelse. Om detta åtagande (som vid årsskiftet motsvarade 1 028 miljoner) inkluderas i balansräkningen, är kommunens soliditet fortfarande positiv. I relation till andra kommuner av samma storlek och med samma investeringstakt har kommunen en hög soliditetsnivå både inklusive och exklusive pensionsåtagandet. Det tyder på ett långsiktigt finansiellt handlingsutrymme.

Självfinansieringsgrad av investeringar

(procent)	2012	2013	2014	2015	2016
Självfinansieringsgrad av investeringarna*	75,5%	81,9%	70,1%	58,6%	*85,9%

*(avser materiella tillgångar med hänsyn till jämförelsestörande poster). Årets resultat, minus jämförelsestörande poster, plus årets avskrivningar, genom årets nettoinvesteringar. Från och med 2016 ingår kommunens pågående investeringar från exploatering i årets nettoinvesteringar.

Självfinansieringsgraden visar hur stor andel av investeringarna som finansieras med egna medel. Ett mått på 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar och alltså inte behöver låna.

Självfinansieringsgraden för 2016 är högre än 2015. En större del av investeringarna har alltså finansierats med egna medel.

Under 2015 omfördes 88,0 miljoner kronor från exploaterings-tillgångar till anläggningstillgångar. Det gäller tillgångar i avslutade exploateringsområden som ägs av kommunen och omföringen bottnar i en förändrad princip. En mer rättvisande jämförelse vore därför att beräkna självfinansieringsgraden utan hänsyn till omföringen. Självfinansieringsgraden för 2015 skulle då bli 72,5 procent. Under 2016 har även pågående investeringar i exploateringsområden som ägs av kommunen omförts från exploaterings-tillgångar till anläggningstillgångar. Utan hänsyn till denna ändrade princip skulle självfinansieringsgraden vara 90,6 procent, att jämföra med 72,5 procent föregående år. Från 2016 redovisas alla investeringar i exploateringsområden som ägs av kommunen som anläggningstillgång. Självfinansieringsgraden kommer därför att vara jämförbar framöver.

För att minska lånefinansieringsgraden måste en större andel av skatteintäkter och generella statsbidrag gå till årets investeringar. Med andra ord måste resultatnivån vara hög.

Risk

Finansiella tillgångar

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Aktier och andelar, bokfört värde	912,17	924,84	1 051,25	1 052,21	1 091,00
Kortfristiga placeringar	0,00	0,00	30,70	31,67	35,02
Likvida medel	14,84	119,14	103,26	332,94	163,23
varav koncernbolags andel av toppkonto*		105,50	133,50	183,28	146,66
Skövde kommuns andel av likvida medel		13,64	-30,24	149,66	16,57
Checkkredit	200	200	200	200	200

*Utgående saldo på toppkontot redovisas från och med den 31 december 2014 i kassa/bank och koncernbolagens andel av toppkonto redovisas som kortfristig skuld. Justering av 2013 års jämförelsesiffror har gjorts.

Kommunen har tillgångar i Skövde Stadshus AB, som bildades 2010. Aktier och andelar i koncernen har ökat med 39 miljoner kronor. 37,6 miljoner kronor av denna ökning hänförs till en

extra inbetalning av medlemsinsats till Kommuninvest ekonomisk förening. Därmed har Skövde kommun uppnått den högsta insatsnivån, enligt Kommuninvests stadgar.

Kortfristiga placeringar avser placeringar i fonder och aktier som är kopplade till erhållna gåvor (Egnells gåva och Adamssons gåva). Inga nya gåvor har tagits emot under 2016.

Likviditetsposition

Likvida medel är ett mått på den kortsiktiga handlingsberedskapen. Likvida medel behövs för att garantera att verksamheterna kan fungera, men en för hög likviditet medför onödiga kostnader. Likviditetspositionen har medvetet sänkts under 2016. Överskotts- och underskottslikviditet balanseras mellan de kommunala bolag och kommunalförbund som är anslutna till koncernkontosystemet. Under 2016 anslöts Next Destinations-utveckling AB och Skövde Flygplats AB till koncernkontosystemet. AB Skövdebostäder och Skövde Värmeverk AB ingår inte i koncernkontot. Per den 31 december var kommunens likvida medel 163 miljoner kronor. Av detta belopp var 147 miljoner saldo till kommunala bolag och kommunalförbund som ingår i kommunkontosystemet. Därmed utnyttjades inte checkkredit på 200 miljoner kronor. Koncernens totala likviditetsutrymme inklusive checkkredit var 532,94 miljoner kronor.

Årets kassaflöde

Kommunens kassaflöde har varit negativt med 169,7 miljoner kronor under året. Det beror främst på en fortsatt hög investeringstakt. Investeringarna har till största delen finansierats av egna medel samtidigt som kommunens låneskuld ligger kvar på samma nivå som föregående år.

Finansiella skulder

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Lån i bank (kort- och långfristig)	650	750	550	800	800
Skuldkvot	0,39	0,39	0,37	0,42	0,42

Kommunens låneskuld har trots mycket höga investeringsnivåer inte ökat under 2016, utan ligger kvar på 800 miljoner kronor. Under året har skulden amorterats ner till 675 miljoner kronor men i slutet av året har nyupplåning gjort att den ökat till 800 miljoner kronor igen. Den måttliga skuldutvecklingen beror framför allt på hög likviditet i början av året, samt på ett starkt resultat. 200 miljoner av skulderna har fast ränta, resten har rörlig ränta. Kommuninvest är den största långgivaren och stod vid årets utgång för 100 procent av skulden. Den genomsnittliga räntan för året var 1,51 procent (2,18 procent 2015).

Skillnaden mellan totala finansiella skulder i balansräkningen och låneskulden avser långfristig leasingsskuld, anslutningsavgifter och investeringsbidrag. Skuldkvoten uttrycker kommunens skuldsättningsgrad. Ju högre skuldkvoten är, desto större är också kommunens ekonomiska risk. En skuldkvot som är högre än 1 indikerar att en kommun har mer skulder än tillgångar. En skuldkvot som är lägre än 1 indikerar att kommunen har mer tillgångar än skulder.

Den långfristiga skulden uppgår 2016 till 16 404 kronor per invånare (54 133 invånare per den 31 december 2016), jämfört med 15 468 kronor per invånare året innan. Den långsiktiga trenden är att skulden per invånare stiger. Dock ligger Skövde kommun på en låg nivå i jämförelse med liknade kommuner. Koncernskulden per invånare är 46 036 kronor (42 629 kronor under 2015).

Redovisning av finansiell riskhantering

Finansiell verksamhet är förenad med risker, både finansiella och operativa. Skövde kommun använder sig av olika instrument för att reducera riskerna. Kommunens finanspolicy fastställer tillåtna instrument samt önskad nivå av riskexponering.

Grundprincipen för finansiella instrument är att de inte ska användas i spekulativt syfte utan endast när det finns en underliggande riskexponering.

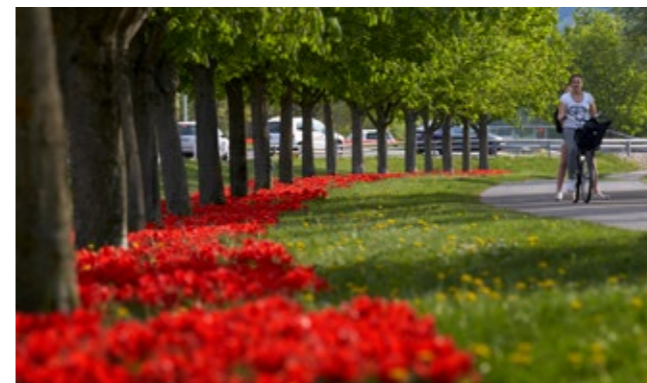
Kommunala bolag har egna finanspolicyer. Dessa kan skilja sig från kommunens.

Här följer en genomgång av olika risker, vilken policy som gäller för dem samt en redovisning av årets riskhantering.

Ränterisk

Med ränterisk menas risken att räntekostnaderna höjs på grund av ändrade räntenivåer. Genom att binda räntan minimeras ränterisken eftersom räntekostnaden blir stabil och förutsägbar. Beroende på hur finansmarknaden utvecklas kan bunden ränta medföra högre eller lägre kostnader jämfört med rörlig.

Fast ränta kan uppnås genom att man avslutar lån med rörlig

ränta. Man kan också säkra lån med rörlig ränta med hjälp av ett räntederivat, där kommunen byter den rörliga räntan mot en fast ränta i en så kallad ränteswap. Av kommunens låneskuld på 800 miljoner kronor har 200 miljoner fast ränta. Av de 600 miljonerna med rörlig ränta är 300 miljoner säkrade genom ränteswappar. Per årsskiftet finns det sex säkringsrelationer av denna typ, så kallade kassaflödessäkringar.

I finanspolicyen anges att målet för skuldportföljens genomsnittliga räntebindning är mellan två och fyra år. Vid årets slut var räntebindningen två år. Utan räntesäkringar skulle den ha varit 0,5 år.

Räntesäkringar avslutades i en period med högre marknadsräntor. Det hade under 2016 negativ påverkan på skuldportföljens räntekostnad. De genomsnittliga räntekostnaderna under 2016 var 1,51 procent. Utan räntesäkringar skulle det ha varit 0,12 procent. Räntesäkringar har medfört en högre räntekostnad på 10,1 miljoner kronor.

I slutet av december togs beslutet att avsluta en räntesäkring i förtid. Det innebar en engångskostnad på 17,2 miljoner kronor. Samtidigt avslutades nya likvärdiga räntesäkringar för betydligt lägre räntekostnader. Kostnaderna tjänas in under de kommande åren genom lägre räntekostnader.

Marknadsvärdet av befintliga räntesäkringar är -22,5 miljoner kronor. Marknadsvärdet ger en ögonblicksbild av den kostnad eller intäkt som skulle uppstå vid en stängning av de utestående derivatkontrakten. Marknadsvärdet är just nu negativt på grund av att den fasta räntan som erhålls är högre än befintlig marknadsränta. Kostnaden är jämförbar med den ränteskillnadsersättning som måste betalas till banken då ett bundet lån löses in i förtid.

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk avses risken att vid någon tidpunkt inte ha tillgång till, eller endast mot en ökad kostnad ha tillgång till, medel för betalningar. Vid sidan av finansieringsrisken finns också en marginalrisk, som bottnar i att bankens påslag utöver den officiella rörliga räntebasen (vanligen Stibor 90 dagar) kan höjas i samband med refinansiering eller nyupplåning.

För att begränsa finansieringsrisken är policyen att högst 50 procent av lånevolymen får förfalla under kommande 12-månadersperiod.

Per den 31 december 2016 uppgick andelen låneförfall inom ett år till 22 procent. Kapitalförfall hade vid årsskiftet följande struktur: 22 procent inom ett år, 22 procent mellan ett och två år, 47 procent mellan två och tre år samt 9 procent mellan tre och fyra år. Inom fyra år är hela portföljen refinansierad eller amorterad.

Marginalrisken är svår att bedöma eftersom det inte kan

förutsägas vilken räntemarginal kommunen kan få i framtiden. Under 2016 har endast små förändringar skett, från 0,48 procent till 0,50 procent. På marknaden har affärsbankernas marginaler gått upp medan Kommuninvests har legat stabilt. Ökade kapitalkrav för utlånare i samband med Basel III-reglerna gör att det finns fortsatt risk för marginalhöjningar.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken att en motpart inte kan fullfölja förpliktelserna i ett avtal. Motpartsrisiker ska i möjligaste mån reduceras genom att riskerna sprids på flera motparter. En motpart får enligt finanspolicy stå för max 60 procent av låne- eller räntederivatportföljen. Undantag görs om motparten är svenska staten eller Kommuninvest. Per den 31 december 2016 var motparts fördelningen av låneportföljen 100 procent Kommuninvest. Motparts fördelningen av räntederivatportföljen var 50 procent SEB, 33 procent Nordea och 17 procent Swedbank.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken för ökade kostnader på grund av valutakursförändringar. Valutarisker kan säkras bort med valutaterminer. Det innebär att det skrivs ett kontrakt med motparten om att, på ett bestämt datum i framtiden, köpa en viss mängd utlandsvaluta mot en förbestämd valutakurs. Hos kommunen uppstår valutarisker främst i elhandelsverksamheten. Valutarisker inom andra verksamheter är inte av väsentliga belopp.

Sedan mars 2016 handlar Skövde kommun inte längre el i eget namn, utan köper el av en leverantör. Betalning sker i svenska kronor och valutarisken har därmed undanröjts.

De 26 valutasäkringar som kommunen hade till och med februari 2016 har överlåtits till elleverantören för att kunna användas i deras framtida hantering av våra elinköp. Vid överlåtan-

det hade valutasäkringar ett marknadsvärde på 56 tusenkronor. Marknadsvärdet avspeglar det värde som kommunen skulle ha erhållit om valutaterminerna hade sålts före förfallodagen.

Elprisrisk

Kommunens elförbrukning står för en väsentlig kostnad, cirka 40 miljoner kronor. Under de första två månaderna av 2016 köpte kommunen fysisk el på Nordpools spot market för att täcka bolagens och verksamheternas förbrukning. Elpriset förändringar utgjorde en elprisrisk. För att minska variationerna under året köptes elprissäkringar på Nasdaq OMX. I samband med den förändrade elhandelsrutinen har alla pris-säkringar överlåtits till elleverantörer.

Pensionsåtaganden

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Avsättning till pensioner (inkl. löneskatt)	115,4	135,3	145,3	156,1	167,4
Pensionsförpliktelser äldre än 1998 (inkl. löneskatt)	1 098	1 170	1 131	1 081,5	1 028
Total pensionsförpliktelse	1 214	1 306	1 277	1 238	1 195
Finansiella förpliktelser	0	0	0	0	0
Återlånade medel	1 214	1 306	1 277	1 238	1 195

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär i praktiken att större delen tas upp som en ansvarsförbindelse utanför resultat och skuldredovis-

ning. Denna del är dock lika viktig ur risksynpunkt, då ansvarsförbindelsen kommer att generera framtida utbetalningar. Skövde kommun kommer att kunna täcka dessa utbetalningar med eget kapital. Den totala pensionsskulden är 1 195,3 miljoner kronor och totalt eget kapital är 3 005,7 miljoner kronor enligt balansräkningen.

Det totala pensionsåtagandet har minskat sedan 2015. Det beror framför allt på en partiell inlösen av pensionsförpliktelser äldre än 1998 (24,8 miljoner), samt på inlösen av medel från överskottsfonden (20,9 miljoner kronor). Partiell inlösen görs för att minska de framtida pensionskostnaderna. Mellan 2006 och 2010 löstes totalt 111 miljoner kronor in. 2015 gjordes inlösen med 20 miljoner kronor. Dessutom löstes en överskottsfond in med 0,4 miljoner, vilket minskade ansvarsförbindelsen. Totalt har alltså 177,1 miljoner kronor av kommunens pensionsåtaganden lösts in i förtid.

Utgående överskottsfond per den 31 december 2016 uppgår till 1,4 miljoner kronor.

Eftersom utbetalning sker långt fram i tiden ska skulden nuvärdesberäknas. En nuvärdesberäknad skuld blir högre ju lägre räntan är och vice versa. Kommunen har inte gjort några finansiella placeringar för pensionsåtagandet, utan hela förpliktelsen har återlånats i verksamheten. På så vis begränsas kommunens låneskuld.

Borgensåtaganden

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
SkövdeNät AB	0	0	210,0	210,0	200,0
AB Skövde bostäder	0	0	0	0	0,0
Skövde värmeverk AB	335,7	320,0	308,6	292,2	276,9
Kreativa Hus AB	11	72,9	0	0	0,0
Egna hem 40%	0,9	0,7	0,6	0,2	0,1
Stiftelsen Skaraborgs Läns sjukhem	7,4	6,8	6,2	5,6	5,1
Borgen för föreningar och stiftelser	34,4	34,1	33,7	41,3	65,7
Totalt	389,4	434,5	559,1	549,3	542,7

Ett borgensåtagande innebär en risk att borgensmannen måste infria sitt åtagande. Riskens omfattning beror bland annat på typ av borgen och för vilka borgen har tecknats. Av kommunens åtaganden är 88 procent borgen till bolag inom koncernen. Borgen för föreningar och stiftelser uppgår till 65,7 miljoner kronor. Det är en rejäl ökning jämfört med förra året. Ökningen beror på tre nya borgensförbindelser till två fiber-

föreningar, samt en till en kooperativ hyresrättsförening.

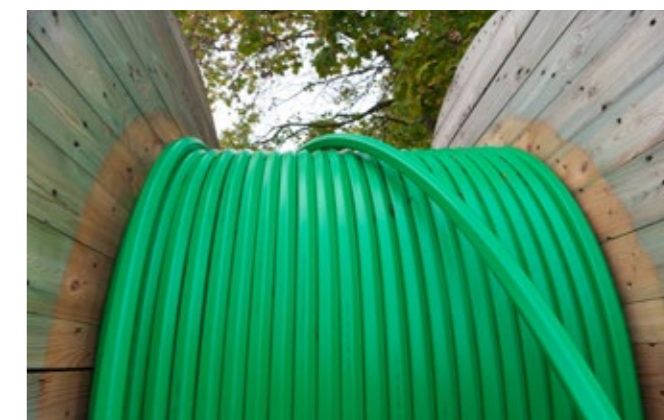
29,7 miljoner av borgensförbindelserna till stiftelser och föreningar är kopplade till stiftelserna S:ta Elins gård, Egnell och von Haugwitz Cedermarkska. Alla dessa har positivt eget kapital och skulderna kan därmed finansieras av befintliga tillgångar. Risken för att borgensåtagandena behöver infrias bedöms per den 31 december 2016 som liten.

Borgen för Stiftelsen Skaraborgs läns sjukhem uppgår till 5,2 miljoner kronor. Eftersom Skövde kommun belägger alla tillgängliga platser bedöms risken här som obefintlig. När det gäller borgensåtaganden för idrotts- och fiberföreningar är riskerna mer svårbedömda. Det beror på att det saknas tillräcklig information kring föreningarnas finansiella ställning. Skövde kommun känner dock inte till något som skulle kunna leda till att ett borgensåtagande måste infrias.

Skövde kommun ingick i oktober 2012 (KS12/10 0169-5) en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Alla som per den 31 december 2016 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening (286 kommuner/landsting/regioner) har ingått likadana borgensförbindelser.

Alla medlemmar i Kommuninvest har också ingått ett regressavtal. Avtalet reglerar ansvarsfördelningen om ovan nämnda borgensåtagande skulle behöva infrias. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas utifrån hur stort medlemmarnas respektive insatskapital är, samt utifrån hur mycket respektive medlem lånat.

Det kan noteras att per den 31 december 2016 uppgick de totala förpliktelserna för Kommuninvest i Sverige AB till 346 091 miljoner och de totala tillgångarna till 338 153 miljoner kronor. Skövde kommuns andel av de totala förpliktelserna var 1 497 miljoner och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 466 miljoner.

Kontroll

Budgetavvikelse

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Budgetavvikelse årets resultat	38,6	105,9	84,5	52,8	60
Varav:					
verksamhetens netto (efter jämförelsestörande poster)	28,5	113,0	91,3	38,2	11,3
pensioner	-14,4	-15,4	-3,7	-34,0*	-35,4*
skatteintäkter och statsbidrag	9,2	1,5	3,6	-6,5	46,9
finansnetto	-2,6	7,0	3,7	16,6	-0,3**

*inkluderar en pensionsinlösen om 25 miljoner kronor
** inkluderar inlösen av ränteswappar 17,2 miljoner kronor

Att följa budget ger bra förutsättningar för god ekonomisk hushållning. I budgetavvikelsen avseende årets resultat ingår bland annat extra avsättning till pensioner och inlösen av ränteswappar på totalt 42 miljoner kronor. Inklusivt den taxefinansierade verksamheten bidrar nämnderna med närmare 28 miljoner. De största avvikelserna återfinns hos socialnämnden och service-nämnden. Budgeten har reviderats under pågående budgetår – bland annat justerades den senaste skatt och bidragsberäkningen, vilket har gett god följsamhet gentemot budget.

Känslighetsanalys

En kommun påverkas av händelser som på kort sikt kan vara svåra att styra över. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys, som visar hur ett antal faktorer påverkar kommunens ekonomi. För att möta svårhanterade förändringar är det viktigt med finansiell beredskap både på kort och lång sikt. Kommunens personalkostnader uppgår till drygt 2,2 miljarder kronor – därför får utfallet av lönerörelsen stor betydelse. Av tabellen framgår att en löneökning med 1 procent motsvarar cirka 22 miljoner kronor. Förändringar av statsbidrag och skatteunderlagets utveckling är också av stor betydelse.

- 1 procents sämre eller bättre skatteunderlagsutveckling i riket ger Skövde kommun 25 miljoner kronor lägre eller högre skatteintäkter.
- 1 procents löneökning innebär cirka 22 miljoner kronor i ökade personalkostnader.
- 100 invånare påverkar skatteintäkterna med i snitt 4,5 miljoner kronor.
- Tio öre i utdebitering ger cirka 12 miljoner kronor i ökade skatteintäkter.
- En investering på 100 miljoner kronor medför årliga kostnader med i snitt tio miljoner kronor.
- 1 procents höjning av den rörliga låneräntan ökar låneportföljens kostnader med 1,7 miljoner kronor.
- Av en generell statlig satsning på primärkommunerna får Skövde cirka 0,5 procent.

Utveckling inom personalområdet

Skövde kommun – en attraktiv arbetsgivare

Medarbetarna är våra främsta ambassadörer. Därför spelar det stor roll hur de upplever sin arbetssituation och sin arbetsgivare. Under året har ett flertal aktiviteter erbjudits och genomförts för att stärka arbetsgivarskapet. På ett övergripande plan har kommunen ett chefs- och ledarutvecklingsprogram. Andra instrument är värdegrunden Vår medarbetaridé och handlingsplaner för jämställdhet och mångfald. För att behålla och utveckla personalen ska alla medarbetare i Skövde kommun erbjudas individuella kompetensutvecklingsplaner. Dessa kan också kompletteras med generella kompetensutvecklingsplaner för respektive sektor. Att erbjuda god arbetsmiljö är viktigt för att ses som en attraktiv arbetsgivare. Förbättringsarbeten inom det området sker kontinuerligt.

Kommunens webbsidor under rubriken Arbeta hos oss har uppdaterats. När det gäller annonsering av lediga jobb har en insats gjorts för att tydliggöra vilka kanaler som ger bäst resultat. Bland annat fortsätter annonsering i olika sociala medier.

Ett årshjul för rekryteringsaktiviteter har tagits fram. Det innebär bland annat att kommunen kommer att ha en sammanhållen närvaro vid arbetsmarknadsmässor på universitet och högskolor framöver. För att ge ett enhetligt budskap i marknadsföringen av Skövde kommun som arbetsgivare har ett generellt mässmaterial tagits fram.

För att välkomna sommarens feriepraktikanter genomfördes under våren en välkomsträff, med information från kommunen samt filmvisning på bion. Det blev en uppskattad aktivitet som kommer att upprepas. Även praokonceptet har genomförts med gott resultat. Andra aktiviteter för att göra verk-

samheten mer attraktiv och känd är exempelvis mentorskap för svårrekryterade grupper, studiebesök, praktikplatser och att studenter kan genomföra sina examensarbeten i samverkan med kommunen.

Skövde växer, vilket påverkar antalet medarbetare i kommunen. Det ökade uppdraget, främst inom sektor socialtjänst och sektor skola och utbildning, är den största anledningen. Nyttjandet av timvikarier vid semester, hög arbetsbelastning och sjukfrånvaro är också en bidragande anledning till det ökade behovet av årsarbetare.

Personalstruktur	2016	2015	2014	2013
Antal tillsvidareanställda	4 262	4 113	3 936	4 000
varav kvinnor	3 283	3 225	3 128	3 187
varav män	979	888	808	813
Antal visstidsanställda	628	509	482	482
varav kvinnor	453	351	347	274
varav män	175	158	135	208
Totalt antal månadsavlönade	4 890	4 662	4 418	4 482
Andel tillsvidareanställda	87 %	88 %	89 %	89 %
varav kvinnor	88 %	90 %	90 %	92 %
varav män	85 %	85 %	86 %	80 %
Andel tillsvidareanställda med heltidstjänst	75 %	74 %	74 %	71 %
varav kvinnor	71 %	69 %	69 %	68 %
varav män	89 %	86 %	89 %	86 %

Kompetensförsörjning

Utifrån personalomsättning och demografisk ökning bedöms Skövde kommuns totala kompetensförsörjningsbehov under 2017–2021 uppgå till 1 920 medarbetare. De flesta pensionsavgångar sker bland sjuksköterskor, vårdbiträden, lärare, förskollärare, fritidspedagoger, barnskötare och enhetschefer.

En process för strategisk kompetensförsörjning har tagits fram. Tanken är att få en tydlig bild över kommunens kompetensförsörjningsbehov och skapa aktiviteter kopplade till detta. Processen utgår ifrån ARUBA-modellen (Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla, Avveckla).

Att lyckas rekrytera kompetens i svårrekryterade grupper är en central fråga för flera verksamheter. Strategier tas nu fram för att möta det stigande rekryteringsbehovet. Exempel på aktiviteter som skapats är mentorskapsprogram, introduktionsprogram samt en plan för successionsplanering. Inom vård och omsorg har ett samarbete startats med Högskolan i Skövde för att säkra rätt kompetens. Syftet är att genom forskning öka kunskapen om hur verksamheten kan leverera av brukaren upplevd god kvalitet.

För att möta behovet av ingenjörer och arkitekter har ett traineeprogram för sektor samhällsbyggnad och sektor service börjat utvecklas. Traineeprogrammet har inletts i samverkan med andra Skaraborgskommuner. Ansökningsprocessen och rekryteringsprocessen sker våren 2017. Traineeerna väntas påbörja sina anställningar i början av september 2017.

Inom ramen för Breddad kompetensförsörjning har över 80 serviceassistenter anställts i kommunen. Arbetssättet är en del i den så kallade Skövdemodellen och syftet är att avlasta ordinarie personal genom att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden. Anställningen kombineras med studier, och målet för individerna är arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Serviceassistenterna har främst anställts inom sektorerna vård och omsorg samt barn och utbildning. Arbetssättet har fallit väl ut – uppföljningar visar på mervärde för både verksamheter och medarbetare. Mer tid kan läggas på kärnverksamheten, arbetsmiljön blir lugnare och bättre och man har dessutom sett tecken på minskad sjukfrånvaro. Ett antal individer har också fått reguljära anställningar.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

En medarbetarenkät genomfördes under hösten 2015. Samtliga chefer har under året arbetat med resultatet, både i sina respektive verksamheter och tillsammans i chefsgruppen. Det har på kommunnivå resulterat i att ett antal styrkor och utvecklingsområden identifierats. Styrkor som kommunen vill bevara är engagemang, stimulerande arbetsuppgifter och ett meningsfullt arbete. Utvecklingspotential finns bland annat när det gäller arbetsbelastning, lönesättning och uppföljning. Arbetet ska fortgå och integreras i verksamheten.

Ett systemstöd (Stratsys) för det systematiska arbetsmiljöarbetet har tagits fram och stödet har börjat användas. I Stratsys finns ett årshjul med aktiviteter som ska göra det lättare för chefer att systematiskt genomföra arbetsmiljöarbetet. Det finns också en checklista som används vid årsuppföljning.

Samtliga chefer och skyddsombud har erbjudits utbildning i de nya föreskrifterna kring organisatorisk och social arbetsmiljö. För att kvalitetssäkra arbetsmiljöarbetet har en arbetsmiljöutbildning tagits fram. Utbildningen genomförs i samverkan mellan arbetsgivare och fackliga organisationer och riktar sig till skyddsombud och chefer. Utbildningen påbörjas under våren 2017.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har under året ökat jämfört med 2015, och ligger nu på preliminära 7,3 procent. Under hösten har man dock sett en trend av minskad sjukfrånvaro. Kvinnor är fortsatt mer sjuka än män. Anledningen är att anställda i kvinnodominerade yrken är mer i riskzonen. Kommunen arbetar för mer förebyggande åtgärder samt för tidiga åtgärder för återgång till arbete. Kommunen deltar i projektet Kvinnors ohälsa, Skaraborg. Projektet leds av Försäkringskassan i samarbete med Samordningsförbundet östra Skaraborg, hälso- och sjukvården och kommunerna. Syftet är att sänka sjukpenningtalet och skapa en samverkansstruktur/modell mellan parterna.

Flera pilotprojekt för att minska sjukfrånvaron är under uppstart inom Skövde kommun. Inom sektor barn och utbildning, exempelvis, har ett arbete initierats tillsammans med företagshälsovården för både medarbetare och chefer i förskolan. Inom sektor vård och omsorg har en bemanningsöversyn påbörjats och fortsatt arbete med personalvårdsronder sker.

Sjukfrånvaro	2016	2015	2014	2013
Total sjukfrånvaro	7,3 %	6,9 %	6,4 %	6,2 %
varav kvinnor	8,4 %	8,0 %	7,3 %	7,0 %
<29 år	6,2 %	5,1 %	5 %	5,1 %
30 – 49 år	8,5 %	8,8 %	7,8 %	7,2 %
>50 år	8,9 %	8,1 %	7,4 %	7,4 %
varav män	4,4 %	3,7 %	3,5 %	3,5 %
<29 år	4,5 %	3,4 %	2,9 %	3,3 %
30 – 49 år	3,8 %	3,6 %	3,5 %	3,5 %
>50 år	4,8 %	3,9 %	3,8 %	3,7 %
Andel långtidssjukfrånvaro (> 60 dagar)	53,4 %	54,5 %	54,5 %	51,1 %
– Kvinnor	56,3%	56,6%	57 %	53,3 %
– Män	37,5%	40,7%	38,8 %	37,7%

Definition: Avser alla anställda, såväl tillsvidare som visstidsanställda. Sjukstatistiken är manuell framräknad på grund av brist på systemstöd. Viss avvikelse kan därför finnas.

Viktiga framtidsfrågor

Skövde kommuns ambition är att hela Skövde-regionen ska blomstra – till glädje för alla invånare, besökare och näringsidkare. Vår strävan är att fortsätta utvecklas i takt med tiden och med vårt uppdrag. Vision Skövde 2025 pekar tydligt ut riktningen för hur Skövdes samhälle ska lyckas med detta, och ställer höga krav på kommunen som organisation.

Skövde är en expansiv kommun, på väg mot 60 000 invånare. Vi är också på väg mot en tid med ökade kostnader på grund av en stor generationsväxling. 1940- och 1950-talisterna går i pension, samtidigt som det föds många barn. Kombinationen av dessa faktorer, en växande befolkning parallellt med demografiska skiftningar, innebär på sikt ett ökat behov av de välfärdstjänster som kommunen erbjuder. Vi kommer att se betydligt större grupper unga och äldre – de två grupper som i störst utsträckning nyttjar våra välfärdstjänster. Det blir viktigt att även i fortsättningen våga satsa på investeringar för att möta upp de ökade behoven, och samtidigt se över hur man kan minska kostnaderna för att säkerställa finansieringen av framtidens välfärd.

En annan utmaning de kommande åren är att tillgodose behovet av kompetens, både i kommunen som organisation och i samhället i stort. I flera av kommunens kärnverksamheter är kompetensförsörjningen ett ökande problem. Även här ser man effekterna av det generationsskifte som pågår, med yngre arbetskraft som har andra förväntningar på sina arbetsgivare. Det är viktigt att vi som organisation fortsätter att stärka vårt varumärke som arbetsgivare. Vi måste också se frågan ur ett

större perspektiv och arbeta för att attrahera fler unga att stanna i, eller flytta till, Skövde – allt för att det lokala näringslivet ska fortsätta att utvecklas.

Den stora flyktingvågen verkar ha avtagit och Migrationsverket har sänkt sina prognoser. Däremot pekar prognoserna på att antalet kommunplaceringar kommer att öka under 2017 och framåt. Nya invånare berikar oss och vårt samhälle, och genom snabb integration bidrar de till att fylla behovet av kompetens och arbetskraft. Här består vår utmaning i att erbjuda bra bostäder och god kommunal service, exempelvis i förskolor och skolor, till allt fler människor. Många äldre är friska och engagerade i föreningsliv och volontärarbete, eller på annat sätt aktiva i samhället. De är en viktig tillgång som bör tas tillvara i integrationsarbetet.

Generellt ser vi en ökad polarisering i samhället och ökade klyftor mellan flera samhällsgrupper. Det är viktigt att vi som kommun ständigt arbetar för att motverka detta, oavsett om det handlar om nyanlända, arbetslösa, funktionshindrade, långtidssjukskrivna eller andra grupper som riskerar att hamna i utanförskap. Att integrera dessa grupper i samhället är en stor utmaning – om vi inte lyckas kan det få stora konsekvenser.

Skövde klarar relativt väl av den urbanisering som har pågått under en längre tid. I Sverige sker tillväxt i de tre storstadsregionerna och i de kommuner som har universitet eller högskola. Skövde kommer sannolikt att ha en yrkesverksam befolkningsandel kring 50 procent även i framtiden, och fortsatt ha den mest gynnsamma utvecklingen i Skaraborg. För övriga kommuner i Skaraborg är det av stor betydelse att Skövde befäster sin position som centralort.

3

Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort och Vision Skövde 2025

Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort:	
Kund & Samhälle	41
Kvalitet & effektivitet i våra processer	44
Medarbetare & chefer	44
Ekonomi	45
Uppföljning av prioriterade utvecklingsområden för Vision Skövde 2025:	
Regionen	47
Attraktiva boendemiljöer	48
Kunskapsutveckling och arbete	49
Natur och miljö	51
Tillsammans	52
Vårt varumärke	53

Vision 2025: "Skövde regionen är känd i landet som en välkommande och växande region där människor möts, verkar och mår bra. Vi får livspusslet att gå ihop! Vi lyckas kombinera den stora stadens möjligheter och rika utbud med en naturnära enkelhet, där det finns tid över för det som berikar våra liv. I Skövde regionen trivs vi med livet i alla åldrar och är stolta över vad vi uppnått."

Så fungerar vårt styrkort

Kommunfullmäktiges mål har strukturerats i form av ett styrkort. Ett styrkort är en matris där sambandet mellan vad en verksamhet vill uppnå, hur målet ska infrias och hur resultatet mäts tydliggörs. Målen i kommunfullmäktiges styrkort är långsiktiga och strategiskt viktiga för Skövdes utveckling, och syftar till att styra mot Vision Skövde 2025.

Styrkortet är indelat i fyra perspektiv. Perspektiven har valts utifrån utvecklingsarbetets syfte. Det första perspektivet är kärnverksamheten i det kommunala åtagandet, de övriga stödjande. Inom Kund & Samhälle finns fem mål som rör "dem som vi är till för": Skövdeborna. Det handlar om att leverera välfärd till våra kunder och att skapa ett hållbart samhälle. Detta är kärnan i vår verksamhet. Målen överensstämmer med de indikatorer som ska mäta om vi når Vision 2025 eller inte. Bedömningen av målpuffyllelsen i denna redovisning görs vid utgången av mandatperioden 2015–2018. Är vi på rätt väg för att nå visionen?

Kvalitet & effektivitet i våra processer handlar om vårt arbete för att kvalitetssäkra och effektivisera våra processer/tjänster, exempelvis vår utveckling av IT-säkerhet, rutiner för dokumentation och samordning av transporter. Dessa förbättringar syns inte alltid för kunden, men de höjer kvaliteten och effektiviteten i det vi levererar.

Medarbetare & chefer berör hur Skövde kommun ska utvecklas som arbetsgivare. Det handlar om hur vår personalresurs ska utvecklas för att vi ska leva upp till de förväntningar som finns på

kommunal service och välfärd, och om hur kommunen som arbetsgivare ska utvecklas för att attrahera nödvändig kompetens. Perspektivet Ekonomi avser hur Skövde kommun ska leva upp till kommunallagens krav på "god ekonomisk hushållning". Det innebär att vi ska öka långsiktigheten i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen så att finansieringen av välfärden inte skjuts till kommande generationer.

Färgsymboler för både mål och resultatmätningar

 Grönt betyder att målet eller målvärdet för resultatmätningen är nått eller troligtvis kommer att nås vid utgången av 2018.

 Gult indikerar ett relativt gott resultat – att vi är på väg att nå målet men fortfarande har en bit kvar.

 Rött visar att målet inte är uppfyllt eller att resultatmätningen har ett svagt resultat relaterat till den ambitionsnivå som finns.

 Positiv trendpil: indikerar att utfallet var bättre 2016 jämfört med 2015.

 Oförändrad trendpil: indikerar att utfallet var oförändrat 2016 jämfört med 2015.

 Negativ trendpil: indikerar att utfallet var sämre 2016 jämfört med 2015.

Uppföljning av kommunfullmäktiges styrkort

Perspektiv 1: Kund & samhälle

Mål 1: "Skövde har invånare som är nöjda med sina liv och den samhällsservice som erbjuds."

Bedömd målpuffyllelse vid mandatperiodens slut:

 JA DELVIS NEJ

Bedömning

Vi ser en positiv trend inom flera områden och bedömer därför att målet kommer att uppfyllas vid mandatperiodens slut. Arbetet med ungdomar, folkhälsa och samverkan med den sociala sektorn har fortsatt under året. Även samverkan kring att öka sysselsättningen i kommunen har utvecklats positivt, vilket bidrar till att målet bedöms som uppfyllt.

Redovisning av resultatmätningar

 SCB:s medborgarundersökning: Nöjd medborgar-index

Måttet fokuserar på vad medborgarna i Skövde kommun tycker om kommunens verksamheter. Det sammanställda värdet hamnade på 60 (2015), vilket är högre än genomsnittet för städer större än 50 000 invånare (58).

 SKL:s barnhälsoindex

Skövde återfinns i den övre kvartilen med utfall på 89. Jämförelsetal med riket är 88. Barnhälsoindex är framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL) 2014.

 Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP)

Resultatet bedöms vara oförändrat jämfört med föregående mättillfälle. Frågorna har förändrats och utvecklingen är positiv inom vissa områden och negativ inom andra. Bland annat har andelen ungdomar som anser sig ha stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter ökat. Andelen ungdomar som vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen har också blivit större. Däremot har andelen ungdomar som besöker fritidsgårdarna minskat kraftigt.

 Sysselsättning 18–24 år

Mätningen gäller 2015 på grund av eftersläpning i statistiken. Sysselsättningen var då 47 procent. För att nå målvärdet om en gynnsammare utveckling än riket skulle sysselsättningen ha behövt öka med 1,69 procentenheter från föregående år. Nu var ökningen 0,22 procentenheter.

 Sysselsättning 18–65 år

Mätningen gäller 2015 på grund av eftersläpning i statistiken. Sysselsättningen var då 67 procent. För att nå målvärdet om en gynnsammare utveckling än riket skulle sysselsättningen ha behövt öka med 0,6 procentenheter från föregående år. Nu var ökningen 0,22 procentenheter.

Mål 2: "Skövde har 60 000 invånare år 2025."

Bedömd målpuffyllelse vid mandatperiodens slut:

 JA DELVIS NEJ

Bedömning

Antalet invånare fortsätter att öka i kommunen och målet bedöms därför vara uppfyllt. För att attrahera personer att flytta till Skövde i framtiden krävs dock mer än bostäder. Därför är det glädjande att Skövde har börjat klättra på Svenskt Näringslivs ranking. Förhoppningsvis är det början på en positiv trend. Att få fler arbetstillfällen i kommunen kräver en långsiktig strategi där man skapar förutsättningar för företag att växa. Det är också en viktig faktor för att upprätthålla en stark befolkningstillväxt även i framtiden.

Redovisning av resultatmätningar

 Antal invånare

Under 2016 ökade Skövde kommuns befolkning med 578 personer. Det är andra gången på 2000-talet som ökningen varit över en procent. Ökningen beror till största delen på migration och på ett positivt födelsenetto (fler födda än avlidna). Ökningen var något mindre än befolkningsprognosen räknade med, men bedömningen är ändå att målet om 60 000 invånare 2025 kommer att uppnås.

↑ Antal producerade bostäder

Målvärdet för mandatperioden är 1 000 nya bostäder. När vi nu kommit halvvägs har vi ett resultat på drygt 300 nya bostäder. Prognosen säger att mer än 300 bostäder per år kommer att färdigställas de kommande två åren. Bedömningen är att målvärdet då kommer att uppnås.

↓ Arbetstillfällen i Skövde

Målet är att antalet arbetstillfällen ska öka för varje år. 2015 fanns det 31 789 arbetstillfällen i Skövde, 2016 uppgick motsvarande siffra till 31 333. Med andra ord en knapp minskning från föregående år.

↑ Svenskt Näringslivs ranking

I årets företagsklimat ökar Skövde två placeringar från plats 69 till 67.

Mål 3: "Skövde har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige"

Bedömd målpuffyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Bedömningen är att Skövde inte uppfyller målet fullt ut. Målet är högt ställt och kräver stora insatser. Under året har viktiga kommunikationsinsatser genomförts, både mot en bred allmänhet och mot riktade målgrupper. De har bidragit till att stärka vårt varumärke och öka kännedomen om vår kommun. Slutsatsen blir därmed att vi går i rätt riktning men att målet ännu inte är uppfyllt.

På det lokala planet har Skövde ett starkt varumärke med en stor andel stolta invånare – på nationell nivå krävs fortfarande ett långsiktigt och kraftfullt arbete för att nå målet.

Organisationen Skövde kommun är en del av Skövdes varumärke och ska alltid ta på sig ledartröjan i det strategiska varumärkesarbetet. Summan av organisationens kontakter och ageranden bidrar till att bygga platsen Skövdes varumärke.

Redovisning av resultatmätningar**◆ → Lokal stolthet – SCB:s medborgarundersökning: Nöjd region-index**

Måttet fokuserar på vad medborgarna i Skövde kommun tycker om kommunen som plats att bo och leva på. Det sammanställda värdet för 2015 hamnade på 64, vilket är lägre än genomsnittet för städer större än 50 000 invånare (69).

■ → Nationell kännedom

En varumärkesmätning genomfördes av extern part våren 2016. Liksom tidigare mätningar visar den på en låg nationell kännedom om Skövde hos den breda allmänheten. Det som ändå sticker ut i någon mån är Högskolan i Skövde, Billingen, Volvo, handboll, dialekten och militären.

● ↑ Antal sysselsatta inom Gothia Science Park (GSP)

653 personer var sysselsatta inom GSP under 2016. Motsvarande siffra för 2015 var 591.

● ↑ Turistomsättning (TEM)

Siffrorna som redovisas 2016 gäller utfallet från 2015. Det är en ny beräkningsmodell från tidigare år och därför kan vi inte jämföra med tidigare års resultat. Omsättningen för 2015 var 1 538 miljoner kronor, enligt den nya beräkningsmodellen. 2014 var resultatet 1 424 miljoner kronor.

Mål 4: "Andelen Skövdebor med högskoleutbildning har ökat under perioden 2011–2025. Ökningen har varit snabbare än genomsnittet för riket."

Bedömd målpuffyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Målet bedöms som delvis uppfyllt eftersom det finns positiva indikatorer inom flera områden hos kommunens egen verksamhet. Det tar tid att se resultat eftersom vi jobbar med hela befolkningen, från unga åldrar. Skövdes ungdomar har goda förutsättningar att fortsätta sina studier på högre nivå. Eftersom de flesta folkbokför sig på sin nya studieort när de flyttar härifrån, faller de dock utanför vår statistik.

Redovisning av resultatmätningar**◆ ↑ Andel av befolkningen med akademisk examen**

I Skövde har 24,3 procent av befolkningen mellan 25 och 64 år en eftergymnasial utbildning som motsvarar minst tre års studier, enligt siffror från Statistiska centralbyrån (2015; siffror för 2016 publiceras senare under 2017). I siffrorna inkluderas även officersutbildning. I Skövde har denna andel ökat med 0,4 procentenheter jämfört med föregående år, vilket är samma ökning som man sett i riket.

● ↑ Andel gymnasieelever med behörighet till högskola

69 procent av avgångseleverna från gymnasiet (2015; siffror för 2016 publiceras senare under 2017) hade grundläggande behörighet till universitet och högskola. En ökning med fem procentenheter från föregående år. Motsvarande siffra för hela riket var 71 procent.

● ↑ Andel folkbokförda gymnasieelever som studerar med inriktning mot naturvetenskap, teknik och matematik

21 procent studerade med inriktning mot naturvetenskap, teknik och matematik under 2016. En ökning med 5 procentenheter jämfört med 2015.

◆ → Antal UF-företag

Under 2016 startades 30 nya UF-företag (Ung Företagsamhet), lika många som under 2015.

◆ ↓ Andel elever i årskurs 9 med behörighet till ett nationellt gymnasieprogram

Andelen elever som är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram har minskat under 2016. 2015 var 89,8 procent behöriga, 2016 var motsvarande siffra 82,6 procent. Med andra ord en minskning på drygt sex procentenheter.

● ↑ Resultat (läsa faktatext) nationella prov årskurs 3

94,4 procent i grundskolans årskurs 3 fick godkänt på de nationella proven för området läsa faktatext. Detta är en ökning med 2,6 procentenheter från 2015.

Mål 5: "Skövde använder så gott som uteslutande förnybar energi år 2025."

Bedömd målpuffyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

För Skövde samhälle är målet svårt att nå till 2025. Den stora utmaningen är fortfarande andelen fossilt bränsle bland transporter. Även om trenden visar att andelen koldioxidutsläpp och använd energi faktiskt minskar är förhållandet mellan förnybar och icke förnybar energi detsamma som tidigare år. Inom kommunorganisationen finns bättre förutsättningar för att nå målet.

Redovisning av resultatmätningar**◆ → Andel förnybar energi i Skövde samhälle**

2014 bestod den använda energin i Skövde av 43 procent förnybar och 57 procent icke förnybar energi, industrin ej medräknad. Förhållandet mellan energislagen har i stort sett varit oförändrat de senaste fem åren. De bränslen som dominerar den icke förnybara energin är bensin och diesel, som används i transportsektorn.

● ↑ Andel förnybar energi i Skövde kommun som organisation

2016 bestod den använda energin i Skövde kommun av 67 procent förnybar och 33 procent icke förnybar energi. De närmaste åren behövs insatser för att öka användningen av förnybara drivmedel i våra transporter, där 62 procent är icke förnybart i dag. Dessutom behöver man framöver byta till förnybart när det gäller den el man köper in till verksamheter, fastigheter och elbilar.

● ↑ Antal resenärer i kollektiv

Resandet med stadsbusstrafiken i Skövde visar på en fortsatt positiv utveckling. 2016 gjordes drygt 235 000 fler resor än 2015, alltså en ökning på drygt 10 procent. Sett på årsbasis är trenden stadigt positiv sedan 2011.

● ↑ Andel svenskproducerat kött i måltidsverksamheterna

Andelen svenskproducerat kött i måltidsverksamheterna ökade med 16 procentenheter under 2016 jämfört med 2015. 93,5 procent av köttet i måltidsverksamheterna var svenskproducerat under 2016.

Perspektiv 2: Kvalitet & effektivitet i våra processer

Mål: "Skövde kommun är en flexibel, kundorienterad och effektiv organisation."

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Det finns goda förutsättningar för att nå målet, men det är för tidigt att bedöma hur resultatet blir. Skövde ligger bra till inom flera områden, men har också delar som behöver förbättras. För att bibehålla goda resultat och en god utvecklingstakt krävs ökat fokus på systematiskt förbättringsarbete.

Redovisning av resultatmätningar

◆ ➔ Standardkostnadsavvikelse

Standardkostnadsjämförelser är ett av de mått som används för att se hur bra Skövde kommun bedriver sin verksamhet i förhållande till en viss resursram. Standardkostnaden är den kostnad som Skövde kommun skulle ha om man bedrev verksamheten på en genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå, med hänsyn tagen till egna strukturella faktorer.

Jämfört med föregående års siffror är Skövde kommuns verksamheter billigare än strukturen anger, förutom för grundskolan som är dyrare än strukturen anger.

● ➔ Kommunens Kvalitet i Korthet (KKIK)

Skövde och 250 andra kommuner har under 2016 deltagit i Sveriges Kommuner och Landstings undersökning av Kommunens kvalitet i korthet, KKIK. Undersökningen visar kommunens kvalitet och effektivitet i jämförelse med andra kommuner och består av ett 40-tal nyckeltal fördelade på fem områden:

- Tillgänglighet
- Trygghet
- Delaktighet och information
- Effektivitet
- Samhällsutveckling

Resultaten visar att Skövde kommun inom flera områden placerar sig bland de bästa kommunerna, men det finns också utrymme för förbättring.

Precis som förra året visar undersökningen goda resultat när det gäller tillgänglighet och effektivitet. Skola och socialtjänst är verksamheter som ligger bra till i förhållande till övriga kommuner. Undersökningen visar också att det finns områden som kan förbättras, till exempel väntetiden för särskilt boende och informationen på kommunens webbplats.

■ Kontaktcenter (servicenivå)

Servicenivån hos kontaktcenter kan inte mätas exakt eftersom det inte är specificerat hur mätetalet ska beräknas. Som ärendehanteringssystemet är konfigurerat nu går det inte att specificera tillräckligt noga vad som gjorts. Det har heller inte funnits några skrivna rutiner för exakt hur olika parametrar ska registreras.

Målvärdet 60 procent är omöjligt att uppnå det första verksamhetsåret. Ett mer rimligt mål är att den nivån nås efter cirka tre år. Resultatet för 2016 är 40 procent, enligt våra egna mätningar.

Perspektiv 3: Medarbetare & chefer

Mål: "Skövde kommun är ett starkt arbetsgivarvarumärke (employer branding)."

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Kommungemensamt arbete har utvecklats och genomförts inom följande områden: Strategisk kompetensförsörjning, arbetsmiljö, samverkan, arbetstidsfrågor, friskvård samt analys och uppföljning kring nyckeltal. Samverkan med andra intressenter (exempelvis andra kommuner, lärosäten och myndigheter) har initierats, bland annat kring kompetensförsörjning och rehabilitering.

En tjänst som ansvarar för employer branding i Skövde kommun håller ihop utvecklingen av området.

Målet bedöms vara uppfyllt vid mandatperiodens slut.

Redovisning av resultatmätningar

● Medarbetarenkät

En medarbetarenkät genomfördes under hösten 2015. Samtliga chefer har under 2016 arbetat med resultatet av den, både i sina verksamheter och tillsammans i chefsgruppen. På kommunnivå har arbetet resulterat i att vi identifierat ett antal styrkor och utvecklingsområden. Styrkor som kommunen vill bevara är engagemang, stimulerande arbetsuppgifter och ett meningsfullt arbete. Utvecklingsområden finns inom bland annat arbetsbelastning, lönesättning och uppföljning. Arbetet kommer att fortgå och integreras i verksamheterna.

● Extern uppfattning av Skövde kommun som arbetsgivare

Bland ej kommunanställda kommuninvånare i arbetsför ålder ser 38 procent Skövde kommun som en attraktiv arbetsgivare. Motsvarande siffror i regionen (Skaraborg exklusive Skövde) är 33 procent.

Perspektiv 4: Ekonomi

Mål: "Resultatet ska vara tre procent av skatter och bidrag i genomsnitt över mandatperioden."

Bedömd måloppfyllelse vid mandatperiodens slut:

JA DELVIS NEJ

Bedömning

Bedömningen är att målet kommer att nås under mandatperioden. Skövde kommun har en god ekonomisk grund att stå på för att möta framtidens utmaningar.

Redovisning av resultatmätningar

● ↑ Resultat

Kommunen visar ett positivt resultat på 151,9 miljoner kronor för 2016. Resultatet motsvarar 5,6 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnung. Detta innebär att kommunen uppfyller det finansiella målet för god ekonomisk hushållning.

● ➔ Skattesats

Skattesatsen är oförändrad sedan 2014: 20,86 öre per skattekrona.

● ↑ Soliditet

Soliditeten exklusive pensionsskulden uppgår till 58,2 procent för år 2016, vilket är 0,3 procentenheter sämre än föregående år. Ändå är soliditeten fortsatt god, trots höga investeringsnivåer under flera år. Det förklaras av goda resultat – tack vare dem har större delen av investeringarna kunnat finansieras utan lån. För att få ett mer relevant mått på soliditeten måste hänsyn tas till det pensionsåtagande som redovisas utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Om detta åtagande, som vid årsskiftet uppgick till 1 028 miljoner kronor, läggs in i balansräkningen har kommunen fortfarande en positiv soliditet, då på 38,3 procent, vilket är 2 procentenheter bättre än föregående år.

● ➔ Låneskuld

Låneskulden uppgår till 800 miljoner kronor, vilket är i linje med föregående år. Det motsvarar 14 778 kronor per invånare.

Uppföljning av prioriterade utvecklingsområden för Vision Skövde 2025

3.5 Regionen

Målbild: Vi ska förstärka vår roll som attraktiv centralort och agera draglok för hela Skövde-regionen! Vi ska verka för att skapa en större, gemensam arbetsmarknadsregion. Därför ska infrastrukturen utvecklas så att vi enkelt kan röra oss inom Skövde-regionen och till eller från andra orter eller centra som är viktiga för oss. Vi ska vara en aktiv och tydlig aktör i Västra Götaland.

- Under hösten arrangerades Sveriges kommuner och landstings (SKL) årliga kulturkonferens i Skövde Kulturhus. Konferensen varade i två dagar och lockade cirka 300 deltagare från hela landet. Under konferensen fick Skaraborgs kommuner chans att presentera sig på en uppskattad mässa.
- Samarbetet med andra kommuner när det gäller digitaliseringsfrågor har fortsatt att utvecklas. Skövde kommun levererar nu merparten av de interna IT-tjänster som Tibro och Hjo kommuner använder.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Skövde har stärkt sin position i arbetsmarknadsregionen. För att ytterligare utveckla Skövde-regionen behöver den målbild som finns i Vision Skövde 2025 brytas ner i en konkret plan, där det framgår vilka frågor som är prioriterade.
- Infrastrukturen till och från Skövde-regionen är av avgörande betydelse för den framtida utvecklingen. Här har viktiga steg tagits, och samarbetet med andra kommuner kring E20 och Västra stambanan behöver prioriteras även i fortsättningen. Vi måste fortsätta vara en tydlig aktör även framöver.
- Det nätverksarbete som sker i dag, både på lokal och regional nivå, skapar förutsättningar för att gemensamt utveckla regionen. För att öka resultatet av nätverkandet krävs tydligare mål för vilka resultat som ska nås.

Fakta och utveckling under året – några exempel

Fortsatt utveckling av infrastrukturen:

- En grundförutsättning för att regionen ska utvecklas positivt är att det finns goda pendlingsmöjligheter. Man har därför börjat ta fram en kollektivtrafikplan för 2025 med utblick mot 2040. Arbetet sker i samverkan med Västra Götalandsregionen, Västtrafik och Nobina, och fokuserar på en kollektivtrafikutveckling i symbios med stadsutvecklingen.
- Under 2016 har man fortsatt att trappa upp arbetet med att ta fram en ny nationell och regional plan för transportinfrastrukturen för 2018–2029.
- En åtgärdsvalsstudie för riksväg 49:s sträckning mellan Skövde och Karlsborg har satts igång.

Aktiv och tydlig aktör i Skövde-regionen:

- Byggandet av Regionens hus har påbörjats och beräknas vara klart för inflyttning 2018.

Befolkningsutveckling	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Befolkningsstillväxt Skövde kommun, antal	578	421	275	647	451	359	418
Befolkningsstillväxt Skövde kommun, i %	1,08	0,79	0,52	1,24	0,9	0,7	0,8
Befolkningsstillväxt Skaraborg, i %	0,97	0,67	0,59	0,62	0,1	0	0
Befolkningsstillväxt riket, i %	1,46	1,06	1,06	0,93	0,8	0,7	0,8

* i genomsnitt per år.
Källa Statistiska Centralbyrån

Lokal arbetsmarknadsregion	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Inpendling till Skövde	11 827	11 766	11 548	10 962	11 029	10 432	9 637	10 619
Utpendling från Skövde	5 338	5 200	5 151	5 161	4 953	4 936	4 739	4 749
Netto	6 489	6 566	6 397	5 801	6 076	5 496	4 898	5 870
Inpendling till Skaraborg	6 991	6 994	6 989	6 783	6 844	6 672	6 053	6 411
Utpendling från Skaraborg	10 426	10 043	9 993	9 694	8 622	9 124	9 383	8 964
Netto	-3 435	-3 049	-3 004	-2 911	-1 778	-2 452	-3 330	-2 553

Källa Statistiska Centralbyrån

Handelsindex	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Handelsindex, Skövde	134	132	133	135	134	133	131	123

Källa Statistiska centralbyrån

3.6 Attraktiva boendemiljöer

Målbild: Vi ska skapa attraktiva boendemiljöer som är anpassade till människors olika intressen och behov. Förutsättningarna för nybyggnation av bostäder ska utvecklas och vi ska stimulera intressenter att investera i Skövde.

Fakta och utveckling under året – några exempel

Boendemiljöer som är anpassade till människors olika intressen och behov:

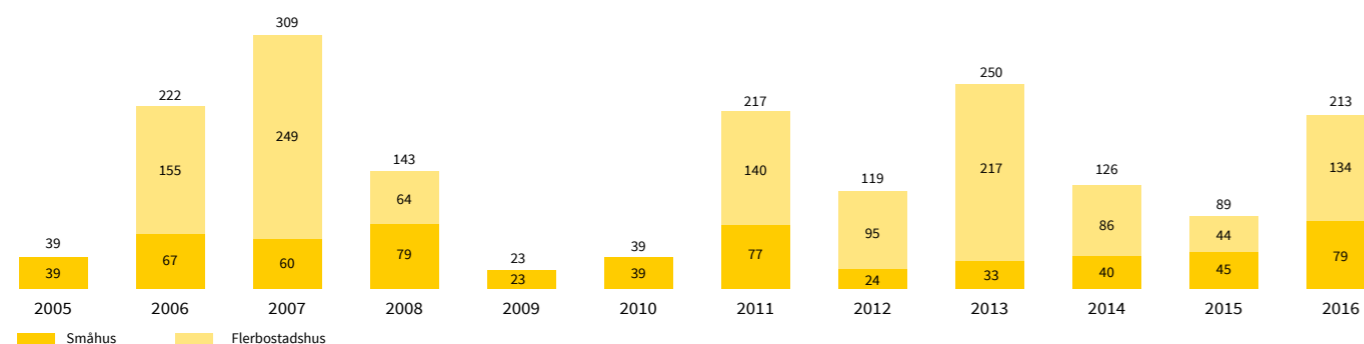
- Under året har ett arbete för att utveckla yttertätorterna genomförts – den här gången med Tidan i fokus. Under våren skickades ett vykort ut både fysiskt och digitalt med frågan ”Vad är Tidan för dig?”. Resultatet presenterades under en dialogkväll i april, dit ett 50-tal Tidanbor kom. En del av förslagen har börjat genomföras. Exempelvis har arbete med att anordna en ny skolgård på Tidanskolan och att öppna en ny fritidsgård påbörjats. Det har även varit gratis bad för unga i sommar. Arbetet med att försköna Tidan har pågått under hösten, med plantering av vårlök, belysning i Tidanparken och julpynt.

- I maj antog kommunfullmäktige den fördjupade översiktsplanen för centrala Skövde. Samtidigt har arbetet med genomförandeplanen för Trädgårdsstaden fortsatt, för att öka utbyggnadstakten i området.
- Kommunen har arbetat för att utveckla och uppmuntra barns och ungas kulturaktiviteter under året. Även föreningsutveckling och områdesutveckling i Södra Ryd har varit i fokus. I samverkan med föreningslivet har utbudet av kulturaktiviteter ökat.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Bostadsproduktionen har ökat under året, och kommer att fortsätta öka de kommande åren. Det är viktigt att vi fortsätter att fokusera även på andra delar av samhällsutvecklingen. Att arbeta med områdesutveckling och samverka med civilsamhället är viktigt för att vi tillsammans ska kunna skapa attraktiva boendemiljöer.
- Kommunens allmännyttiga bostadsbolag, AB Skövdebostäder, är ett verktyg och en tillgång i arbetet med att bygga nya bostäder, skapa hållbar utveckling, främja social integration och skapa balans i tillgången till hyresrätter i kommunens olika stadsdelar.

Inflyttningsklara bostäder per år Skövde kommun 2005 – 2016

Prisutveckling på bostäder*	2016	2015	2014	2013	2012	2010
Villor snittpris	2 202 000 kr	2 235 000 kr	1 956 000 kr	1 787 000 kr	1 771 000 kr	1 650 678 kr
Antal försäljningar	273	256	238	225	181	204
Bostadsrätter snittpris	1 092 000 kr	960 000	777 000 kr	640 000 kr	557 000 kr	439 796 kr
Antal försäljningar	507	467	375	357	283	319

*Källa Mäklarstatistik

3.7 Kunskapsutveckling och arbete

Målbild: Vi ska arbeta för att det byggs upp erkända spetskompetenser som lockar ny-etableringar till Skövde-regionen. Våra skolor ska utvecklas mot nationell toppklass! Vi ska arbeta för utbildningsmöjligheter som svarar upp mot kraven från kunskapsintensiva företag och organisationer, för att skapa förutsättningar för ett varierat och blomstrande näringsliv.

Fakta och utveckling under året – några exempel

- Samverkan mellan kommunen och Arbetsförmedlingen har intensifierats under året. Bland annat har ett arbetsmarknadsråd bildats, med representanter från Arbetsförmedlingen och olika verksamheter i kommunen.
- Projektet Ung Arena 9.0 har pågått under 2016. Syftet med projektet har varit att förstärka och utveckla samverkan mellan Skaraborgs kommuner och övriga samhällsaktörer, för att ungdomar mellan 15 och 24 år som varken arbetar eller studerar snabbare ska finna en väg till arbete eller studier. I Skövde är mötesplatsen för Ung Arena 9.0 Nyeport, där det redan finns fritidsverksamhet för unga.
- Ung Företagsamhet (UF) på gymnasiet bedrevs under våren på de flesta av gymnasiet nationella program. Tack vare en satsning på just UF är både fler elever och fler pedagoger engagerade. Vårens UF-mässa visade också att satsningen gett resultat, då avsevärt fler Gymnasium Skövdeföretag blev nominerade och prisade. På grundskolan har Ung Företagsamhets grundskolekoncept införts och detta används nu på fem skolor.
- Den 28 april gick starten för det första företagskaféet på Rådhuset. Två timmar varannan vecka fanns en rådgivare på plats för att möta ungdomar som funderar över att starta eget. Långsiktigt kommer kontakten att utökas via sociala medier.

- I syfte att lyfta Skaraborg som kunskapsregion och främja samverkan mellan akademi och arbetsliv har forumet CLAS (Centrum för Ledarskap och Arbetsliv i Skaraborg) startat. Skövde kommun har varit med i planeringen och uppstarten, och är en del av styrgruppen. Inom ramen för CLAS arrangeras seminarier av hög kvalitet, med internationella och nationella föreläsare/forskare, riktade till chefer och nyckelpersoner inom näringsliv och offentlig verksamhet.
- Skövde kommun och Högskolan i Skövde har ingått en avsiktsförklaring om samarbete mellan kommunens arbetsgivaravdelning och Institutionen för handel och företagande. Målet är att knyta ihop arbetsliv och studier genom exempelvis mentorskap, föreläsningar och seminarier.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Skövde kommun stöttar och skapar förutsättningar för nyföretagande. En viktig uppgift är att länka samman näringsliv och kommun och därigenom skapa relationer som bygger förutsättningar för tillväxt. Det är viktigt att näringslivets röst och behov förs in i kommunens olika beslutande organ och förvaltningar.
- Utrikesfödda, lågutbildade och personer med funktionshinder är utsatta grupper med en hög andel arbetslösa. Fortsatt riktade åtgärder behövs för att undvika utanförskap.
- Måluppfyllelsen i både grundskolan och gymnasieskolan har varit god under året, men behöver förbättras ytterligare för att Skövdes skolor ska utvecklas mot nationell toppklass.

Nyckeltal kunskap och arbete, se sid 52

Nyckeltal Kunskapsutveckling och arbete

	2016	2015	2014	2013	2012
Meritvärden, grundskolan, Skövde <i>Källa: Skolverket</i>	215,7	228,1	209,5	207,3	210,1
Meritvärden, grundskolan, Riket <i>Källa: Skolverket</i>	224,1	224,7	214,8	213,1	211,4
Andel behöriga elever till gymnasieskolan (i procent) Skövde (folkbokförda elever) <i>Källa: Skolverket</i>	82,6	89,8	87,9	86,7	88,9
Andel behöriga elever till gymnasieskolan (i procent), Riket. <i>Källa: Skolverket</i>	81,3	85,6	86,9	87,6	87,9
Betygspoäng, gymnasieskolan, Skövde (folkbokförda elever). <i>Källa: Kalada</i> <i>* Ej jämförbart före 2014 då gymnasieskolan ändrades.</i>	14,4	14,1	14*		
Betygspoäng, gymnasieskolan, Riket (median) <i>Källa: Skolverket</i> <i>* Ej jämförbart före 2014 då gymnasieskolan ändrades.</i>	14,6	13,9	13,7*		
Andel gymnasieelever som fullföljt utbildning med examen inom 3 år. Elever inom Gymnasium Skövde. <i>Källa: Skolverket</i> <i>**Ej jämförbart före 2015 då mätvärdet var annorlunda formulerat.</i>	73	77**			
Andel gymnasieelever som fullföljt utbildning med examen inom 3 år. Riket. <i>Källa: Skolverket</i> <i>**Ej jämförbart före 2015 då mätvärdet var annorlunda formulerat.</i>	64	64**			
Andel inskrivna ungdomar inom aktivitetsansvaret, exklusive IM, som inte är i sysselsättning <i>Källa: egen statistik</i> <i>***Ej jämförbart före 2015 då mätvärdet var annorlunda formulerat.</i>	51	47***			
Andel elever som inom tre år går vidare till högre studier i procent, Skövde <i>Källa: Skolverket</i>	39	35	35	35	45
Andel elever som inom tre år går vidare till högre studier i procent, Riket <i>Källa: Skolverket</i>	42	41	36	42	45
Antal inskrivna arbetslösa hos arbetsförmedlingen (öppet arbetslösa och arbetssökande i program med aktivitetsstöd) i Skövde i december, åldersgrupp 16–64 år. <i>Källa: Arbetsförmedlingen</i>	1 853	1 976	2 167	2 292	2 483
Antal inskrivna arbetslösa hos arbetsförmedlingen (öppet arbetslösa och arbetssökande i program med aktivitetsstöd) i Skövde i december, åldersgrupp 18–24 år. <i>Källa: Arbetsförmedlingen</i>	349	452	569	533	747
Antal nystartade arbetsställen <i>Källa: Statistiska centralbyrån</i>	428	402	416	447	398
Antal nedlagda arbetsställen <i>Källa: Statistiska centralbyrån</i>	391	345	348	538	381

3.8 Natur och Miljö

Målbild: Vi ska värna den vackra naturen i hela Skövde-regionen. Närheten till naturen berikar och ska erbjuda möjlighet till rekreation och ett hälsosamt liv. Miljömedvetenheten ska öka och vi ska verka för att såväl individer som organisation lever resurssnålt och ansvarsfullt, med kommande generationer i åtanke.

- Målbilden talar också om naturen som källa till hälsa och rekreation, och om vikten av hållbar utveckling och ökad miljömedvetenhet. Webbplatsen Skaraborgs miljöbarometer* beskriver miljösituationen och utvecklingen utifrån Sveriges nationella miljömål. Hälften av nyckeltalen här har uppdaterats under året.

Ytterligare beskrivningar av årets utveckling inom miljö, natur- och klimatområdet finns att läsa i Miljöredovisning 2016, som är en bilaga till Skövde kommuns årsredovisning.

Fakta och utveckling under året – några exempel

- Målen i Skövdes energi- och klimatplan gäller främst energi- och transportsektorns koldioxidutsläpp, exklusive den energiintensiva industrin. Dessa utsläpp har minskat med 29 procent sedan utgångsåret 1990. Sedan 2007 är trenden för transportsektorn något minskande, även om trenden är svagare än för landet i övrigt. Tunga och lätta lastbilar står för en relativt stor del av utsläppen i Skövde. Utsläppen från personbilar var 20 procent mindre 2014 än 1990. Åtgärder som att införa effektivare fordon sänker utsläppen, men samtidigt ökar mängden trafik, vilket ger ökade utsläpp.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Ett mer systematiskt miljöarbete skulle utveckla verksamheterna i en mer hållbar riktning. Miljö- och hållbarhetsarbetet behöver formaliseras och drivas mer processinriktat. I dag är det endast servicenämnden som bedriver ett systematiskt miljöarbete med extern revision.
- Kommunen behöver fortsätta att kommunicera vad som faktiskt görs inom miljöarbetet. Det bidrar både till ökad kunskap och ökad stolthet.

*<http://miljoskaraborg.miljobarometern.se/miljofakta/>

3.9 Tillsammans

Målbild: Tillsammans är vi starkare! Vi ska utveckla former för att mötas och samverka på alla nivåer så att alla invånare ska kunna känna delaktighet oavsett ålder, kön eller ursprung. Mångfald, tolerans och nyfikenhet ska prägla Skövde regionen. Ett rikt och varierat kulturliv ska bidra till ökad livskvalitet.

Fakta och utveckling under året – några exempel

- Samverkan mellan offentlig sektor, civilsamhället och andra aktörer har fortsatt under 2016. Bland annat har samarbetet stärkts mellan kommunens verksamheter och Volontärorget, en paraplyorganisation som verkar för att öka volontärverksamheten i Skövde. Samverkan har också etablerats mellan socialtjänsten och försäkringskassan när det gäller arbetet mot våld i nära relationer.
- En utbildning kring funktionsnedsattas rättigheter har genomförts för samtliga chefer i kommunen. Utbildningen gavs i samarbete med de handikappföreningar som finns representerade i rådet för funktionshinderfrågor. Många deltog i utbildningen, som var väldigt uppskattad.
- Under året har Musikskolan och Stadsmuseet flyttat in i gemensamma lokaler under namnet Kulturfabriken. Kulturfabriken innehåller lokaler för utställningar, undervisning, konserter och möten.

- Socialtjänsten och Västra Götalands Idrottsförbund har tillsammans genomfört projektet Sports for you, som anordnat aktiviteter för nyanlända barn och ungdomar. Exempel på aktiviteter är street soccerturneringar, öppna träningar hos Skövde ABK brottarklubb och träning på Friskis & Sveltis. Man har också påbörjat ett samarbete med Skövde Skateförening.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- Under året har man arbetat med att ta fram former för medborgardialog. Detta måste utvecklas och implementeras under kommande år som ett av våra viktigaste verktyg i våra utvecklingsprocesser. Vi behöver utveckla mötesplatser, fysiska och digitala, utifrån ett mångfaldsperspektiv så att människor kan bredda sina sociala nätverk och få det stöd som behövs.
- Kulturen har ett stort attraktionsvärde och är därför på flera sätt viktig för Skövdes utvecklings- och tillväxtarbete. Skövde kommun har ett rikt kulturliv, men vi behöver bli bättre på att visa upp både för Skövdeborna och för vår omvärld vad vi gör.
- Skövde kommun behöver ta ett samlat grepp kring hur integrationen av nyanlända ska ske, för att på bästa sätt ta tillvara olika målgruppers kompetenser och förutsättningar för att lyckas i det svenska samhället. Mångfald berikar Skövde.

3.10 Vårt varumärke

Målbild: Vi ska göra Skövdes varumärke starkt och tydligt. Marknadsföring och annan kommunikation förstärks och ska utgå från en genomtänkt varumärkesstrategi. Vi är alla stolta ambassadörer för vår stad och för Skövde regionen.

Fakta och utveckling under året – några exempel

- Som ett resultat av den nya grafiska profilen har en grafisk manual samt mallar och stöd för att kunna följa profilen tagits fram. Ett skyltprogram för utomhusmiljöer har också färdigställts. Ett liknande arbete påbörjades hösten 2016 för att implementera den grafiska profilen på koncernnivå, för de bolag som har kommunen som majoritetsägare.
- En kommunövergripande kommunikationsstrategi har beslutats på högsta tjänstemannanivå. Den beskriver vad som bör göras för att kommunen ska nå målen om ett starkt varumärke och en kommunikativ organisation.
- Skövde har fortsatt gott om varumärkesstärkande aktiviteter på lokal och regional nivå. Matfestivalen, Idrottsgalan, Kulturgalan och Näringslivsgalan har arrangerats under året, med många besökare och god mediebevaktning. Arena Skövde och Billingen spelar allt större roll för att locka externa besökare till staden, vilket i allra högsta grad påverkar bilden av oss.
- En lokal, regional och nationell varumärkesmätning genomfördes under 2016. Den visar på hög kännedom på regional nivå, men fortfarande låg nationell kännedom om Skövde.

Slutsatser inför det fortsatta arbetet

- I arbetet med ny grafisk profil samt uppstarten av arbetet med employer branding (arbetsgivarvarumärket) står det klart att Varumärkesplattformen för Skövde behöver brytas ned i tydliga strategier. Detta görs under våren 2017, bland annat för att stärka Skövde kommun som attraktiv arbetsgivare.
- Den kommunikationsstrategi som kommundirektörens ledningsgrupp beslutade om i slutet av 2016 ska bli verkstad under 2017. Det kommer att innebära stort fokus på aktiviteter som stärker varumärket Skövde och Skövde kommuns kommunikativa förmåga.
- Next Skövde fortsätter den nationella Skövdekampanjen under 2017. Det är viktigt att hålla i och fortsätta över tid för att en sådan kampanj ska få genomslag i informationsbruset och nå ett högt värde på "Return of Investment" (ROI). Näringslivet medverkar glädjande nog i kampanjen även 2017.
- Skövde har ett antal guldkorn av nationell och ibland även internationell karaktär, såsom Billingen Skövde, Arena Skövde och samarbeten som Sweden Game Arena. Dessa guldkorn ska vårdas och utvecklas. Till exempel bör Skövde som spelstad få större fokus under 2017.
- Vår utmaning ligger i att tålmodigt fortsätta att utveckla vår kommunikation för att stärka varumärket. Vi behöver arbeta långsiktigt för att kunna se effekterna av investeringar i kommunikations- och marknadsaktiviteter.

4

Nämnder

Kommunstyrelsen.....	56
Barn- och utbildningsnämnd.....	59
Vård- och omsorgsnämnd	63
Socialnämnd	68
Kultur- och fritidsnämnd	72
Servicenämnd	74
Byggnadsnämnd	77
Kommunfullmäktige	78
Överförmyndare	78
Valnämnd.....	78
Revision	78
Arvodesnämnd.....	78

LÄSANVISNING

I detta avsnitt redovisas kommunstyrelsen och nämnderna i kommunen. Under varje avsnitt finns en kort beskrivning av varje nämnds ansvarsområde. En utförligare beskrivning finns i deras respektive reglementen i författningssamlingen på skovde.se. För den som vill läsa mer om varje enskild nämnds verksamhet, måluppfyllelse och resultat rekommenderas nämndernas verksamhetsberättelser (finns med som bilaga till årsredovisningen). Nyckeltalen är främst tagna från Kolada, KKIK eller egen statistik. För vissa nyckeltal finns ännu inga värden att rapportera för 2016. I de fallen är tabellen tom i den kolumnen.

Kommunstyrelsen

Vad gör kommunstyrelsen?

Kommunstyrelsen har två olika roller. En roll är att utgöra kommunens styrelse som enligt kommunallagen är ytterst ansvarig för att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämnders, kommunala bolags och kommunalförbundens verksamheter. I denna roll ingår att styra, leda och samordna kommunens verksamheter och bolag.

I den andra rollen är kommunstyrelsen nämnd med uppgifter som tilldelats från kommunfullmäktige. Dessa uppgifter är bland annat att vara anställningsmyndighet för den samlade förvaltningen och på så sätt ansvarig för arbetsgivarfrågor. Andra frågor som faller under kommunstyrelsens ansvarsområde är till exempel samhällsbyggnadsfrågor, frågor som rör näringsliv och arbetsmarknad inklusive vuxenutbildning, medborgarkommunikation, folkhälsa, IT, redovisning, inköp och upphandling.

Nämndens egna verksamhetsmål

- ◆ Skövdeborna upplever ett gott bemötande och god tillgänglighet till kommunens verksamhet
- ◆ Möjliggöra för minst 300 nya bostäder per år
- ◆ Bäst i Västra Götalandsregionen på att matcha utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden
- Öka nyföretagandet
- ◆ Skövde ska ha ett gynnsamt företagsklimat
- ◆ Skövde har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige
- ◆ Arbetsmarknadsregionen utvidgas och stärks
- Samhällsplaneringen ska bidra till minskad energi-användning och minskade utsläpp av växthusgaser
- ◆ Invånarna får snabbt och enkelt god service och bra bemötande via kontaktcenter
- Utnyttja digitaliseringens möjligheter
- ◆ Höja attraktiviteten inom vård- och omsorgsyrskena
- ◆ Strategisk kompetensförsörjning
- ◆ Effektiv lokalförsörjning

● Uppfyllt/kommer uppfyllas

◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas

■ Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Arbetsmarknad	29 045	-42 226	-13 181	-12 761	-420	-13 252
Vuxenutbildning	40 659	-80 385	-39 726	-37 622	-2 104	-35 718
Samhällsbyggnad	37 049	-158 798	-121 749	-124 903	3 154	-109 668
Stöd och styrning*	80 681	-205 514	-124 833	-121 735	-3 098	-95 183
Politik	58	-9 844	-9 786	-19 332	9 546	-15 313
Bidrag och transfereringar	0	-77 057	-77 057	-75 627	-1 430	-71 691
Summa	187 492	-573 824	-386 332	-391 980	5 648	-340 825

* Verksamheterna ekonomi, upphandling, kommunikation, lön, HR, IT, demokratistöd, folkhälsa, barn- och ungdomsstrategiskt arbete, internationella frågor, näringslivsfrågor, kontaktcenter, överförmyndare i samverkan samt sektorsstabsfunktioner.

Ekonomi och verksamhet

Kommunstyrelsens resultat 2016 är ett överskott på 5,7 miljoner kronor. Överskottet förklaras av att kommunstyrelsen (politik) inte har använt de utvecklingsmedel som finns avsatta i budgeten. Driftbidragen till hel- eller delägda bolag och till kommunalförbund har under 2016 ökat något, vilket har gett en negativ avvikelse mot budget med 1,4 miljoner kronor.

Arbetsmarknadsavdelningen

Arbetsmarknadsavdelningen redovisar en negativ avvikelse på cirka 0,4 miljoner kronor. Under 2016 har arbetsmarknaden varit gynnsam, vilket har gjort att verksamheten haft många personer på endast arbetsträning utan stöd från Arbetsförmedlingen. Det har inneburit lägre intäkter än budgeterat.

Under året har Skövdemodellen lanserats. Modellen ska vara en hjälp för att hitta snabbare vägar till arbete för ny-anlända, funktionsnedsatta och ungdomar som av olika skäl inte kommer in på arbetsmarknaden. Exempel på sådana vägar är anställningar som serviceassistent eller utbildningsanställning. Totalt har 91 personer, varav 72 nyanlända, haft en sådan anställning.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen redovisar en negativ avvikelse med cirka 2 miljoner kronor. Det beror på att prognosen för SFI har varit svår att förutse och att den beräknade ökningen av SFI-deltagare har uteblivit. Under året har det i genomsnitt varit 430 elever i SFI per vecka. Prognosen för Sverige har pekat på en fördubbling av antalet deltagare. I Skövde har den uppgången märkts av först under de sista veckorna, vilket antyder att eleverna blir fler under 2017.

Samhällsbyggnad

Samhällsbyggnad redovisar ett överskott på 3,2 miljoner kronor. Överskottet förklaras främst av vakanta tjänster. Under året har rekryteringar genomförts, vilket innebär bättre bemanning inför 2017.

Efterfrågan på bostäder i Skövde är stor, vilket hänger ihop med befolkningsökningen. Kommunen har de närmaste åren en god planberedskap när det gäller nybyggnation av bostäder. Under 2016 har 213 nya bostäder färdigställt, bland annat i Aspö och Hentorp. Vid årsskiftet fanns cirka 1 190 bostäder i lagakraftvunna detaljplaner, varav cirka 950 på kommunal mark. Det pågår ytterligare detaljplanarbete för drygt 900 bostäder.

De 0,5 miljoner kronor som kommunfullmäktige har avsatt

för att öka yttertätorternas attraktivitet har fördelats mellan orterna. Lokala styrgrupper avgör vad pengarna ska användas till. Medlen har använts till banker, anslagstavlor, fotbollsmål, juldekorationer, blomsterutsmyckningar och till att bygga om en lekplats.

Stöd och styrning

Stöd och styrning redovisar för 2016 ett totalt underskott på 3,1 miljoner kronor. Underskottet förklaras främst av ökade licenskostnader inom IT.

Kontaktcenter öppnades i februari. Personalen i Kontaktcenter ger allmän information, vägledning och rådgivning utifrån fakta som tagits fram tillsammans med kommunens olika verksamheter. Med principen En väg in är målet att skapa effektivare ärendehantering med snabbare service av högre kvalitet för invånarna.

Kommunfullmäktige har avsatt fem miljoner kronor för extra insatser gällande arbetsgivarskapet. Under året har fokus legat på strategisk kompetensförsörjning, där bland annat ett mässkoncept har tagits fram och använts.

I programförklaringen framgår att Billingens fritidsområde ska utvecklas mot att bli ett av södra och västra Sveriges mest populära besöksmål. Under året har en avsiktsförklaring kring gemensamma planer för att utveckla Billingens gjorts mellan Skövde kommun och ägarna till First Hotel Billingehus. Det finns dessutom framtagna förslag för bland annat tio kilometer sammanhängande konstsnöspår/cykelspår och Vasaloppcenter.

Under året har ägarna till Skövde Biogas AB (Göteborg Energi AB 51 procent och Skövde kommun 49 procent) genomfört en avyttringsprocess av Skövde Biogas AB. Bakgrunden till beslutet är bland annat att Göteborg Energi AB, utifrån ägardirektiv, ska fokusera på den lokala marknaden i Göteborg.

Framtiden

Skövde kommuns översiktsplan ska uppdateras och arbetet kommer att pågå under 2017. Målet är att kommunfullmäktige ska kunna anta ny översiktsplan våren 2019. För den framtida strategiska planeringen behövs förstärkning med ytterligare en resurs, alternativt upphandling av mer tjänster. Under 2016 genererades 16,1 miljoner kronor extra till kommunens resultat genom att kriterierna för Byggbonus uppnåddes. Byggbonus är ett statsbidrag för att stimulera bostadsbyggande. 2017 kan kommunen återigen ta del av bonusen och den skulle då bland annat kunna användas till att finansiera arbetet med kommunens översiktsplan.

Inom verksamheterna för styrning och verksamhetsstöd (demokratistöd, HR, lön, ekonomi och IT) finns behov av att arbeta med och utveckla den gemensamma målbilden och verksamhetsidén. Verksamhetsidén bottenar i behovet av att se effekter av verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering, som ger nytta för chefer och medarbetare i kommunens verksamheter.

Införandeprojekt pågår när det gäller HR-system och beslutsstödsystem, och inom de närmaste åren ska en ny upphandling av ekonomisystem genomföras. Ett bättre systemstöd till chefer och medarbetare ska ge förutsättningar för effektivare arbete.

Befolkningsprognoserna visar att antalet kommunplaceringar kommer att öka under 2017. Det medför fler elever i kommunens SFI-undervisning (svenska för invandrare), vilket i sin tur ger kommunen ökade statsbidrag för personer i etableringsuppdraget.

Från den 1 januari 2017 förändras några delar inom vuxenutbildningens område. För att exempelvis få statsbidrag enligt förordningen för statsbidragsfinansierad gymnasial yrkesutbildning, krävs kommunal medfinansiering i samma omfattning. Skövde kommun ansvarar för statsbidragsansökan för hela Skaraborg och sköter administrationen kring bidragen. Därmed står Skövde för cirka 20 procent av samverkansområdets tilldelade statsbidrag. Den kommunala medfinansieringen gäller för hela samverkansområdet och Skövde måste därmed erbjuda ett antal årsstudieplatser som motsvarar dessa 20 procent. Under 2017 löses detta inom samverkansområdet, men

inför 2018 måste medfinansieringen anpassas om kompetensförsörjningen i regionen och kommunen ska kunna bibehållas.

Propositionen om rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux innebär att alla vuxna ska ha rätt till komvux-utbildning på gymnasial nivå som ger behörighet till högskolestudier/yrkeshögskola. Rättigheten gäller oavsett boendeort och ålder. Satsningen innebär att kommunerna tillförs cirka 530 miljoner kronor från och med 2017 via det generella statsbidraget. En person som vill ha utbildning ska erbjudas det, antingen inom kommunen eller genom att kommunen köper utbildning från en annan kommun eller utbildningsanordnare.

Visste du att...?

- 553 personer i Skövde har god man eller förvaltare.
- Kommunen förvaltar 3 000 hektar skog, vilket motsvarar 6 000 fotbollsplaner.
- Skövdes invånare, föreningar och företagare gör varje månad i snitt 17 000 inlogningar till kommunens e-tjänster via skovde.se. Över 99 procent använder mobil bankID för att identifiera sig.
- Skövde kommun har gjort över 100 upphandlingar under året, till ett värde av cirka 800 miljoner kronor.

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Andel i arbete efter utbildningsinsats inom vuxenutbildning	79	87	86
Nettokostnad grundläggande vuxenutbildning (kr/inv)	-	102	96
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga	50	51	48
Informationsindex för kommunens webbplats	76	83	82
Nyregistrerade företag, helårsprognos utifrån första halvåret (antal/1 000 invånare)	4,7	4,6	4,0
Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder (kr/inv)	-	502	417
Antal sålda hustomter	30	45	28
Antal sålda verksamhetstomter	10	10	10
Antal påbörjade bostäder	708	179	51
Antal färdigställda bostäder	213	89	154
Nettokostnad gator, vägar, parkering samt parker (kr/inv)	-	1 240	3 780

Barn- och utbildningsnämnd

Vad gör barn och utbildningsnämnden?

Barn- och utbildningsnämnden ska fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och elevhälsa. Nämnden har det kommunala aktivitetsansvaret för 16 till 19-åringar som antingen har avbrutit sina gymnasiestudier eller valt att inte studera på gymnasiet. Barn- och utbildningsnämnden utövar tillsyn över fristående förskolor och fristående skolbarnsomsorg samt över den fristående pedagogiska omsorgen. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt de föreskrifter som finns i lag eller förordning, de styrdokument som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutat samt enligt bestämmelser i nämndens reglemente.

Nämndens egna verksamhetsmål

- ◆ Ge barn och unga bästa förutsättningarna för utveckling och lärande
- ◆ Skövde ska utvecklas mot att vara en ledande kommun i skolutveckling

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Ekonomi och verksamhet

Barn och utbildningsnämnden redovisar ett resultat för året på minus 1,2 miljoner kronor, när korrigerig gjorts för demografi är underskottet 0,4 miljoner kronor. Underskottet beror främst på ökade personalkostnader för samtliga verksamheter. Antalet

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Förskola inklusive pedagogisk omsorg och vårdnadsbidrag	45 379	-318 504	-273 125	-272 811	-314	-269 466
Grundskola inkl. förskoleklass, fritidshem och grundsärskola	77 080	-616 288	-539 208	-533 366	-5 842	-519 419
Gymnasium inkl. gymnasiesärskola	139 331	-324 564	-185 234	-185 882	648	-184 224
Intern styrning och stöd	1 777	-43 289	-41 512	-45 837	4 325	-38 537
Summa	263 567	-1 302 645	-1 039 078	-1 037 896	- 1 182	-1 011 646

elever på grund- och gymnasieskolan har varit fler än beräknat vilket till del beror på ett högre antal nyanlända än tidigare år. Underskotten för enheterna har till stor del balanserats av ökade intäkter i form av interkommunala intäkter, statsbidrag från skolverket och schablonbidrag för asylsökande från Migrationsverket.

2016 är det första året som barn- och utbildningsnämnden bedrivit sin verksamhet utifrån en egen verksamhetsplan och budget. Utifrån barn- och utbildningsnämndens målbild har tre fokusområden för verksamheten tagits fram: ledarskap, rättssäkerhet samt barn- och elevhälsa. Dessa områden är grunden för det strategiska och långsiktiga arbetet med skolutveckling från förskola till gymnasieskola.

Ledarskap

För att öka barns och elevers måluppfyllelse behöver förskolechefer och rektorer skapa förutsättningar för trygghet och studiero, samt stärka förskollärares och lärares förmåga att leda och utveckla undervisningen. För att ytterligare öka förskolechefers/rektorers kompetens i att bedriva en medveten skolutveckling genomförs bland annat kompetensutvecklingsinsatser kring resultatförståelse och analysförmåga.

Rättssäkerhet

När barn och elever lämnar de olika utbildningsnivåerna ska de ha tillräckliga kunskaper för att gå vidare till nästa steg. Vid övergångar mellan skolformerna är det viktigt att förskolan/skolan delger och tar till vara relevant information om barnens/elevernas kunskapsutveckling, och att den informationen når alla undervisande lärare. För att garantera rättssäkerhet och likvärdighet för barn och elever krävs att informationen hanteras med kunskap och säkerställda rutiner.

Barn- och elevhälsa

För att förebygga svårigheter hos barn och elever är det viktigt att skapa goda lärmiljöer. Som stödfunktion till förskolechef/ rektor ska en väl fungerande barn- och elevhälsa bidra till att skapa miljöer som främjar barnens/elevernas lärande och hälsa, samt stödjer deras utveckling mot utbildningens mål. Barn- och elevhälsans ansvar och roll behöver tydliggöras och tillgången till barn- och elevhälsa behöver säkerställas för skapa likvärdighet mellan skolor och skolformer.

Förskola, pedagogisk omsorg och vårdnadsbidrag

Under 2016 har i genomsnitt 2 500 barn varit inskrivna på kommunala förskolor. 340 barn har varit inskrivna på enheter med enskilda huvudmän och fyra barn har varit inskrivna i pedagogisk omsorg. Vårdnadsbidraget upphörde att gälla i januari 2016, men när det gäller familjer där beslut tagits före detta datum betalas bidraget ut beslutsperioden ut.

Den återuppbyggda Skogens förskola togs i bruk under periodens början och byggnationen av Bissgårdens förskola slutfördes.

Förskolan tar stor hänsyn till barnens individuella behov och förutsättningar, samt visar på variation för att organisera barngrupperna. Barn- och elevhälsan har förstärkts med två specialpedagoger som handleder i förskolan, vilket bidrar till tidiga insatser för barn i behov av extra anpassningar.

Förskolans ekonomiska resultat för 2016 visar en budget i balans, men både intäkter och kostnader har varit betydligt högre än planerat. Från Skolverket har verksamheten fått bidrag för omsorg på obekvämtid, minskade barngrupper och lärarlönelyft, och Migrationsverket har betalat ut schablonbidrag för asylsökande barn. Bidragen har framför allt använts till ökade personalresurser.

Enligt befolkningsprognosen för Skövde kommun väntas antalet barn i förskoleåldern öka med cirka 100 om året de närmaste fem åren. Tillskott av förskoleplatser motsvarande en förskola per år planeras för att möta behovet.

Grund- och grundsärskola, förskoleklass och fritidshem

Under 2016 har i genomsnitt 5 560 elever varit inskrivna i kommunala grundskolor (inklusive förskoleklass). Av dessa har 2 300 varit inskrivna i fritidshem. Motsvarande siffror för enskilda huvudmän var 230 och 170. Grundsärskolan har haft 50 elever under året.

Under året togs beslut om att öppna en högstadieskola i Ryd. Anledningen är att befolkningsprognosen visar på stigande elevantal i åldersgruppen.

För att nyanlända barn och elever ska få goda förutsättningar att nå målen, och för att mottagandet ska bli kvalitetssäkrat och effektivt, har en mottagnings- och modersmålsenhet etablerats under hösten 2016.

Grundskolans resultat för 2016 är lägre än 2015, men ligger i linje med tidigare år och med riket. Andelen elever som kan läsa i årskurs 2 har ökat, och i årskurs 3 har resultaten på de nationella proven i svenska blivit något bättre. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 är lägre än föregående år och andelen elever som var behöriga till ett nationellt program på gymnasiet har minskat.

Det ekonomiska resultatet för förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola visar ett underskott på 5,8 miljoner kronor. Underskottet beror främst på att fritidshemmen och högstadieskolorna haft fler elever än planerat, vilket har krävt mer personal. Både intäkter och kostnader har varit betydligt högre än budgeterat. På intäktssidan har bidragen från Skolverket och schablonbidragen för asylsökande varit betydligt högre än beräknat. Från Skolverket har verksamheten fått bidrag till läxhjälp, ökade personalresurser på lågstadiet och i fritidshemmen, ökad undervisningstid för nyanlända, karriärtjänster och lärarlönelyft. Samtliga bidrag har använts till ökade personalresurser eller lönedel.

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet grundskolebarn i Skövde kommun att öka med cirka 150 per år de närmaste fem åren. Under året har ett omfattande arbete gjorts för att prognostisera elevkullar och utifrån dessa lägga en plan för både kort- och långsiktig lokalförsörjning.

Gymnasie- och gymnasiesärskola

Gymnasieskolans nationella program har i genomsnitt haft 2 100 elever inskrivna på kommunens egna enheter, 150 elever i andra kommuners/regionens gymnasieskolor och 300 elever på enskilda enheter. Hos Skövde kommuns gymnasieenheter kommer 40 procent av eleverna från en annan kommun. Gymnasiesärskolan har haft 80 elever inskrivna och 46 procent av dem kommer från en annan kommun.

Tibro kommun fattade under perioden beslut om att lägga ner Fågelviksgymnasiet. Beslutet har endast marginellt påverkat antalet sökande till Gymnasium Skövde, men kommunens friskolor har märkt av det mer. Gymnasium Skövde blev under året certifierat av Riksidrottsförbundet för att som riksidrottsgymnasium bedriva cross- och enduroutbildning.

Resultaten för Skövdes gymnasieelever är något lägre än under 2015 men ligger i linje med tidigare år och med riket. Andelen elever som fullföljer sin utbildning inom tre år är lägre än föregående år men fortfarande betydligt högre än riket. Den genomsnittliga betygspoängen ligger stabilt, på samma nivå som riket.

Gymnasie- och gymnasiesärskolans ekonomiska resultat visar på ett överskott på 0,6 miljoner kronor. Liksom övriga verksamheter har både intäkter och kostnader varit högre än budgeterat. För intäktssidan har intäkter från andra kommuner samt bidrag från Skolverket blivit högre än planerat. Från Skolverket har verksamheten fått bidrag för karriärtjänster och lärarlönelyft. På kostnadssidan har personalkostnaderna varit högre än budgeterat, vilket till viss del är direkt kopplat till bidragen från Skolverket.

Efter ett antal år med vikande elevtal i gymnasieåldern pekar befolkningsprognosen nu på ett ökat antal elever de närmaste fem åren.

Intern styrning och stöd

I budgetposten intern styrning och stöd ingår kostnader för barn- och utbildningsnämnden, sektorns ledning och stab,

administrativt stöd, studie- och yrkesvägledning samt det kommunala aktivitetsansvaret.

Ett nytt digitalt system för skolval till förskoleklass och årskurs 7 har tagits i bruk. Vikarieanskaffning till förskolan har samordnats med sektor vård och omsorgs bemanningsenhet.

Det ekonomiska resultatet för intern styrning och stöd visar på ett överskott om 4,3 miljoner kronor. Överskottet beror på lägre personalkostnader, främst för studie- och yrkesvägledarverksamheten samt för sektorns ledning och stab.

Framtiden

Kompetensförsörjning

I Sverige råder stor lärarbrist, vilket nu också börjar bli mer påtagligt i Skövde. Skickliga och engagerade lärare är nyckeln till god undervisning, men samtliga skolformer har stora svårigheter med lärarförsörjningen. Bristen på legitimerade pedagoger gör att det idag är relativt enkelt att byta arbetsgivare och på så sätt få upp sin lön. Det leder i sin tur till att nyrekryteringar blir dyrare. Detta är redan idag ett faktum som innebär att lönekostnaderna stiger.

För att höja attraktiviteten för läraryrket har staten tillfört medel till kommunerna i form av riktade statsbidrag för karriärtjänster och lärarlönelyft. Tillskottet är positivt för kommunen men det gör verksamheterna beroende av bidrag från staten, vilket i det långa perspektivet är sårbart, instabilt och otryggt.

Man kan också se en oroande trend för de svårrekryterade yrkesgrupperna psykologer och studie- och yrkesvägledare inom barn- och elevhälsan. Barn- och elevhälsans yrkesgrupper arbetar i ett 0–19-årsperspektiv med skolans mest utsatta barn och elever. Deras arbete är centralt för skolornas måluppfyllelse och avlastningen av ordinarie pedagoger.

Ökade behov av förskola och skola

Under de senaste fem åren har andelen 1–5-åringar som är inskrivna i förskolan ökat med cirka 20 procent. Samtidigt ökar också vistelsetiden per barn. Dessutom ansöker fler vårdnadshavare om utökad vistelsetid i förskolan. Psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till ansökningarna.

Antalet barn med annat modersmål har ökat i förskolan de senaste åren. Det betyder också att fler förskolor än tidigare tar emot barn med annat modersmål. Barn till asylsökande har rätt till förskola på samma villkor som alla andra barn i Sverige. Eftersom antalet asylsökande familjer har ökat, har också trycket på förskolan blivit större.

Två förskolor i kommunen erbjuder idag verksamhet på "obekvämtid", och på en förskola finns dygnet runt-verksamhet. Verksamheten är inte lagstadgad men det finns stark kritik

Visste du att...?

- Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för sjukhus-skolan på Skaraborgs sjukhus.
- Barn- och utbildningsnämnden erbjuder modersmålsundervisning i 20 olika språk.
- Skövde kommun bygger en ny förskola om året.
- Gymnasium Skövde är en av 30 gymnasieskolor i Sverige som är certifierad FN-skola.

mot kommuner som inte löser detta för sina medborgare.

I dagsläget tillgodoses behovet men samhällsutvecklingen tyder på att behovet av platser kommer att öka.

Samtliga lokaler inom nämndens verksamhetsområde behöver planeras så att de kan användas flexibelt och resurs-effektivt. Förutsättningar behöver också skapas för att klara såväl planerade som oplanerade händelser, exempelvis vattenskada eller brand, större renoveringar och förseningar av byggprojekt. Detta kan delvis hanteras genom att nyproduktion av skolor/förskolor tidigareläggs i förhållande till prognostiserat behov. Kommunen bör även se över möjligheten till en gemensam lokalreserv som kan användas för evakuering vid planerat underhållsarbete eller oförutsedda händelser.

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Antal barn per årsarbetare i kommunens förskolor	-	5,4	5,6
Andel elever i åk 3 som uppnått kravnivån i de nationella proven i svenska (%)	94,5	93,6	-
Andel elever i åk 3 som uppnått kravnivån i de nationella proven i matematik (%)	89,2	89,4	-
Andel elever i åk 6 som uppnått kravnivån i de nationella proven i svenska (%)	13,7	14,4	14,2
Andel elever i åk 6 som uppnått kravnivån i de nationella proven i engelska (%)	13,6	13,7	13,7
Andel elever i åk 6 som uppnått kravnivån i de nationella proven i matematik (%)	14,3	15	14,2
Andel elever i åk 9 behöriga till ett nationellt program på gymnasiet (%)	82,6	89,9	87,9
Fullföljda studier, folkbokförda elever, inom tre år (gymnasiet) (%)	77,5	81	68
Brukarundersökning vårdnadshavare förskola: Jag är nöjd med verksamheten på mitt barns förskola (%)	93	-	-
Brukarundersökning grundskola årskurs 2: Jag känner mig trygg i skolan (%)	93	-	94
Brukarundersökning grundskola årskurs 8: Jag känner mig trygg i skolan (%)	88	-	90
Brukarundersökning gymnasieskola årskurs 2: Jag känner mig trygg och respekterad på skolan (%)	92	90	89
Kostnad per inskrivet barn i förskolan	-	122 200	122 700
Kostnad per betygspoäng i grundskolan (kr)	338	320	321
Kostnad per elev i grundskolan (kr)	-	90 400	88 100
Kostnad per elev i gymnasieskolan (kr)	-	104 500	107 100

En gymnasieutbildning för alla

Den av regeringen tillsatta gymnasieutredningens direktiv och tilläggsdirektiv är omfattande och berör drygt 20 olika delområden. Regeringens mål enligt direktiven är att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Utredningen innehåller över 90 förslag till beslut och bedömningen är att flertalet förslag kan beslutas och införas 2018. Eventuella beslut kommer att påverka gymnasieskolan både utifrån ett verksamhets-, ekonomiskt och personalstrategiskt perspektiv. I dagsläget är det svårt att förutse vilka konsekvenser eventuella beslut får.

Vård- och omsorgsnämnd

Vad gör vård- och omsorgsnämnden?

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för:

- att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten inom områdena omsorg om äldre människor och människor med fysiska funktionshinder
- insatser enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- den kommunala hälso- och sjukvården inom nämndens ansvarsområde

Inom nämndens verksamhetsområde finns äldreboenden, gruppboendestäder, daglig verksamhet, korttidshem, personlig assistans, korttidsvistelse, anhörigstöd, hemtjänst och hemsjukvård, träffpunkter m.m. Kundval enligt LOV (lagen om valfrihet) tillämpas inom hemtjänst och hemsjukvård.

Vård- och omsorgsnämndens målbild är följande: De personer som behöver omvårdnadsinsatser eller annat stöd för sin dagliga livsföring ska så långt som möjligt kunna leva och bo som självständiga medborgare i samhället. Vård- och omsorgsnämndens insatser skall präglas av trygghet, ansvarskänsla och respektfullt bemötande.

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Äldreomsorg	156 576	-607 501	-450 925	-439 015	-11 910	-357 362
Funktionsnedsättning	111 807	-361 419	-249 612	-246 137	-3 475	-214 612
Sektorsövergripande resurser	118 300	-187 193	-68 893	-70 895	2 002	-173 130
Intern styrning och stöd	7 834	-34 134	-26 300	-35 980	9 680	-25 585
Summa	394 517	-1 190 247	-795 730	-792 027	-3 703	-770 688

Nämndens egna verksamhetsmål

- Vård- och omsorgsnämndens verksamhet ska präglas av ett hälsofrämjande förhållningssätt.
- ◆ Vård- och omsorgsnämnden ska erbjuda särskilda boendeformer och stöd som tillgodoser målgruppernas behov.
- Den enskilde ska uppleva trygghet och valfrihet samt känna sig nöjd med delaktigheten i sin vård och omsorg för att därigenom uppnå välbefinnande. – Äldreomsorg
- Den enskilde ska uppleva trygghet och valfrihet samt känna sig nöjd med delaktigheten i sin vård och omsorg för att därigenom uppnå välbefinnande. – Funktionsnedsättning

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Ekonomi och verksamhet

Vård- och omsorgsnämndens nettokostnad 2016 är 796 miljoner kronor, vilket är 25 miljoner kronor mer än 2015 (+3 procent). Verksamheten förbrukade 3,7 miljoner kronor mer än budgeterat.

Äldreomsorg

Ett viktigt fokusområde för vård- och omsorgsnämnden är att det finns boendeformer utformade efter behov och efterfrågan. Under 2016 har i genomsnitt 464 personer haft bistånd genom lägenhet i särskilt boende. När det gäller äldreboenden pågår sedan två år en omställning av totalt 145 servicelägenheter till trygghetslägenheter. Parallellt med denna omställning omvandlas 38 äldreboendelägenheter till lägenheter för personer med demenssjukdom. Under hösten 2016 har en utökning dessutom gjorts med 10 lägenheter för personer med demenssjukdom.

För att bättre kunna möta behovet av stöd och omsorg för personer med demenssjukdom och deras anhöriga har nämnden under året antagit Program för god demensvård. Programmet ger en bild av det stöd och den omsorg som kommunen erbjuder, och utgör dessutom ett kunskapsstöd för både allmänhet, personal och beslutsfattare.

Det har under delar av året varit brist på lägenheter, främst för personer med demenssjukdom. Under året har vård- och omsorgsnämnden rapporterat 35 beslut till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) där särskilt boende inte har kunnat verkställas inom tre månader. Bristen på lägenheter visar sig också genom hög belastning på kommunens korttidsplatser. Under 2016 har nämnden öppnat tre extra platser. Kommunen har också haft kostnader för betalningsansvar inom slutenvården. De extra resurserna för korttidsvård och betalningsansvar har kostat cirka 2,7 miljoner kronor mer än budget. Övriga äldreboenden har dock lyckats balansera detta underskott. Det totala resultatet för äldreboenden är ett överskott på 0,8 miljoner kronor.

Antalet kommuninvånare med hemtjänstinsatser har ökat med 40 personer under 2016. I genomsnitt 783 personer har haft hemtjänst under året (i siffran ingår inte personer med enbart hemsjukvård eller trygghetslarm). Totalt har 360 000 hemtjänsttimmar utförts, vilket är något mer än nämnden hade beräknat. Volymökningen, tillsammans med en höjd ersättning enligt Lagen om valfrihet (LOV), ger ett underskott på 3,7 miljoner kronor.

Inom hemtjänsten gäller LOV (Lagen om valfrihet). I Skövde kommun står enskilda utförare för ungefär 23 procent av de utförda timmarna. Under året har tre nya LOV-företag etablerat sig. Totalt finns sju utförare utöver Skövde kommun inom hemtjänsten.

Skövde kommuns hemvård har redovisat underskott i flera år. Under 2016 tog en åtgärdsplan fram för att halvera det ekonomiska underskottet. Fler chefer för att förbättra förutsättningarna för ett nära ledarskap samt en översyn av organisation och bemanning har lett till förbättringar. Andra projekt som påverkar effektiviteten är webbhandel, där brukare med insatsen inköp handlar varor via internet. Under 2017 startas dessutom ett projekt med nyckelfri hemvård. Hemvården har också testat digital natttillsyn med hjälp av trygghetskamera, som ett komplement till personlig tillsyn. Resultatet har fallit väl ut och ska nu utvecklas hos fler brukare.

Hemvårdens resultat slutade i ett underskott på -9,1 miljoner kronor (inklusive natt och larm), vilket innebär att man inte helt når målet att halvera underskottet (-8 miljoner kronor). Några åtgärder har dock inte fått helårseffekt under 2016. Med det resurstillskott på 8 miljoner kronor som verksamheten har fått till 2017, finns förutsättningar för budgetbalans nästa år.

Visste du att...?

- Vård- och omsorgsbrukare inte enbart är äldre – vi har brukare mellan 2 och 104 år.
- Det förutom Skövde kommuns egen hemtjänstverksamhet finns sju olika företag som är godkända för att utföra hemtjänst i Skövde.

Funktionsnedsättning

Nämnden fortsätter att öka antalet gruppboendestäder. Under 2016 har en ny gruppboendestad öppnats på Skyttesledsvägen. Totalt finns 195 särskilt anpassade lägenheter för personer med funktionsnedsättning. Som komplement/alternativ till gruppboende har vård- och omsorgsnämnden sedan några år byggt upp ett stödteam som ger 18 personer boendestöd.

Under året har vård- och omsorgsnämnden rapporterat 55 beslut enligt LSS till IVO. Rapporterna görs när ett beslut om insats inte har verkställts inom tre månader.

Extern placering i annan kommun eller i annan enskild verksamhet förekommer för personer med särskilda behov. Ibland kan behoven lösas genom särskild bemanning på någon av kommunens gruppboendestäder. Dessa placeringar kan göras på kort eller lång sikt. Placeringarna har varit mer omfattande än förväntat under 2016 och har lett till ett budgetunderskott på 2,5 miljoner kronor.

Nämndens värdegrundarbete har under 2016 fokuserat på avdelningen för omsorg om personer med funktionsnedsätt-

ning. Vård- och omsorgsnämnden fortsätter dessutom att för hela sin verksamhet fokusera på god social dokumentation och arbeta med nationella kvalitetsregister för att säkra god kvalitet för nämndens brukare.

Nämnden har budgeterat för en ökning av antalet boende i gruppboendestäder och av antalet personer som har sin dagliga sysselsättning på daglig under året. Resultatet har blivit ett budgetöverskott på 4,4 miljoner kronor. Det beror på minskat personalbehov på grund av att en ny gruppboendestad öppnats senare än planerat, men också på att rekryteringssvårigheter lett till vakanser (stödpedagog med flera).

Inom avdelningen finns även verksamheten personlig assistans. Volymen inom personlig assistans har ökat under året. Totalt har 143 personer någon form av personlig assistans. Volymökningen har lett till ett budgetunderskott på cirka 0,5 miljoner kronor. Personlig assistans enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) innebär att Försäkringskassan finansierar huvuddelen av kostnaderna. Det är dock svårt att få ihop finansieringen med kostnaderna när det gäller ärenden med nattjour. Eftersom uppräknings av Försäkringskassans ersättning är lägre än kommunens löneökningar ökar problemet för varje år. Regelverk som säger att kommunen ska stå för enskilda utförarens sjuklönekostnader gör utmaningen ännu större. Verksamheten redovisar ett underskott på 4,7 miljoner kronor under 2016.

Sektorsövergripande resurser

Under rubriken sektorsövergripande resurser finns sjuksköterskeenheter, kommunrehab, biståndsenhet, bemanningsenhet, anhörigstöd och frivilligverksamheter.

På sjuksköterskeenheter och kommunrehab har ett omfattande förändringsarbete genomförts för att frigöra tid till ökat

patientnära arbete. Totalt drygt 1 500 personer är inskrivna i den kommunala hälso- och sjukvården. Bland annat har man prövat ett nytt arbetssätt med mobila arbetsplatslösningar. Förändringarna har lett till ett mindre budgetunderskott än föregående år när det gäller personalkostnader. Dock har kostnaderna för hjälpmedel ökat mer än budget, vilket gör att resultatet ändå blir ett underskott på 2 miljoner kronor. Utvecklingen av och tillgången till nya hjälpmedel är stark och skapar nya möjligheter till ett självständigt liv.

Samarbetet mellan sektorns förebyggande verksamheter och Volontärtorget ska främja brukares och anhörigas möjligheter till rekreation. Under hösten har projektet Äta tillsammans genomförts. Utvärderingen är positiv, vilket förväntas leda till en fortsättning. Syftet med den förebyggande verksamheten är att ge äldre möjlighet att uppleva delaktighet och gemenskap med andra, för att på så vis minska upplevelsen av ensamhet och otrygghet. Vidare erbjuds olika former av stöd för anhöriga till äldre eller personer med funktionsnedsättning. Inom anhörigstödet har ett lyckosamt syskonprojekt genomförts under 2016. Träffpunktsverksamheten är populär – totalt har 44 460 besök registrerats under 2016. Det ekonomiska resultatet är ett budgetöverskott på 0,5 miljoner kronor.

Bemanningsenheten har påbörjat ett samarbete med sektor barn och utbildning under 2016, och förmedlade i slutet av året vikarier även till kommunens förskolor. Totalt har bemanningsenheten förmedlat 228 000 vikarietimmars under 2016. Biståndsenheten har haft vakanser med rekryteringsvårigheter. Att hela vård- och omsorgsverksamheten växer märks även på biståndsenheten, som tagit mer än 4 100 biståndsbeslut under 2016. Det är 10 procent fler än förra året. Sammantaget är resultatet för dessa enheter ett överskott på 0,8 miljoner kronor.

En stor del av vård- och omsorgsnämndens avgifter redovisas här. Den nya maxtaxan som infördes den 1 juli innebar större intäkter än förväntat och överskottet blev 2,7 miljoner kronor.

Intern styrning och stöd

Här finns stabsfunktioner som ekonomienhet och utvecklingsenhet, samt sektorgemensamma kostnader för ledning, kompetensutveckling, IT med mera.

Vård- och omsorgsnämnden har haft reserverade medel som inte fördelats ut till verksamheterna. Det har gett ett överskott på 3 miljoner kronor. Därutöver har bostadsanpassningsbidrag, momsersättning för köp av verksamhet från enskilda utförare, kapitaltjänstkostnader med mera gett ett överskott på 3,5 miljoner kronor. Det har också funnits vakanta tjänster och alla centralt avsatta medel för kompetensutveckling, IT med mera har inte använts fullt ut (ofta beroende på att kostnaderna har redovisats på avdelningarna istället). Inom området digitalisering har mobila IT-lösningar byggts ut på arbetsplatser för personlig assistans. En wifi-utbyggnad inom nämndens samtliga verksamheter har påbörjats under året och beräknas vara klar till 2018.

Sammantaget innebär det ett överskott på 9,7 miljoner kronor, vilket balanserar upp stora delar av underskotten inom övrig verksamhet. Det totala resultatet för vård- och omsorgsnämnden, -3,7 miljoner kronor, innebär en budgetavvikelse på 0,5 procent.

Framtiden

Vård- och omsorgsnämndens framtida utmaningar handlar främst om ökad efterfrågan, kompetensförsörjning och om förändringar i lagstiftning och rättspraxis som kan bli kostnadsdrivande.

Ökad efterfrågan

Skövdes befolkningsprognos visar ett ökat antal äldre. De närmaste tre åren (2018–2020) väntas antalet invånare som är 65 år och äldre öka med 445 personer. Följande tre år väntas en ytterligare ökning med 418 personer. Kommunen behöver därför planera för både fler lägenheter i särskilt boende och ökade hemtjänstinsatser.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet sker en ökning av efterfrågan som inte enbart hänger ihop med den demografiska utvecklingen. Idag finns möjligheter att klara mer omfattande sjukvårdsbehov i hemmet. Även utvecklingen av kognitiva hjälpmedel för personer med funktionsnedsättningar innebär nya möjligheter.

Användningen av IT i vården ökar och nya tjänster utvecklas ständigt. Det handlar både om personalens tillgång till IT-verktyg och om att utveckla mobila arbetssätt direkt riktade till

brukarna. Digitala trygghetslarm, försök med trygghetskamera och mobila lösningar för tillgång till verksamhetssystem utvecklas för att effektivisera verksamheten.

Kompetensförsörjning

2017 väntas pensionsavgångarna fördubblas, vilket ställer verksamheten inför större rekryteringsutmaningar. Då verksamheten växer rekryteras ständigt nya medarbetare och konkurrensen om tillgänglig personal hårdnar.

När det gäller kompetensförsörjning finns en särskild utmaning i att säkra bemanningen under sommarperioden. För sjuksköterskor fortsätter man med det koncept som togs fram 2015 (högre ingångslön under sommaren, mentorsprogram med mera). För undersköterskor prövas nya idéer under 2017, med bland annat bonus för vikarier som arbetar två sommarperioder.

Möjligheten att arbeta heltid och att kunna leva på sin lön är mycket viktiga frågor för den framtida kompetensförsörjningen.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (2015:4), förtydligar arbetsgivarens ansvar att jobba förebyggande med frågor som främjar ett långsiktigt hållbart arbetsliv, balans mellan krav och resurser samt villkor och förutsättningar för arbetet.

Förändringar i lagstiftning

I februari 2016 gjordes en ändring i socialtjänstförordningen (2001:937) som förtydligar bemanningskravet på särskilda boenden. Förordningen anger att det ska "finnas tillgång till personal dygnet runt som utan dröjsmål kan uppmärksamma om en boende behöver stöd och hjälp". Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i sina inspektioner hittills fokuserat mycket på nattbemanningen, där förändringar i personalorganisation och användning av tekniska lösningar prövas.

En lagrådsremiss gällande trygg och effektiv utskrivning från slutenvården utvärderas just nu (Lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård). Om lagen antas (preliminärt den 1 januari 2018) innebär det förändrade rutiner kring utskrivningsklara patienter, vilket kommer att kräva en annan typ av organisation och ökad beredskap för förändringar även på helger.

Rättspraxis innebär också en förändrad tolkning av grundläggande behov enligt LSS. Behov av tillsyn, sjukvård/egenvård och hänvisning till föräldraansvaret innebär att Försäkringskassan inte beviljar personlig assistans i samma omfattning som tidigare. Behovet av assistans förskjuts därmed till insatser hos kommunen. Detta är kostnadsdrivande för kommunen, vilket skapar ett utökat behov av resurser.

Regeringen har beslutat om stimulansmedel för att öka be-

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Hur lång är väntetiden i snitt (dagar) för att få plats på ett särskilt boende, från ansökan till erbjudande om plats?	91	55	39
Hur många olika personer besöker en äldre person med hemtjänst under en 14-dagarsperiod? I egen regi/med Skövde kommun som utförare	17	17	-
Helhetssyn – hemtjänst* (%)	91	90	91
Helhetssyn – särskilt boende* (%)	88	84	85
Bemötande – hemtjänst* (%)	96	98	97
Bemötande – särskilt boende* (%)	97	97	94
Trygghet – hemtjänst* (%)	89	88	88
Trygghet – särskilt boende* (%)	91	90	92
Kostnad hemtjänst äldreomsorg (kr/brukare)	-	299 545	333 955
Kostnad särskilt boende äldreomsorg (kr/brukare)	-	299 545	558 652
Kostnad boende enligt LSS (kr/brukare)	-	794 634	615 734
Kostnad daglig verksamhet enligt LSS (kr/brukare)	-	174 532	171 404

*Andel brukare som är ganska/mycket nöjda

manningen inom äldreomsorgen under 2015–2018. Stimulansmedlen gäller den kommunfinansierade vården och omsorgen om äldre, och syftar till att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. För Skövde kommun finns ungefär 10 miljoner kronor per år under 2016, 2017 och 2018. Om satsningen inte kvarstår efter 2018 behövs kommunal finansiering.

Socialnämnd

Vad gör socialnämnden?

Socialnämndens uppgift är att på olika sätt stödja, hjälpa och skydda utsatta grupper i samhället. Nämndens ansvarsområden omfattar både förebyggande verksamhet och individuell inriktad utrednings- och behandlingsarbete. Verksamheten är till stora delar lagstadgad och styrs huvudsakligen utifrån socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

De främsta målgrupperna för socialtjänstens arbete är socialt utsatta barn och ungdomar, personer med missbruksproblem, vuxna som behöver försörjningsstöd, samt personer med psykisk funktionsnedsättning.

Till verksamheten hör även familjerättsliga uppgifter, familjerådgivning, familjecentralen, integrationsverksamhet, boende för ensamkommande flyktingbarn, budget- och skuldrådgivning och konsumentvägledning, alkohol- och serveringstillstånd, tillsyn av försäljning av receptfria läkemedel, sysselsättningsverksamheter för personer som står långt från arbetsmarknaden, Barnahus Skaraborg samt en kommun-gemensam socialjour.

Nämndens egna verksamhetsmål

- Öka socialt utsatta barn och ungas möjligheter till en gynnsam utveckling
- Försörjningsstödet ska leda till varaktig försörjning
- Rehabilitering av personer med missbruksproblematik ska utformas tillsammans med den enskilde och i samverkan med andra aktörer
- Integrationsarbetet ska utgå från en helhetssyn och tillsammans med samarbetspartners, skapa förutsättningar för att nyanlända kommunmedborgare ska kunna göra egna aktiva val och därmed känna delaktighet i sin egen etablering
- Psykiskt funktionsnedsatta ska ges möjlighet att leva ett självständigt och oberoende liv

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Stöd och utredning	5 340	-41 472	-36 132	-36 484	352	-30 897
Barn och ungdom	13 534	-73 254	-59 720	-56 760	-2 960	-58 226
Försörjningsstöd och integration	115 138	-132 700	-17 562	-32 352	14 790	-23 594
Socialpsykiatri	1 640	-44 395	-42 755	-42 527	-228	-41 566
Intern styrning och stöd	6 406	-18 773	-12 367	-16 966	4 599	-12 335
Summa	142 058	-310 594	-168 536	-185 089	16 553	-166 618

Ekonomi och verksamhet

Socialnämndens överskott på 16,6 miljoner kronor är främst föranlett av överskott på boenden för ensamkommande barn med 7,5 miljoner kronor, samt ett tidigare överskott på integrationsverksamheten från tidigare år på 5,8 miljoner kronor som nu resultatförts. Resterande 3,3 miljoner kronor beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat.

Stöd- och utredningsavdelningen

Under året har det pågått ett projekt i samverkan med Försäkringskassan för att skapa samsyn kring och öka kunskapen om våld i nära relation. En samordnare för våld i nära relation har genomfört informationsinsatser riktade till personal för att uppmärksamma och ställa frågan om våld samt ge viss rådgivning och vägledning.

Avdelningen har under året haft högre kostnader för externa placeringar inom socialpsykiatri som en följd av mer svåra och komplexa ärenden. Även inom missbruksvården har kostnaderna ökat på grund av fler placeringar. Kostnaden för placeringar blev därmed 4,4 miljoner kronor högre än budgeterat.

Barn- och ungdomsavdelningen

Barn- och ungdomsavdelningen har med start i mars 2016 ett tjänsteköpsavtal som innebär att Skövdes familjerättshandläggare också utför familjerättslig handläggning åt Tidaholms kommun.

Under hösten påbörjades arbetet med att inrätta en ny familjecentral, Kärran, i Skövdes centrum. Centralen invigdes i början av januari 2017.

Inom barn- och ungdomsvården har kostnaden för placeringar blivit högre än budgeterat: 6,2 miljoner kronor. I flera fall har vårdperioderna blivit långa till följd av en komplex problematik som även innefattar missbruk av narkotika.

Det pågår ett utvecklingsarbete på barn- och ungdomsavdelningen som syftar till att öka barns och ungas delaktighet. Skövde är en av 20 kommuner i Sverige som har ansökt om och beviljats utvecklingsstöd från SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) genom deltagande i Innovationsguiden.

Försörjningsstöds- och integrationsavdelningen

Antalet ärenden inom försörjningsstöd ökade under 2016 jämfört med 2015. Det beror framför allt på att fler barnfamiljer är i behov av försörjningsstöd. Andra orsaker bedöms vara att nyanlända hamnar i "glappet" under en längre tid, det vill säga får försörjningsstöd i väntan på etableringsersättning från Arbetsförmedlingen. Det finns en tendens att personer inte lyckas gå vidare till arbete eller studier efter etableringstiden på Arbetsförmedlingen. Trots att ärendena blivit fler hölls kostnaden för försörjningsstöd inom budget.

Under 2016 stängde Sverige sina gränser, vilket har inneburit att färre ensamkommande flyktingbarn kommit till kommunen. Minskningen beror också på att Migrationsverket skrivit upp ungdomars ålder. Färre barn i verksamheten har gjort att några tillfälliga HVB-boenden kunnat läggas ner under året.

Den 1 mars 2016 trädde en ny lag i kraft som innebär att Migrationsverket har rätt att anvisa nyanlända med uppehållstillstånd från anläggningsboenden till kommunerna. Under året anvisades 92 personer till Skövde.

Socialpsykiatriska avdelningen

Under året har man utvecklat och anpassat verksamheten utifrån ny teknik och förändrade beteenden i samhället. Bland annat har man börjat använda en meddelande-app för iPhone/smartphone (WhatsApp). På så vis kan sjuksköterskorna på avdelningen ha direktkontakt med sjuksköterskor och läkare på vuxenpsykiatriska öppenvårdsmottagningen. Under hösten har fiber dragits in i boendet Parkgatan och en sammankoppling av de digitala trygghetslarmen på socialpsykiatriska avdelningens bostäder har påbörjats. Sedan oktober månad har MCSS-appen (Medication and Care Support System) testkörts. Appen tillhandahåller digital signering av läkemedel och ska säkerställa att insatser ges i rätt tid av rätt person. Projektet kommer att fortsätta under en del av 2017.

Framtiden

Nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn

Regeringen vill införa ett nytt schabloniserat ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn. Systemet föreslås träda i kraft den 1 juli 2017. Förslaget innebär att kommunens ersättning sänks från 1 900 kronor per dygn till 1 350 kronor per dygn. Med förslaget vill regeringen förenkla regelverket och minska kommunernas och Migrationsverkets administration. För nämndens verksamhet innebär förslaget att en översyn av samtliga boenden behövs för att få ner kostnaderna.

Nyanlända

Antalet nyanlända som är språksvaga och som får försörjningsstöd har ökat under året. För att motverka utanförskap behövs ett offensivt arbete i frågan. Mer samverkan med framför allt Arbetsförmedlingen och SFI kommer att krävas kring personer som har lämnat etableringsuppdraget men som ännu inte är färdiga med sina SFI-studier.

Den sociala barn- och ungdomsvården

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en satsning för att stärka bemanningen inom den sociala

barn- och ungdomsvården. Satsningen ska pågå mellan 2016 och 2019, och omfattar sammanlagt 210 miljoner kronor per år på nationell nivå. Medel som betalas ut till kommuner får användas för att öka antalet socialsekreterare eller arbetsledare, alternativt öka antalet administratörer för att frigöra tid för socialsekreterare eller arbetsledare i deras myndighetsutövning.

Boenden

Flera av socialnämndens målgrupper har mycket svårt att få bostäder. Bostadsbristen påverkar nämndens målgrupper på olika sätt. Personer som varit på behandlingshem har svårt att få en egen bostad vid placeringens avslut, vilket kan leda till längre placeringstider. Även brukare som bor i nämndens boenden men som skulle kunna flytta till eget boende har svårt att få bostad, vilket påverkar omsättningen i boendena negativt. Det finns också en tendens att det för hemlösa med komplex problematik inte heller går att hitta andra tillfälliga boendelösningar. Detta kräver arbete på bred front. Det handlar dels om att se över befintliga boenden och försöka skapa lösningar som bättre tillgodoser behoven, dels om att fortsätta samverka inom kommunen kring frågan. I den dialog som påbörjats med sektor vård och omsorg är en viktig fråga att skapa gemensamma boenden för målgrupper som behöver stöd från båda sektorerna.

Brukarinflytande

Brukar delaktighet är en viktig fråga som haft stort fokus under några år. Under 2016 har en första brukarrevision genomförts i nämndens sysselsättningsverksamhet. I en brukarrevision undersöks en verksamhet av personer som har varit antingen brukare eller anhöriga i en likartad verksamhet. Undersökningen är oberoende. För att resultatet av revisionen ska få betydelse i praktiken måste den tas till vara av verksamheten. Barn- och ungdomsavdelningen ingår för närvarande i ett projekt, genom SKL, som handlar om att öka barns och ungas delaktighet. För att få ett reellt brukarinflytande behöver nämndens verksamheter fortsatt prioritera frågan och arbeta brett med den. Det är också viktigt med långsiktighet och uthållighet, vilket kräver att resurser i form av tid och pengar avsätts.

Digitalisering

Digitalisering har varit ett prioriterat område under flera år och är en naturlig del i sektorns arbete med verksamhetsutveckling. Det handlar om att hitta nya, effektivare arbetssätt och tjänster. För att kunna fortsätta med utvecklingsarbetet behövs ökad intern och extern samverkan. Dels för att utbyta idéer och kunskaper, men också för att minska kostnaderna genom att de delas av fler.

Trygg och säker utskrivning

Regeringen har föreslagit att en ny lag ska träda i kraft den 1 januari 2018 (Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård). Lagförslaget omfattar de patienter som, efter att de skrivits ut från slutenvården, kan komma att behöva insatser från socialtjänsten, den kommunala hälso- och sjukvården eller öppenvården inom regionen. Lagförslaget kräver ökad samverkan och ställer högre krav på informationsöverföring mellan kommunen och regionen. Förslaget innebär också att fristdagarna ändras så att de blir desamma oavsett målgrupp. Exempelvis blir nuvarande 30 dagar för patienter i den psykiatriska slutenvården på så vis tre dagar. Förslaget kommer att kräva en snabbare planeringsprocess och socialnämnden kommer, i samverkan med regionen, att behöva utveckla arbetssätt för att möta kraven.

Nationell patientöversikt (NPÖ) – sammanhållen journalföring

Nationell patientöversikt (NPÖ) gör det möjligt för behörig vårdpersonal att, med patientens samtycke, ta del av journaler som registrerats hos en annan vårdgivare. Tillsammans med sektor vård och omsorg pågår arbetet med att ansöka om ett anslutningsavtal. För nämndens verksamheter kommer ett införande att ge en ökad helhetsbild av patienten, samt förbättrade förutsättningar för samordning med regionen runt den enskilde.

Spelmissbruk

Ändringar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen rörande spelmissbruk har föreslagits träda i kraft den 1 januari 2018. De föreslagna ändringarna kommer att innebära att socialnämndens ansvar för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra substanser utvidgas till att även omfatta spel om pengar. Socialnämnden får också ett utvidgat ansvar för att aktivt motverka missbruk av spel om pengar bland barn och unga. Samtidigt utökas kravet på samarbete mellan kommunen och regionen kring personer som missbrukar substanser till att även omfatta personer som missbrukar spel om pengar. För att klargöra ansvarsfördelningen mellan kommunen och regionen krävs tydliga överenskommelser. Detta arbete behöver påbörjas i god tid om anpassningar i verksamheten behöver göras.

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Handläggningstid i snitt (dagar) för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök	5	9	12
Andel ungdomar som inte kommit tillbaka ett år efter avslutad insats/utredning	86	77	80
Andel vuxna som inte kommit tillbaka ett år efter avslutad insats/utredning	91	79	86
Andel invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd (%)	2	2,1	2,1
Nettokostnad ekonomiskt bistånd (kr/inv)	347	346	332
Antal besökande familjecentralen	6 879	iu	iu

Visste du att...?

- Socialtjänsten bedriver Barnahus och socialjour tillsammans med de andra 15 kommunerna i gamla Skaraborg.
- Socialtjänsten bedriver olika former av sysselsättningsverksamhet för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, bland annat språksvaga personer.
- Det numera finns två familjecentraler: en i Ryd och en i centrum.

Kultur- och fritidsnämnd

Vad gör kultur- och fritidsnämnden?

Nämndens uppgift är att ansvara för kommunens verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. Nämnden ansvarar för kommunens relationer med och utveckling av föreningslivet. Nämnden ska också fullgöra de av Västra Götalandsregionen och Skövde kommun fastställda uppdrag för konstmuseet och GöteborgsOperan Skövdescenen.

Nämndens uppdrag omfattar kommunens verksamheter inom kultur, idrott, friluftsliv och fritid för barn, ungdomar och vuxna. Nämnden lyder också under bibliotekslagen och ansvarar för ärenden enligt lotterilagen.

Nämndens egna verksamhetsmål

- Skövde erbjuder mycket goda möjligheter till en aktiv och meningsfull kultur och fritid
  - Skövde är ett kultur- och fritidscentrum
  - Kultur- och fritidsverksamheterna är för Skövde starka varumärken
-
- Uppfyllt/kommer uppfyllas
  - ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
  - Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Kultur	12 667	-63 591	-50 924	-50 820	-104	-47 865
Fritid	36 812	-147 502	-110 690	-110 909	219	-108 925
Varav Arena Skövde	29 337	-83 706	-54 369	-53 503	-866	-53 645
Övrigt	0	-616	-616	-582	-34	-569
Summa	49 479	-211 709	-162 230	-162 311	81	-157 359

Ekonomi och verksamhet

Kultur- och fritidsnämnden redovisar en ekonomi i balans med ett överskott på 0,1 miljoner kronor. Intäkterna har varit 10 miljoner kronor högre än budgeterat och kostnaderna har överstigit budget med ungefär samma belopp. Avvikelsena beror bland annat på de projekt och tillfälliga satsningar som har genomförts med projektmedel eller tillfälliga medel. Andra anledningar till de högre intäkterna är fler arrangemang och konferenser på både Arena Skövde och i Kulturhuset, samt fler besökare på motionssim. Kostnaderna för arrangemang som vidarefaktureras har också varit högre, liksom kostnaderna för anläggningarnas underhåll. Byte av kassa-/passagesystem har genomförts på Arena Skövde, vilket både har medfört ökade kostnader och ökat intäkterna tillfälligt under 2016.

Precis som nämnts ovan har året bjudit på många lyckade arrangemang. I Arena Skövde har idrottsaktiviteter som elitseriehandboll, Nordic Cup i futsal samt cuper i innebandy och brottning blandats med konserter med bland annat Alcazar, Lena PH och Orup. Arena Skövde har också satsat extra på konferensverksamheten och bland annat anordnat en välbe-

sökt Sweden Game Conference, som kommer att återkomma under 2017. Även i Kulturhuset har stora och små konferenser och mässor arrangerats. Bland de större konferenserna kan SKL:s årliga kulturkonferens nämnas, med cirka 300 deltagare från hela landet.

Skövde har ett rikt föreningsliv, både på kultur- och fritidsidan, som är värt att uppmärksamma. För att hylla extraordinära idrottsprestationer och eldsjälarna inom idrotten arrangerades i februari 2016 Skövde Idrottsgala för tolfte gången. Även Skövde Kulturgala är ett forum för att uppmärksamma lokala talanger. Galan arrangerades i november för andra gången tillsammans med Skövdeprofilen Robert Gustafsson.

För att fortsätta utveckla föreningslivet har en ny satsning gjorts på ett forum som kallas Öppet stadshus. Satsningen går ut på att stadshuset hålls öppet en kväll i månaden för att ge föreningslivet en chans att träffa nämndrepresentanter och tjänstemän och på så vis skapa relationer, få svar på frågor samt få coachning och stöttning.

En viktig del av nämndens arbete under året har varit att utveckla och uppmuntra barn och ungdomar att delta i olika

kulturaktiviteter. Satsningen har gjorts genom extra projektmedel som bland annat använts till att skapa en scenverkstad tillsammans med Robert Gustafsson. Aktiviteter har också erbjudits inom biblioteks-, musik-, teater-, film- och konstvärlden.

Under hösten öppnades portarna till den nya Kulturfabriken, som rymmer både musikskolan och Skövde stadsmuseum. Sammanslagningen ger möjligheter att tillsammans nå fler och nya målgrupper. Ett steg i att locka nya målgrupper har varit spännande samarbeten med både Nyeport och dataspelsutvecklingen på Högskolan i Skövde.

Framtiden

Kultur- och fritidsnämnden står inför en rad stora utmaningar. Bland annat är urbaniseringen en stark global trend som har pågått under lång tid och som även påverkar Skövde. Den demografiska utvecklingen mot en åldrande och mer kravställande befolkning gör att vi behöver anpassa och utveckla framtidens föreningsliv så att det lever upp till exempelvis ökade behov av öppettider, tillgänglighet och kvalitet.

Vi ser också att det är viktigt att samverka med både lokala aktörer och andra Skaraborgskommuner. Genom att exempelvis samarbeta kring olika arrangemang, projekt och större utredningar kan vi bli mer resurseffektiva och därmed lättare möta medborgarnas behov.

Ett av nämndens mål är att verksamheterna ska bidra till att stärka varumärket Skövde. För att göra det måste vi bibehålla och öka attraktiviteten och marknadsandelarna för bland annat Skövde kulturhus, Arena Skövde och Billingens fritidsområde. Genom att marknadsföra verksamheterna kan vi synliggöra dem mer både lokalt, regionalt och nationellt.

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Nettokostnad fritidsverksamhet (kr/inv)	-	2 126	2 367
Nöjd Medborgar-index – idrotts- och motionsanläggningar	-	68	-
Nettokostnad kulturverksamhet (kr/inv)	-	928	945
Nöjd Medborgar-index – kultur	-	72	-

Visste du att...?

- 8 213 421 kronor har betalats ut kontant i föreningsbidrag till kultur- och fritidsföreningar under året.
- Badanläggningen på Arena Skövde rymmer totalt 3 200 000 liter vatten.
- Det inom kultur- och fritidsavdelningen samt Arena Skövde har genomförts 2 583 arrangemang, möten, konferenser och utställningar under året.

Servicenämnd

Vad gör servicenämnden?

Inom Skövde kommun, som geografiskt område, ansvarar servicenämnden för att tillhandahålla tjänster för kommunala behov såsom; måltid, lokalvård, fastighetsskötsel, verksamhetsstöd, gatu- och parkskötsel, skogsskötsel, reparation- och verkstadsarbeten, anläggningsarbeten, ledningsnätsarbeten, fordonsförsörjning, flygplatsdrift och vissa andra efterfrågade tjänster.

Servicenämnden ska vidare försörja kommunens verksamheter med lokaler och förvalta de fastigheter där kommunal verksamhet bedrivs. Servicenämnden agerar även som kommunens beställarfunktion vid uppdragsgivna entreprenader.

I Servicenämndens ansvar ingår även att utveckla och förvalta de taxefinansierade verksamheterna VA (Vatten o Avlopp) och eget ägt fibernät. Servicenämnden är huvudman för VA inom de beslutade verksamhetsområdena för denna verksamhet.

Nämndens egna verksamhetsmål

- ◆ Nå en god inomhusmiljö avseende objektivet mätbara variabler för förskolor, grundskolor samt gymnasieskolor. Över tid se över samtliga större boenden och verksamhetslokaler.
- Öka kundnöjdheten inom äldreomsorg för måltidsverksamheten.
- Förbättrad återkoppling samt genomförandetid för ärendehantering inom fastighet.
- Öka andel miljöklassat bränsle för unga fordon.
- Skövde VA skall på ett samhällsekonomiskt och energieffektivt sätt återföra växtnäring i avloppet till en nyttig användning, samtidigt som risker för hälsa och miljö minimeras.
- Ökad andel svenska animalier
- Ökad andel svenska livsmedel
- Alla förskolor ska ha phalatfria golv 2018-12-31
- 75 procent av omsättningen för våra interna avtal skall vara kommunicerade/informerade med kund.
- Best practice effektivitetsmått för lokalvård, fastighet samt måltid.

- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Måltid	136 188	-137 809	-1 621	-839	-782	543
Arbetsavdelningen	234 199	-235 922	-1 723	-2 050	327	-584
Fastighet	450 049	-450 935	-886	-3 503	2 617	2 400
Fastighetsservice	88 443	-86 994	1 449	-	1 449	-815
Intern styrning och stöd	7 728	-6 107	1 621	-500	2 121	-1 322
Totalt skattefinansierad verksamhet	916 607	-917 767	-1 160	-6 892	5 732	222
Fiber	7 048	-7 115	67	-	-67	-382
VA	80 059	-74 440	-5 619	1 000	4 617	5 021
Totalt taxefinansierad verksamhet	87 107	-81 555	-5 552	1 000	4 550	4 639
Totalt	1 003 714	-999 322	-6 712	-5 892	10 282	4 861

Ekonomi och verksamhet

Nämnden har fått ökade uppdrag under året och personalstyrkan har ökat som en effekt av att kommunen växer. Servicenämndens skattefinansierade verksamheter redovisar ett överskott på 5,7 miljoner kronor för 2016, och de taxefinansierade verksamheterna visar ett resultat på 5,5 miljoner kronor jämfört med budgeterat resultat på 1 miljoner kronor (fiber och VA).

Nämndens verksamheter har även i år blivit miljödiplomerade och miljöengagemanget är stort. Ett kvalitetsarbete har startats, med fokus på processkartläggning och ständiga förbättringar.

För andra året har processerna fastighet, måltid och lokalvård jämförts med nio andra kommuner i ett benchmarkingprojekt tillsammans med Ernst & Young. I år har även fordonsprocessen jämförts. Servicenämndens verksamheter står sig väl i jämförelse med de andra kommunerna.

Servicenämnden hanterar cirka hälften av kommunens inköp av material och tjänster. Avtalstroheten, att köpa rätt produkter från avtalade leverantörer, är högst i kommunen.

Måltidsavdelningen

Måltidsavdelningen redovisar ett underskott på 0,8 miljoner kronor. Avdelningen har haft ökade vikariekostnader samt att kostnader för livsmedelsinköpen är högre än budgeterat. Måltidsavdelningen har serverat 1 013 269 måltider i grundskolan under året.

Måltidsavdelningens arbete med avtalstrohet har gett resultat och köken arbetar aktivt med detta. Delmålen för att öka andelen svenska animalier och livsmedel har nåtts. På temat digitalisering har servicenämnden automatiserat betalningar och faktureringsunderlag inom måltid.

Arbetsavdelningen

Arbetsavdelningen, som också har hand om driften av Skövde flygplats, redovisar ett överskott på 0,3 miljoner kronor. Personalen har varit fullt sysselsatt och nya uppdrag har utförts, vilket gör att avdelningen fått täckning för sina kostnader. I och med att kommunen växer får både anläggnings- och driftsidan mer arbete. Detta får också effekter på verkstad, transport, eldistribution och fibergrupperna i form av ökad försäljning. Driftkostnaderna för flyget hamnar på ett underskott, där sektor service får stå för halva förlusten. Skövde flygplats tar över driften av flygplatsen från och med den 1 januari 2017.

Under 2016 har man gått över till ett fossilbränslefritt alternativ till diesel på tunga fordon- och maskinsidan. Förändringen minskar koldioxidutsläppen med 75 procent.

Fastighetsavdelningen

Fastighetsavdelningen redovisar ett överskott på 2,6 miljoner kronor. En stor del av överskottet förklaras av att fastighetsavdelningen får en intäkt på 2,3 miljoner i skadeståndersättning för Billingskolans idrottshall.

Under 2016 har fastighetsavdelningen påbörjat och avslutat en mängd investeringsprojekt. Påbörjats har bland annat utbyggnaden av Billingehov, ombyggnaden inom projekt Billingen, Trädgårdsstadens nya F-6 skola samt den femte etappen av ombyggnad kök. Reinvesteringsprojekt till ett värde av 50 miljoner kronor har genomförts.

Under året har man börjat mäta inomhusmiljön i förskole-, skol- och gymnasielokaler. Arbetet med att byta till flatalfria golv i förskolorna har gått långsammare än beräknat. Framför allt beror det på att arbetsomfattningen per förskola är större än planerat och att det råder brist på arbetskraft hos entreprenörerna.

Fastighetsserviceavdelningen

Fastighetsserviceavdelningen redovisar ett överskott på 1,5 miljoner kronor. Avdelningen har fått fortsatt ökade uppdrag vilket gör att täckningen för fasta kostnader går ihop trots att intäktsökningen är lägre än personalkostnadsökningen. Avdelningen har fortsatt att införa robotgräsklippning samt inlett en utvärdering av städrobotar.

Intern styrning och stöd

Intern styrning och stöd redovisar ett överskott på 2 miljoner kronor på grund av mindre inköp av konsultstöd och förbrukningsmaterial. Att sektorchefen slutade den 1 juli ger dessutom ett överskott för lönekostnader.

Fiber

Fibernätsutbyggnaden är inne i ett mycket expansivt skede i kommunen. Ett flertal aktörer arbetar med att ge våra invånare tillgång till fiber. Enheten för fiber redovisar ett resultat nära noll. Intäkterna ökar, liksom kostnaderna för fasta avgifter i samband med att Skövde stadsnät gick med i NetWest. Även elkostnaderna ökar något, på grund av fler noder. Skövde stadsnät har under 2016 anslutit cirka 700 nya kunder.

VA-avdelningen

VA-avdelningen lämnar ett överskott på 4,6 miljoner kronor, utöver det budgeterade överskottet på 1 miljoner kronor. VA har fått en återbetalning av energiskatt på 0,9 miljoner kronor som inte budgeterats. I budget finns kostnader för ett långfristigt lån som inte aktualiserats. Kostnaderna för pensionslöneskulden är lägre än budget.

Arbetet på VA-avdelningen fortsätter att präglas av en hög förnysetakt i anläggningar och byggnation. Projektet att dra dricks- och spillvatten till Varola pågår och omfattar cirka 150 fastigheter. En revision av Skövde kommuns vattenförsörjningsplan har satts igång och planen går ut på remiss i början av 2017. Målet kring att VA ska återföra växtnäring i slam till produktiv mark har uppfyllts.

Framtiden

Skövde kommun växer och utvecklas. Det kräver att sektor service är delaktig och uppdaterad, kan leda och styra samt använda tid och resurser effektivt.

Att finna nya vägar för rekrytering av personal är ett måste för framtiden. Det arbetet startar 2017. Servicenämnden kommer också att utveckla och förbättra arbetet med kommunikation/information.

För att möta besparingar och effektiviseringar kommer digitalisering och samordning att bli nödvändigt.

För servicenämndens utföraruppdrag är det viktigt att ständigt effektivisera processer. Det kan bli nödvändigt att se över alternativa driftformer.

Visste du att...?

- Billingskolans måltider fick högst betyg av alla skolor i Sverige och mottog priset White Guide Junior.
- Under 2016 köptes 125 938 kilo potatis, 37 593 kr yoghurt samt 21 515 kilo ägg in för hela kommunen.

Byggnadsnämnd

Vad gör byggnadsnämnden?

Byggnadsnämnden ansvarar för kommunens bygglovsverksamhet och tillsyn enligt plan- och bygglagstiftningen, samt för handläggning av bostadsanpassningsärenden och energirådgivning. Nämnden ansvarar också för kommunens grundläggande geodata, mätning, kartframställning och GIS-samordning, liksom för namn- och adressättning samt lägenhetsregister. Byggnadsnämnden är också kommunens trafiknämnd, med ansvar för lokala trafikföreskrifter samt parkerings- och transporttillstånd. Den kommunala lantmäterimyndigheten (KLM) hör organisatoriskt till byggnadsnämnden, men en självständig myndighetsroll enligt fastighetsbildningslagstiftningen.

Nämndens egna verksamhetsmål

- Tydliggöra bygglovprocessen
- Uppfyllt/kommer uppfyllas
- ◆ Delvis uppfyllt/kommer delvis uppfyllas
- Ej uppfyllt/kommer ej uppfyllas

Ekonomi och verksamhet

Byggnadsnämnden har en budgetram på 0,5 miljoner kronor för den politiska verksamheten. I övrigt ligger nämndens budget under kommunstyrelsen.

Framtiden

Bygglovsverksamhet, fastighetsbildning och nämndens övriga verksamheter påverkas till stor del av konjunktur och samhällets utbyggnadstakt, vilket är en osäkerhetsfaktor. En viktig bidragande faktor för förverkligandet av Skövde kommuns mål för bostadsproduktion och nyetableringar är tillgång till rätt kompetens. Tempot i genomförandet av Vision 2025 påverkar i hög grad verksamheten. Det är viktigt för balansen att ha tillräckliga personalresurser och fungerande verksamhetsstöd.

Visste du att...?

- Av 824 ansökta och hanterade bygglovsärenden avslögs endast ett bygglov.
- Byggnadsnämnden bestämmer hur fort man får köra i tätorten.
- Uppdraget som myndighetsnämnd är att väga det enskilda intresset mot det allmännas.
- Det handläggs cirka 500 bostadsanpassningsärenden om året.
- Byggenheten har haft kvällsöppet vid tre tillfällen för medborgare som planerar att bygga nytt.

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Lokalvård – Städad yta (kvadratmeter)	290 101	287 102	273 000
Lokalvård – Bruttokostnad städad yta (kr/m ²)	157,25	157,55	155,76
Fiber – Antal driftsatta lägenheter/hus	5956	5368	5237
Fiber – Anslutningsgrad (%)	39,2	31,9	27,8
Miljöfordon – Totalt kommunen (andel i %)	68,4	56,0	52,1
Miljöfordon – Personbilar med förnyelsebart bränsle (andel i %)	28,5	25,9	22,2
Miljöfordon – Lätta lastbilar med förnyelsebart bränsle (andel i %)	41,0	27,9	26,4

Nyckeltal från verksamheten

	2016	2015	2014
Handläggningstid bygglov (mätt i dagar med inkomna kompletta handlingar)	17	10	10
E-tjänsteärenden (i procent till det totala antalet ärenden) bygglov, trafikplan, p-tillstånd, nybyggnadskarta	19	27	7
Handläggningstid nybyggnadskarta (dagar)	14	-	-
Antal ändrade beslut i överinstans (i förhållande till samtliga beslut inom bygglov)	0	18	6

Resultat (tkr)

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Politik	0	-300	-300	-500	200	-200
Summa	0	-300	-300	-500	200	-200

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande församling, med 61 ledamöter som valts i allmänna val. Kommunfullmäktiges arbete leds av dess ordförande. Valberedning till styrelser och nämnder är ledamöter som utses av kommunfullmäktige.

Överförmyndare

Överförmyndare ska utses i enlighet med föräldrabalken. Överförmyndaren i Skövde är juridiskt inte en nämnd, utan ett uppdrag för förtroendevald politiker.

Valnämnd

Valnämndens ansvar regleras i vallagen. I varje kommun ska det finnas en valnämnd – en lokal myndighet som ansvarar för frågor kring allmänna val.

Resultat

	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Netto 2016	Budget 2016	Budgetavvikelse	Netto 2015
Kommunfullmäktige	0	4 113	4 112	3 674	-439	3 714
Revision	0	1 396	1 396	1 397	1	1 411
Arvodesnämnd	0	24	24	0	-24	20

Revision

Revisionen är fristående och oberoende. Den består av politiker som har i uppgift att granska verksamheterna och rapportera direkt till kommunfullmäktige. Revisorerna har ett personligt ansvar men fungerar också som nämnd i vissa frågor. Till stöd för sitt uppdrag har revisorerna sakkunniga biträden. I Skövde kommun är det för närvarande PwC som har uppdraget. Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper, samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag, mål och gällande föreskrifter.

Arvodesnämnd

Arvodesnämnden ansvarar för att bereda frågor om ekonomiska förmåner till kommunens förtroendevalda politiker.

5

Kommunala bolag och kommunalförbund

Årets verksamhet i kommunala bolag och kommunalförbund.....	82
Skövde Stadshus AB	82
AB Skövdebostäder	84
Skövde Värmeverk AB	85
SkövdeNät AB.....	86
Kreativa Hus Skövde AB	87
Next Skövde Destinationsutveckling AB	88
Skövde Flygplats AB	89
Balthazar Science Center AB	90
Gothia Innovation AB	91
Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS)	92
Kommunalförbundet Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS).....	93
Kommunalförbundet Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS)	93
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten.....	94
Skaraborgs Kommunalförbund	95

Årets verksamhet i kommunala bolag och kommunalförbund

Kommunkoncern – redovisning av kommunala bolag och kommunalförbund

En kommuns redovisning ska även omfatta de verksamheter som bedrivs av övriga juridiska personer där kommunen har ett betydande inflytande. Nedan anges de bolag och kommunalförbund som ingår i den totala kommunkoncernredovisningen, tillsammans med en kort beskrivning av verksamheten, viktiga händelser under året, ägd andel och en snabbfaktaruta där årets resultat finns med. Uppgifterna är i vissa fall preliminära, då de inte fastställts av respektive kommunalförbunds direktion eller respektive bolags bolagsstämma.

Följande bolag ingår i koncernen Skövde stadshus AB och därmed i den totala kommunkoncernredovisningen:

Skövde Stadshus AB

Allmänt om verksamheten

Skövde Stadshus AB ägs till 100 procent av Skövde kommun. Bolaget bildades genom kommunfullmäktigebeslut i september 2010. Skövde Stadshus AB är moderbolag i den bolagskoncern som bildades i december 2010, även det efter beslut i fullmäktige.

Skövde Stadshus AB är ägare till sju bolag: AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB, Kreativa Hus Skövde AB, Next Skövde Destinationsutveckling AB, Skövde Flygplats AB, SkövdeNät AB och Eonen Fastigheter AB. Samtliga bolag ägs

till 100 procent, förutom Skövde Flygplats AB där ägarandelen är 96,02 procent. Eonen Fastigheter AB är ett vilande bolag och bedriver ingen verksamhet. Bolaget kommer därför inte att beröras vidare i förvaltningsberättelsen.

Bolagets uppdrag som moderbolag är att leda, driva och utveckla verksamheter inom kommunens områden.

Skövde Stadshus AB ska bland annat:

- utöva styrning, tillsyn samt uppföljning av koncernbolagen.
- tillsammans med koncernbolagen bidra till kommunnyttan inom ramen för Vision 2025.
- tillsammans med koncernbolagen bidra till utvecklingen av kommunens varumärke och dess värden.
- tillsammans med koncernbolagen bidra till hållbar tillväxt i kommunen, god resurshållning och god resultatutveckling.

Skövde Stadshus AB, Moderbolag

(mnkr)	161231	151231	141231
Nettoomsättning	0	0	0
Balansomslutning	1 058	1 050	1 048
Årets resultat efter finansiella poster	1	1	0
Eget kapital	1 042	1 042	1 042
Summa skulder och avsättningar	16	8	6
Nettoinvesteringar	0	0	162
Soliditet i procent	98	99	99
Antal anställda	0	0	0

Skövde Stadshus AB, Koncern

(mnkr)	161231	151231	141231
Nettoomsättning	665	647	585
Balansomslutning	3 463	3 170	2 778
Årets resultat efter finansiella poster	116	134	110
Eget kapital	1 487	1 396	1 292
Summa skulder och avsättningar	1 976	1 774	1 486
Nettoinvesteringar	424	478	579
Soliditet i procent	43	44	47
Antal anställda	151	140	136

Resultat

Moderbolag

Skövde kommun har under året svarat för en stor del av bolagets kostnader. De kostnader som belastat bolaget bottnar i ekonomitjänster, revisionsarvoden, utbildning och arvoden till förtroendevalda. Kostnaderna har delvis balanserats av aktieutdelning från AB Skövdebostäder.

Koncern

Koncernens resultat före skatt uppgick till 115,5 miljoner kronor. Det är en minskning med 18,0 miljoner kronor jämfört med föregående år, då resultatet var 133,6 miljoner kronor. AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB, SkövdeNät AB och Kreativa Hus i Skövde AB redovisar positiva resultat, vilket stärker bolagskoncernen. AB Skövdebostäders resultat är 103,6 miljoner kronor och Skövde Värmeverk AB redovisar ett resultat på 4,9 miljoner kronor före dispositioner och skatt.

Årets skattekostnad för koncernen (Skövde Stadshus AB) var 23,9 miljoner kronor och årets resultat efter skatt blev 91,6 miljoner kronor. Förra året var skattekostnaden 29,6 miljoner kronor och resultatet efter skatt 104 miljoner kronor.

I samband med bokslutet får moderbolaget koncernbidrag från SkövdeNät AB på 7,4 miljoner kronor, och 1,6 miljoner kronor från Skövde Värmeverk AB. Moderbolaget lämnar samtidigt koncernbidrag på 8,3 miljoner kronor till Skövde Flygplats AB. Detta för att återställa bolagets negativa resultat för 2016.

Viktiga händelser under året

Moderbolaget har under 2016 fortsatt att utveckla samverkan mellan bolagen i koncernen och inom kommunkoncernen. Bolaget har följt upp dotterbolagens arbete genom ägardialoger, inkomna protokoll, vd-träffar med mera. Bolaget har tidigare initierat frågan om en koncernbank för att minska kommunkoncernens upplåningskostnader. Under 2016 anställde kommunen en finanscontroller som har påbörjat en utredning om koncernbank i dialog med bolagen. Målet är att kommunfullmäktige ska fatta beslut om en koncernbank under våren 2017.

Kommunfullmäktige tog 2015 beslut om en koncernövergripande grafisk profil, som ska gälla för Skövde kommun och majoritetsägda bolag. Skövde Stadshus AB har i uppdrag att ta fram och besluta om en grafisk manual utifrån kommunfullmäktiges beslut. Med hjälp av AB Skövdebostäders marknadschef började bolaget under hösten 2016 ta fram en sådan manual. Beslut beräknas fattas under våren 2017.

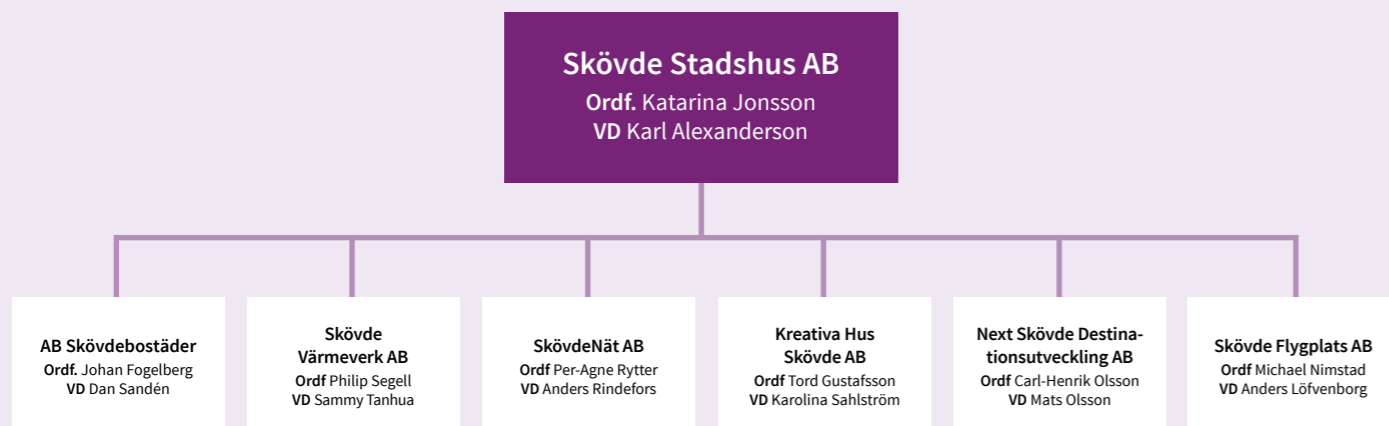
Bolaget arbetar aktivt med att öka förståelsen för koncernbolagens koncern- och samhällsnytta. Koncernutvecklingsdagen som arrangerades i februari syftade till att öka förståelsen för kommunens utmaningar och ge input om hur andra bolagskoncerner arbetar. Samtliga ledamöter i bolagsstyrelserna, lekmannarevisorer, vd:ar med flera var inbjudna.

I början av maj genomfördes den årliga bolagsdagen. Där informerade vd och ordförande i samtliga kommunägda bolag om året som gått, bolagens uppdrag samt framtida utmaningar och möjligheter. Årsstämmorna hålls genom ett så kallat per capsulamförfarande, förutom för Skövde Flygplats AB. Dagen var uppskattad och cirka 80 personer deltog.

Framtiden

Koncernens olika bolag bidrar positivt till Skövdes tillväxt och därmed till Skövdes vision. En utmaning framöver blir att identifiera områden med synergieffekter, både mellan bolagen i koncernen och mellan övriga delar i kommunkoncernen. För att lyckas med det behöver nya samverkansstrukturer utvecklas.

Organisation 2016 – Skövde Stadshus AB

Dotterbolagens verksamheter

Viktiga händelser under året

Här följer en kort sammanfattning av viktiga händelser i dotterbolagens verksamheter under 2016. Mer utförlig information finns under respektive dotterbolag i detta avsnitt, och framför allt i respektive bolags årsredovisningar.

AB Skövdebostäder har:

- Påbörjat markarbeten för 150 lägenheter, Ekedal södra.
- Genomfört inflyttning i 84 lägenheter i Aspö Eko-logi, samt börjat bygga en förskola i området.
- Planerat och projekterat för lägenheter i Frostaliden, Havstena, Folkets park, Mossagården och Kurorten (studentlägenheter).

Skövde Värmeverk AB har:

- Byggt och driftsatt det nya kraftvärmeverket Block 4.
- Skapat ett nytt kontrollrum med fjärrstyrning av samtliga produktionsanläggningar.
- Anställt Sammy Tanhua som ny vd (kommer tidigare från Volvo Personvagnar AB).

SkövdeNät AB har:

- Blivit delägare i Billinge Energi AB med 20 procent.
- Ökat med 251 kunder och 117 nya anläggningar.

Kreativa Hus Skövde AB har:

- Utvecklat den fysiska miljön inom Gothia Science Park samt projekterat inför kommande expansion.

Next Skövde Destinationsutveckling AB har:

- Fortsatt att utveckla evenemang och aktiviteter.
- Lanserat en ny besökswebb.

Skövde Flygplats AB har:

- Börjat ta över driften från Sektor service, Skövde kommun.

AB Skövdebostäder

Verksamhet och resultat

Bolaget ägs till 100 procent av Skövde Stadshus AB och förvaltar 4 818 bostäder, varav 876 är studentbostäder. Skövdebostäder redovisar ett ökat resultat, 103,6 miljoner kronor (103,4 för 2015) efter finansiella poster. Samtidigt investerar Skövdebostäder mer än någonsin. Under året har hela 256 miljoner (211) investerats i fastigheter. De planerade investeringarna för 2017 uppgår till närmare 363 miljoner, där projekten Aspö, Ekedal och Frostaliden står för den största delen.

Marknadsvärdet på bolagets fastigheter uppgick per 31 december 2016 till 4 492 miljoner kronor (4 019) inklusive projektfastigheter. Substansvärdet var 2 916 miljoner kronor (2 627). Skövdebostäder fortsätter att ha Sveriges nöjdaste hyresgäster och fick under 2016 pris för bästa service och bästa profil baserat på jämförelser av kundundersökningar. Cirka 28 000 personer står i bostadskö och det strömmar in drygt 600 nya intressenter varje månad. Den genomsnittliga kötiden till lägenheterna närmar sig sex år. Under året har bolaget uppdaterat uthyrningspolicyn och tydliggjort uthyrningsreglerna för att möta nya krav från omvärlden och ge fler människor möjlighet att hyra en bostad. Bolaget är miljöcertifierat (ISO 14001) och har under året kompletterat med ytterligare två certifieringar inom kvalitet (ISO 9001) och arbetsmiljö (OHSAS 18001).

Viktiga händelser under året

- Start för markarbeten för 150 lägenheter, Ekedal södra.
- Inflyttning i 84 lägenheter i etapp 1, Aspö Eko-logi.
- Uthyrning av etapp 2, Aspö Eko-logi.
- Byggstart förskola, Aspö.
- Upphandling och projektering för 190 lägenheter, Frostaliden.
- Planering av 108 nya studentlägenheter på Kurorten.
- Fortsatt planering av 43 lägenheter i Havstena (Grubbagården). Detaljplanen överklagades i slutet av året.
- Fortsatt planering av 54 lägenheter, Folkets park.
- Planering av ett samverkansprojekt med Arne Lorentzon AB och HSB för Mossagården om tillsammans cirka 300 lägenheter.
- Tilldelades tre kundkristaller för bästa service, bästa produkt och bästa profil, baserat på föregående års hyresgästundersökningar.
- Fortsatta satsningar på energi- och vattenbesparande åtgärder.
- Fortsatta arbeten med radonförebyggande åtgärder.
- Fortsatt arbete med implementering av matavfallsinsamling.

Investering och framtid

Vi planerar på olika sätt för 1 000 nya lägenheter i Skövde till 2020, med investeringar på cirka två miljarder kronor. Aktuella projekt är Aspö Eko-logi (242 lägenheter), Ekedal Södra (150 lägenheter för ungdomar), Frostaliden (190 lägenheter med trästomme), Havstena (43 lägenheter i ett förtätningsprojekt), Folkets park (54 lägenheter i 16 våningar), Kurorten (108 studentlägenheter), Timmersdala/Stöpen (cirka 20 lägenheter

i ytterområden), Mossagården (samverkansprojekt med 110 lägenheter varav 72 trygghetsbostäder) samt Mariesjö (84 lägenheter för ungdom/student).

Skövdebostäder väljer att ge frågorna kring social hållbarhet större utrymme och resurser. Det görs genom en bosocial enhet som ska etableras under 2017. Enheten ska bland annat arbeta med integrationsfrågor samt med trygghet och trivsel i våra områden.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	327	319	325	308
Balansomslutning	2 103	1 901		1 769
Årets resultat efter finansiella poster	104	103	100	105
Eget kapital	983	922		851
Summa skulder och avsättningar	1 120	979		918
Nettoinvesteringar	259	215		148
Soliditet	49	50		50
Antal anställda	85	89		83

Skövde Värmeverk AB

Verksamhet och resultat

Skövde Värmeverk producerar fjärrvärme och el samt levererar och säljer fjärrvärme till cirka 1 600 abonnenter i Skövde kommun. Skövde Värmeverk producerar även ånga och i samarbete med Västfastigheter förses Skaraborgs sjukhus med kyla.

Fjärrvärmenät finns i Skövde tätort, Skultorp, Stöpen, Timmersdala och Tidan. Bolagets mål är att i Skövde skapa ett system för energiproduktion baserat på återvunnen energi, biobränslen och vind.

Skövde Värmeverks fjärrvärmeföretaxa är bland de lägsta i Sverige. I den så kallade Nils Holgersson-jämförelsen, där 259 fjärrvärmeföretag ingår, framgår att Skövde Värmeverk AB har det sjunde lägsta fjärrvärmepriiset i Sverige.

Medeltemperaturen 2016 var fyra procent varmare än ett så kallat normalår. Trots det ökade fjärrvärmeförsäljningen med 10 procent jämfört med 2015. Ökningen beror framför allt på Skövde kommuns ökade tillväxt.

Nettoomsättningen var 237 miljoner kronor (230 miljoner 2015). Resultatet efter finansiella poster uppgick till 4,9 miljoner kronor (25,0). Ökade omkostnader i samband med industrialiseringen och idrifttagandet av Block 4 är den enskilt största orsaken till det lägre resultatet. Värdeöverföringen till moderbolaget uppgår till 1,6 miljoner kronor (3,5).

Viktiga händelser under året

Byggnationen och driftsättningen av det bioeldade kraftvärmeverket Block 4 har pågått under hela året. Block 4 har en effekt på 40 megawatt (MW), varav 10 MW utgör elproduktion. Anläggningen är nu i drift och slutgiltiga besiktningar sker under våren 2017.

Nytt kontrollrum har etablerats på Värmekällan. Från detta kontrollrum kan nu samtliga produktionsanläggningar inom stadsnätet fjärrstyras.

Sammy Tanhua har anställts som ny vd under året. Sammy Tanhua kommer från Volvo Personvagnar AB och ersätter Carl-Johan Andersson som går i pension i juni 2017.

Investering och framtid

Ett av miljömålen är att ansluta fler fastigheter till fjärrvärmenätet. Under året har 55 (34) fastigheter anslutits.

Bolaget har fått miljötillstånd för att uppföra tre nya vindkraftverk på Sparresäter-Karlsfors. Projektet vilar tills vidare eftersom det för tillfället är svårt att få lönsamhet i nyetablering av vindkraft.

Skövde Värmeverk AB ska enligt kommunens ägardirektiv långsiktigt främja en god och hållbar energiförsörjning som kan möta tillväxten. Bolaget ska tillsammans med andra berörda intressenter aktivt arbeta för att Skövde ska vara en attraktiv ort att leva och etablera sig i. Skövde Värmeverk ska tillgodose kundernas behov av konkurrenskraftiga och hållbara energilösningar samt verka för en omställning till klimatsmarta energisystem.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	237	230	234	208
Balansomslutning	820	700		453
Årets resultat efter finansiella poster	5	25	15	13
Eget kapital	65	62		61
Summa skulder och avsättningar	755	638		392
Nettoinvesteringar	150	248		72
Soliditet	26	29		42
Antal anställda	32	27		27

SkövdeNät AB

Verksamhet och resultat

Verksamheten består av nätdistribution, exempelvis transport av elenergi, mätning, rapportering av leverantörsbyten, debitering, avräkning av tim- och schablonmätta kunder samt framtagning av andelstal enligt ellagen. Bolaget ansvarar också för projektering, dokumentation, drift, underhåll och nyanläggning av eldistributionsanläggningar.

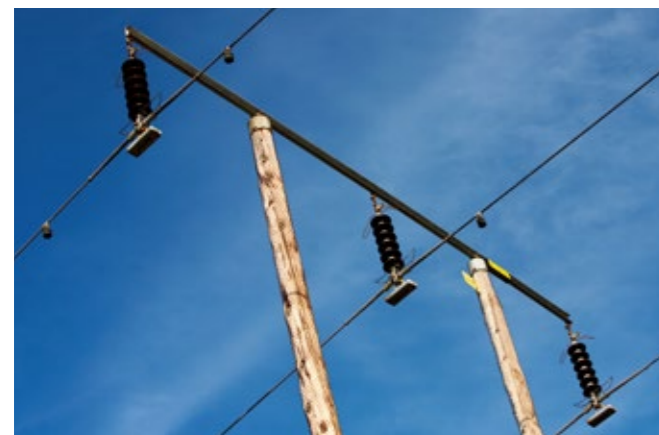
SkövdeNät AB har också en kundservice med ansvar för abonnemangs- och fakturafrågor. Kundservice ansvarar även för debitering av avgifter för vatten och avlopp (för kommunens VA-avdelning) och för elhandel (för Billinge Energi AB). Under en del av året har kundservice dessutom ansvarat för abonnemangs- och fakturafrågor för renhållning och slamtömning (för AÖS) samt fjärrvärme (för Skövde Värmeverk AB). Den verksamheten sköts numera i egen regi.

Bolagets omsättning uppgick till 88,0 miljoner kronor. Resultat efter finansiella poster är positivt, 15,5 miljoner, vilket är 8,1 bättre än budget och 4,2 bättre än prognos. De största anledningarna till att resultatet blev bättre än budget är följande:

På intäktsidan ökade överföringsavgiften med 1,1 miljoner och de fasta avgifterna ökade med 0,6 miljoner för säkringskunder. Intäkterna för effektkunder (lågspänning) ökade med 0,7 miljoner. Anslutningsavgifterna ökade med 4,6 miljoner. Intäkter från övriga fakturerade kostnader ökade med 0,8 miljoner medan försäljning av tjänster och övriga sidointäkter ökade med 0,6 miljoner.

På kostnadssidan minskade överföringen från Vattenfall med 0,2 miljoner, förlustenergi med 0,3 miljoner, legoarbeten övrigt med 0,3 miljoner och personal med 0,1 miljoner. Finansiella är oförändrade och avskrivningar minskade med 0,3 miljoner.

Under övriga intäkter externa arbeten finns en intäkt på 4,5 miljoner. Den intäkten tas ut med samma belopp på kostnadsidan av legoarbeta, inköp av anläggningsmaskiner och

elmaterial. Den som förorsakar att vi måste ändra eller flytta en befintlig anläggningsdel får stå för kostnaden. Revisionen har påkallat att både intäkter och kostnader ska bokföras på driften.

Investeringarna under redovisningsperioden har uppgått till 13,9 miljoner. Tillkommande investeringar under året har gjorts på nätstationer, ställverksarbeten, kabelskåp, hög- och lågspänningsledningar samt mätare.

Viktiga händelser under året

- Ett avtal tecknades med Krafringen den 16 november om delägarskap med 20 procent i Billinge Energi AB. Delägarskapet gäller från och med den 1 januari 2017. Samarbetsavtalet sträcker sig till den 31 december 2024.
- Ett nytt debiteringssystem, Elvira, från Företagsdata i Åhus har installerats och driftsatts.
- Avtalet med Visma om kravhantering har sagts upp och kravhanteringen görs istället i egen regi. Långtidsbevakningen sköts dock av Visma även i fortsättningen.
- En verksamhetsutvecklare har anställts.
- En amortering av lån på 10 miljoner kronor har genomförts.
- Skövde Värmeverk AB och AÖS har lämnat samarbetet med kundservice om abonnemangs- och fakturafrågor.
- Medlemskap har tecknats i Lokalkraft, en intresseorganisation för små och medelstora energiföretag.
- Totalt 328 GWh transporterades på elnätet under 2016 (321 GWh föregående år).
- Vid årsskiftet 2016/2017 fanns 22 högspänningskunder (10 kV) och 19 870 lågspänningskunder (0,4 kV) inom elnätet.
- Antalet kunder ökade med 251 (inklusive tillfälliga anläggningar).
- Det anslöts 117 nya anläggningar under året (2015 anslöts 69 anläggningar).
- Avbrottsersättning har betalats ut till fyra kunder som haft avbrott längre än 12 timmar. Strömavbrottet förorsakades av en trafikolycka. Det är första gången som företaget tvingas betala ut ersättningen.
- Samverkan med nätföretag inom Vår energi har pågått under året.
- Ställverksbyten har gjorts i transformatorstationer för låg- och högspänning.
- Förstärkningsarbeten har gjorts på låg- och högspänningskablar.
- PLC-mätare har bytts ut mot radiomätare.
- Nätet har byggts ut med tanke på nya bostads- och industriområden.

Framtid

Bolaget ska medverka i och utveckla arbetet med elhandel.

Fiberverksamheten ska fortsatt utredas. Med anledning av att Skövde växer kommer investeringsnivån att vara fortsatt hög på nya anläggningar, samtidigt som reinvesteringar i befintliga anläggningar behövs för att inte tappa i el-, person- och leveranssäkerhet. Det är också viktigt att vädersäkra anläggningarna.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	78	77	77	49
Balansomslutning	398	436		422
Årets resultat efter finansiella poster	15	12	7	0
Eget kapital	150	150		150
Summa skulder och avsättningar	248	285		422
Nettoinvesteringar	15	10		359
Soliditet	41	36		35
Antal anställda	18	17		17

Kreativa Hus Skövde AB

Verksamhet och resultat

Kreativa Hus Skövde är kommunens redskap för att främja nyföretagande och tillväxt i Skövde kommun. Det görs genom att tillhandahålla ändamålsenliga och attraktiva företagslokaler i Gothia Science Park, teknikparken med koppling till Höskolan i Skövde. Bolaget ska tillsammans med andra berörda intressenter arbeta aktivt för att Skövde ska vara en attraktiv etableringsort i regionen.

Årets resultat är högre än föregående år. Det förklaras bland annat av lägre räntor, nya elavtal och en högre uthyrningsgrad. I samband med en nybyggnation behöver Drivbanken säljas. Det bokförda värdet skrevs i år ned med 1,1 miljoner kronor, vilket påverkar resultatet.

Viktiga händelser under året

Under året har stort fokus lagts på att planera inför kommande nybyggnation och utreda olika möjligheter i samband med det, samt på att lösa den platsbrist som uppkommit.

I juni invigdes en träningslokal i hus E8, med inriktning på funktionell träning. Lokalen, som efter en namntävling döptes till Gråttan (syftar dels till åttan i hus E8, dels till att den ligger i souterrängplan), är till för parkens medlemmar genom ett medlemskap i parkens idrottsförening GSP IF. Genom medlem-

skapet kan föreningen ordna fler aktiviteter för parkens totala välmående. Lokalen har varit mycket uppskattad och välbesökt. Bolagets uppgift att skapa attraktiva ytor har uppfyllts, delvis med tanke på möjligheten till nya möten och idéer, men också för att bolagets personal ska ha goda möjligheter till träning.

Investering och framtid

Gothia Science Park har stor attraktionskraft när det gäller etablering av kunskapsbaserade företag i Skövde. Tillgången till attraktiva kontorslokaler i innovationsmiljön är en begränsande faktor. Företagen i Gothia Science Park har historiskt haft kontinuerlig tillväxt och prognoserna visar på en fortsättning. Den organiska tillväxten skapar också stor efterfrågan på fler kontorslokaler i Gothia Science Park.

En central komponent i att skapa attraktivitet, innovationsförmåga och konkurrenskraft är så kallad kritisk massa. Det uppstår där många företag och individer i angränsande branscher möts, dessa möten skapar förutsättningar för nyskapande, innovation och tillväxt. Forskning visar att företag växer snabbare och blir mer lönsamma om de är klustrade i en fysisk närhet.

För närvarande kan bristen på lokaler och bostäder göra att företag väljer att flytta från Gothia Science Park och/eller etablera kontor på andra orter för att kunna växa. Därför blir det stora arbetet för bolaget framöver att genomföra planerad nybyggnation. I början av 2017 kommer ett förfrågningsunderlag på ett nytt kontorshus att gå ut. Processen till beslut om faktisk byggnation väntas komma i juni 2017. Går allt enligt plan kan ett nytt kontorshus stå färdigt tidigt 2019.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	13	12	12	11
Balansomslutning	137	146		146
Årets resultat efter finansiella poster	0	1	1	-1
Eget kapital	67	67		67
Summa skulder och avsättningar	70	79		79
Nettoinvesteringar	0	1		2
Soliditet	50	46		46
Antal anställda	1	0		0

Next Skövde Destinationsutveckling AB

Verksamhet och resultat

Bolagets verksamhet växer och har utvecklats i positiv riktning. Next Skövde har sammantaget värvat och genomfört ett 15-tal evenemang – exempelvis STCC, Idol, Diggiloo, Matfestivalen, Idrottsgalan och det nya tillskottet Sweden Outdoor Festival. Tre turistmagasin har producerats, varav ett för hela Skaraborg. Det trycktes i 150 000 exemplar.

Next Skövde gör för 2016 ett positivt resultat på cirka 0,1 miljoner kronor före bokslutsdispositioner. Bolagets omsättning fortsätter att växa, från förra årets 21,7 miljoner kronor till 24,3 miljoner. Därutöver förmedlar bolaget biljetter på turistbyrå till ett värde av cirka 12 miljoner kronor.

Viktiga händelser under året

I början av april lanserades en ny besökswebb, som ska bidra till att lyfta både besöksmål och aktiviteter i Skövde. Webben har ett ökat fokus på bild och rörligt material för att marknadsföra Skövde. Under året har filmerna visats över 250 000 gånger på sociala medier. Next Skövde ansvarar också för driften av kommunens digitala infartstavlor, som har visat sig vara en kraftfull marknadsföringskanal för att berätta om det som sker i kommunen.

På marknadsidan är bolaget fortsatt stolt över samverkanskampanjen Din framtid finns i Skövde, som har pågått under hela året. Här har kommunen gått samman med sju större privata företag samt högskolan, försvarsmakten och sjukhuset för att stärka Skövdes varumärke nationellt. Bland annat har Skövde under flera månader synts på X2000:s brickbord.

Under sommaren genomfördes för tredje året i rad kampanjen Västgötaturen, där Arena Skövde marknadsfördes tillsammans med andra starka besöksdragare i Skaraborg (Sommarland, Läckö Slott, Karlsborgs fästning och Göta Kanal).

Investering och framtid

Bolaget ser positivt på den framtida utvecklingen av verksamheten. Next Skövde kommer att prioritera stöttning av kommunens satsning på Billingen samt verka för att sprida budskapet om dataspelsstaden Skövde. På evenemangssidan blir det under 2017 bland annat en sommarkonsert med Jill Johnson, en ny upplaga av Matfestivalen samt en repris av det uppskattade evenemanget Sweden Outdoor Festival. De stora marknads-kampanjerna Din Framtid finns i Skövde samt Västgötaturen rullar vidare även under 2017.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	24	22		19
Balansomslutning	10	9		11
Årets resultat efter finansiella poster	0	0		-1
Eget kapital	4	4		4
Summa skulder och avsättningar	6	5		7
Nettoinvesteringar	0	3		0
Soliditet	40	42		35
Antal anställda	11	10		9

Skövde Flygplats AB

Verksamhet och resultat

Skövde Flygplats AB är dotterbolag till Skövde Stadshus AB med en ägarandel på 96,02 procent. Bolagets uppgift är att skapa goda förutsättningar för flygkommunikation som en viktig del av regionens infrastruktur. Samverkan sker med andra kommuner, Västra Götalandsregionen, Försvarsmakten, offentliga myndigheter och näringslivet, vilket ska bidra till att Skövde stärker sin roll som centralort i Skaraborg.

Under året har totalt 102 flygörelser ägt rum, exklusive helikopter och sportflyg. Antalet trafikörelser har minskat med 38 procent. Trafiken har till största delen varit affärsflyg, men taxi-, frakt- och ambulansflyg (42 tillfällen) har också bedrivits i icke obetydlig omfattning. Militärflyg har förekommit sporadiskt.

Årets resultat före bokslutsdispositioner blev -8,2 miljoner kronor i jämförelse med -7,4 miljoner kronor förra året. De ökade kostnaderna beror främst på konsultuppdrag för att komma till rätta med anmärkningar efter genomförd verksamhetskontroll, samt på oplanerat underhåll av bland annat staket. Under året erhöles ett koncernbidrag på 8,3 miljoner kronor.

Viktiga händelser under året

Under 2016 genomfördes två större arrangemang, STCC i maj och en flygdag i september. Bägge evenemangen var välbesökta och gav bra PR för flygplatsen.

Under året har man börjat överföra driften från kommunens Sektor service till flygplatsen. Fyra personer anställdes i bolaget från och med den 1 augusti. Från och med den 1 januari 2017 sköts driften i sin helhet av flygplatsbolaget.

Investering och framtid

Arbete med att ta fram ett nytt luftrum, införande av APV-procedurer och uppgradering till bankod 3C har påbörjats, och kommer att slutföras under 2017.

Viss förnyelse av flygplatsutrustning har skett under året.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	1	2	2	3
Balansomslutning	15	17		21
Årets resultat efter finansiella poster	-8	-7	-8	-6
Eget kapital	11	11		11
Summa skulder och avsättningar	4	6		10
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet	74	65		53
Antal anställda	3	1		1

Övriga hel- och delägda aktiebolag

Utöver de bolag som ingår i koncernen Skövde Stadshus AB äger kommunen också Balthazar Science Center AB till 100 procent, samt har andelar i Skövde Biogas AB och Gothia Innovation AB. Skövde Biogas AB och Gothia Innovation AB redovisas som intressebolag i kommunens redovisning, eftersom kommunens ägarandel understiger 50 procent.

Balthazar Science Center AB

Verksamhet och resultat

Under året har totalt 41 129 små och stora besökare upptäckt och utmanats av de kunskapsupplevelser som Balthazar Science Center erbjuder. Det är fler än någonsin tidigare. En utmärkande positiv trend syns i skolprogrammen, där drygt 17 500 elever deltagit i någon aktivitet. Nästan 18 000 personer har besökt centret under allmänhetsöppet. Utbudet av fritidskurser i teknik- och entreprenörsskolan har också lockat fler deltagare och resulterat i över 3 000 meningsfulla timmar för deltagarna.

2016 är ett positivt år även ur ekonomisk synvinkel. Rörelseresultatet på 0,3 miljoner kronor genererar en vinst på 0,2 miljoner kronor.

Omsättningen ökar då utfallet på intäktssidan är något högre än budgeterat. Ökningen beror på ökad försäljning av både allmänhetsbesök och skolprogram, samt på en statlig projektfinansiering av sommarlovsaktiviteten Makerverkstaden från MUCF. Utfallet visar på god kostnadskontroll.

Under senare delen av året har en del nödvändiga reparations- och underhållsarbeten gjorts i våra lokaler. Inköp för att uppgradera vissa förbrukningsinventarier och utökning av IT-utrustning har också gjorts.

Viktiga händelser under året

Strukturellt har bolaget fokuserat på att genomföra det systematiska arbetsmiljöarbetet, att genomlysna och kartlägga verksamheten inför en organisationsförändring och att ta fram en investeringsplan för att utöka och förnya temamiljöer. Styrelsen beslutade i december att den nya organisationsstrukturen skulle träda i kraft den 1 januari 2017.

En attityd- och kännedomundersökning uppdelad på två målgrupper, lärare i Skövde kommun och föräldrar/mor- och farföräldrar till barn boende i Skövde, har genomförts under

året. Syftet var att ta reda på vad dessa grupper tycker om verksamheten och att ge underlag för utveckling. Sammanfattningsvis visar undersökningen att Balthazar Science Center är välkänt och omtyckt inom båda målgrupperna. Man tycker att barnen får ta till sig teknik och natur på ett lustfyllt sätt och ges möjlighet att experimentera. Personalen uppskattas i hög grad av båda målgrupperna. Det som kan förbättras är utbudet, graden av förnyelse, anpassningen av verksamheten även för äldre barn och vuxna, möjligheterna att fika och att ge barnen ny/fördjupad kunskap och nyfikenhet på teknik och natur. Samtliga svarande lärare och 99 procent av allmänheten kan tänka sig att rekommendera ett besök på Balthazar Science Center.

Investering och framtid

Bolaget står inför en omfattande expansion och förnyelse under 2017. Verksamheten fördubblas i fysisk yta, från nuvarande cirka 900 kvadratmeters utställningsyta till närmare 1 800 kvadratmeter med nya temamiljöer. Befintliga ytor ska förnyas och tematiseras för att på ett attraktivt, lustfyllt och begripligt sätt bidra till nyfikenhet och lärande. Ett fortsatt fokus ska ligga på genomförande, förnyelse och uthållighet genom strategierna tillgänglighet, profilering och excellens. Under våren påbörjas rekryteringen av nya medarbetare.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	7	6		2
Balansomslutning	5	3		2
Årets resultat efter finansiella poster	0	0		0
Eget kapital	2	1		1
Summa skulder och avsättningar	3	2		1
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet	34	50		59
Antal anställda	10	10		12

*Registrerades 6/3 2014

Gothia Innovation AB

Verksamhet och resultat

Bolagets verksamhet har utvecklats i enlighet med affärsplanen. Gothia Science Park har cirka 70 medlemsföretag med totalt över 800 medarbetare.

Bolagets resultat ligger i linje med det budgeterade. Årets resultat före bokslutsdispositioner är 0,3 miljoner kronor.

Viktiga händelser under året

Sweden Game Arena är ett samarbete mellan Gothia Innovation, Högskolan i Skövde, Skövde kommun och Dataspelsföretagen i regionen. Samarbetet har under året rönt både nationella och internationella framgångar.

Tillsammans med Högskolan i Skövde, Industrial Development Center West Sweden och regionens industri- och teknikföretag gör bolaget en satsning på framtidens kunskapsdrivna industri. Industrin går under namnet ASSAR Industrial Innovation Arena och ligger på Pentaområdet i Skövde. Under året har hyresavtal tecknats med Volvo Real Estate för att bygga upp en fortsatt utveckling av Gothia Science Park.

Gothia Innovation har i nära samarbete med Kreativa Hus Skövde AB arbetat med företagsetableringar till Gothia Science Park.

Dotterbolaget Gothia Science Park Invest AB har under verksamhetsåret fusionerats med moderbolaget.

Investering och framtid

Bolaget ser möjligheter till fortsatt expansion av Gothia Science Park. Bolagets inkubator kommer fortsatt att vara en av de ledande i världen när det gäller dataspelsbolag. Satsningar tillsammans med Högskolan i Skövde, IDC West Sweden och regionens ledande industriföretag kommer att leda till att nya innovationer och företag utvecklas. Här spelar både Gothia Science Park Open Arena och Gothia Science Park Inkubator centrala roller.

Bolaget planerar inte för några egna större investeringar.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	39	36	38	33
Balansomslutning	14	11		10
Årets resultat efter finansiella poster	0,3	0,4	0,4	0,2
Eget kapital	4	3		3
Summa skulder och avsättningar	10	9		7
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet	33	36		38
Antal anställda	25	23		19

Följande kommunalförbund ingår i den totala kommunkoncernredovisningen

Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS)

Verksamhet och resultat

Kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS) ska bidra till hållbar utveckling för en hälsosam och god miljö för dagens och morgondagens invånare.

Kommunerna Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro är medlemmar i förbundet.

Under 2016 genomförde Miljösamverkan 2 525 tillsyns- och kontrollinsatser. Tillsynen har i ett helhetsperspektiv genomförts på ett effektivt och ändamålsenligt sätt inom alla områden.

Miljösamverkan östra Skaraborg visar ett resultatöverskott på 1,9 miljoner kronor för 2016. Överskottet förklaras av lägre kostnader än förväntat och intäkterna är i linje med budget.

Kommunalförbundet hade per den 31 december 2016 ett eget kapital på 5,9 miljoner. Förbundet har beslutat att det egna kapitalet inte får överstiga 4 miljoner. Därför ska 1,9 miljoner återbetalas till medlemskommunerna under 2017.

Viktiga händelser under året

Under året har förbundet genomfört ett flertal projekt som ligger i linje med miljönämndens mål att prioritera tillsynen utifrån vattenstatus. Förutom arbetet med de små avloppen har kontroller också skett av verksamheters utsläpp till grundvattnet.

Förbundet har också kontrollerat att inomhusmiljön på områdets HVB-hem och asylboenden följer gällande lagkrav. På grund av de stora flyktingströmmarna har den här typen av boenden blivit fler.

Under året har kontroller också gjorts av städningen på alla förskolor och skolor. Detta arbete påbörjades i skolorna redan 2014, när nya allmänna råd om städning i förskolor och skolor kom. Man kan konstatera att det i många skolor behövs bättre städning.

När det gäller livsmedelskontrollen har MÖS bland annat kontrollerat kosttillskott. Detta är en snabbt växande bransch som inte har kontrollerats särskilt mycket tidigare. Kontrollerna har fokuserat på att produkternas hälsopåståenden är godkända enligt EU:s lagstiftning.

Länsstyrelsen har under 2016 granskat förbundets livsmedelskontroll och tobakstillsyn. Inga avvikelser kunde konstateras. Flera positiva bedömningar gjordes, bland annat att den plan-

erade kontrollen är strukturerad och att det finns beredskapsplaner för såväl livsmedel som dricksvattenanläggningar. Under året har löpande insiktmätningar för samtliga medlemskommuner satts igång. I mätningarna får verksamhetsutövare svara på vad de anser om förbundets arbete.

Framtid

Vid FN:s klimatkonferens i Paris 2015 enades världen om ett nytt klimatavtal. Klimatförändringarna ökar behovet av att säkra viktiga samhällsfunktioner som dricksvattenförsörjning och avloppshantering.

Vattendirektivet med den nya vattenförvaltningsperioden 2015–2021 medför ett ökat fokus på vattenkvalitetsnormer och andra vattenfrågor.

Högfluorerade ämnen är extremt svårnedbrytbara i miljön och kan orsaka problem under mycket lång tid. Forskning har också visat att vår dricksvattentäkt Vättern har en högre koncentration av mikroplaster än Östersjön.

Krig och andra problem i världen har medfört att migrationen ökat. Fler asylsökande i Sverige, i kombination med den rådande bostadsbristen, gör att nygamla arbetsuppgifter kring trångboddhetsproblematik återkommer inom hälsoskydds-tillsynen.

Det senaste årets många fall av livsmedelsfusk visar att krafttag behövs mot fusk, och att livsmedelskontrollen måste lägga mer kraft på den typen av bedrägerier.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	28	27	28	27
Balansomslutning	10	9		10
Årets resultat efter finansiella poster	2	1	0	2
Eget kapital	6	5	5	6
Summa skulder och avsättningar	4	4		4
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet	56	53		57
Antal anställda	42	40		40

Kommunalförbundet Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS)

Verksamhet och resultat

Räddningstjänsten östra Skaraborg (RÖS) är ett kommunalförbund med sju medlemskommuner: Skövde, Mariestad, Hjo, Tibro, Töreboda, Karlsborg samt Gullspång. Inom RÖS geografiska område ska förbundet ansvara för räddningstjänst och förebyggande brandskydd enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), samt för tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Uppdraget som ska lösas över tid är att förhindra och begränsa olyckor, förbereda och genomföra räddningsinsatser, vidta åtgärder efter olyckor och medverka i samhällets krishantering. RÖS ska i samverkan med andra öka förståelsen för hur viktigt det är med åtgärder som förebygger och identifierar möjliga risker och olyckor.

2016 har genomförts i enlighet med fastställt handlingsprogram. Under året har organisationen fortsatt sitt utvecklingsarbete med organisationen, personal, materiel och metoder.

Ekonomi har i huvudsak följt planen. Årets resultat visar ett överskott på 1,1 miljoner kronor. Med tanke på uppgiften att upprätta nollresultat anses det ekonomiska resultatmålet ha nåtts.

Viktiga händelser under året

Antalet tillsynsärenden har minskat på grund av ett förändrat arbetssätt som tar mer tid i anspråk för ärendehantering. Minskningen beror också på att det finns vakanser i organisationen. Sammantaget nås inte målet med myndighetsutövningen under 2016.

Antalet insatser under året motsvarar i stort sett föregående års. 2015 fick RÖS 1 598 larm och under 2016 var det 1 535 larm. Trafikolyckorna står för den i särklass största andelen. En fortsatt ökning av trafikolyckor kan konstateras. Bränderna i byggnad har också blivit fler. Under flera år var trenden nedåtgående, men sedan 2015 har antalet bränder i byggnad ökat igen. Sju personer har tyvärr omkommit till följd av olyckor under året.

Inom personalstyrkan fortsätter pensionsavgångarna och därmed också nyrekryteringarna. Rekrytering av deltidspersonal inom vårt område fortsätter att vara en prioriterad uppgift. Tendensen är att det även blir svårare att rekrytera heltidspersonal.

Förbundets operativa ledningsförmåga har stärkts genom prioriterad stabsutbildning.

När det gäller utvecklingen av vår materiel är projektet med att omsätta andningsskydden genomfört. Anskaffning av fordon har genomförts enligt plan.

Inom ramen för extern samverkan fortsätter arbetet med krishanteringsrådet Skaraborg och samverkan med övriga

räddningstjänster inom Skaraborg. Samarbetet mellan räddningstjänsterna i Västra Götaland har under året förstärkts och får nu anses vara etablerat. Samarbetet går under benämningen RäddsamVG (Räddningstjänstsamverkan Västra Götaland).

Den operativa avdelningens organisationsöversyn har fullföljts under året, med gott resultat.

Framtid

I det korta perspektivet kommer stor kraft att läggas på möjligheterna att fortsätta använda övningsfältet vid Hasslum. I det längre perspektivet kommer RÖS ledning att, tillsammans med respektive medlemskommun, fortsätta att analysera och skapa förutsättningar för att långsiktigt utveckla räddningstjänsten. Det görs med tanke på långsiktiga samhällsförändringar och utgår ifrån hur RÖS kan möta morgondagens krav på räddningstjänst. Med dagens ekonomiska ramar är det från och med 2017 svårt att lösa uppgiften.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	96	92	94	88
Balansomslutning	100	97		101
Årets resultat efter finansiella poster	1	1	0	2
Eget kapital	27	26		25
Summa skulder och avsättningar	73	71		76
Nettoinvesteringar	6	8		8
Soliditet	27	27		25
Antal anställda	347	346		362

Kommunalförbundet Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS)

Verksamhet och resultat

Avfallshantering östra Skaraborg (AÖS) är ett kommunalförbund som ansvarar för den kommunala renhållningsskyldigheten i medlemskommunerna Falköping, Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Skara, Tibro och Töreboda.

Resultatet för 2016 är negativt, -8,6 miljoner kronor, och sämre än det budgeterade resultatet (-6,7 miljoner).

Soliditeten uppgår till 68,8 procent, vilket innebär att det finansiella målet är uppfyllt. Den ekonomiska ställningen är fortsatt god, med ett eget kapital på 64 miljoner kronor. Det egna kapitalet har trots det negativa resultatet ökat under året. Det beror på att de nya medlemskommunerna bidragit med ett kapitaltillskott på cirka 21 miljoner kronor.

Viktiga händelser under året

Den 1 januari 2016 blev Gullspångs och Mariestads kommuner medlemmar i AÖS. I och med medlemskapet har personalstyrkan nästan fördubblats. Egen regiverksamheten med sophämtning och återvinningscentraler har utökats i och med de båda nya kommunerna. Faktureringen av renhållningstjänster sköts sedan hösten 2016 i egen regi i Skövde.

Under året har Risängens återvinningscentral delvis byggts om för att förbättra trafikflödet, minska köbildning och styra undan tunga fordon från den publika delen av centralen. Behållarna för återvinningsmaterial har möblerats om, förpackningsåtervinningen har fått en egen plats och det har skapats en ny yta med stora fickor att lämna skrymmande material i.

Företagskunder som tidigare lämnat verksamhetsavfall hänvisas numera till privata entreprenörer.

Investering och framtid

Totalt uppgår investeringarna under året till 17,7 miljoner kronor. Ökade kostnader för avskrivningar har förutsetts och finns med i budget.

När Mariestads och Gullspångs verksamheter togs över följde även avfallsverksamhetens anläggningstillgångar med. Det handlar främst om byggnader och maskiner, till ett värde av 4,8 miljoner kronor för Mariestad och 1,6 miljoner kronor för Gullspång. Under året har även tre nya sopbilar, en transportbil och två lastmaskiner köpts in till verksamheten i Mariestad. Kostnaden för inköpen är cirka 10 miljoner kronor.

Än så länge har förbundet god ekonomisk ställning med stort eget kapital. Det är till stor del tack vare kapitaltillskott från nya medlemskommuner.

Införandetakten för matavfallssortering kommer att öka under de två år som är kvar innan målet ska vara uppfyllt. Det innebär att kostnaderna kommer att fortsätta öka. När matavfallssortering har införts i samtliga kommuner kommer kostnadsnivån att stabiliseras.

Insamlingsverksamheten är i nuläget underfinansierad. Justeringar i taxan kommer på sikt att vara nödvändiga för att öka intäkterna och möta kravet på en budget i balans.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	118	83	114	80
Balansomslutning	93	69		73
Årets resultat efter finansiella poster	-9	-4	-7	-6
Eget kapital	64	51		55
Summa skulder och avsättningar	29	18		18
Nettoinvesteringar	18	3		3
Soliditet	69	74		75
Antal anställda	55	31		30

Kommunalförbundet Skaraborgsvatten

Verksamhet och resultat

Skaraborgsvatten bildades 1955 av Skövde, Skara och Falköpings kommuner för att lösa medlemskommunernas vattenförsörjning. Sedan förbundets anläggningar togs i drift 1959 har förbundet till och med den 31 december 2016 levererat 444 miljoner kubikmeter dricksvatten av hög kvalitet och med mycket hög tillgänglighet.

Ägarandelen baseras på kommunernas procentuella förbrukning sedan start. Fördelningen är att Skövde svarar för ungefär hälften (och Skara och Falköping för vardera en fjärdedel) av det producerade dricksvattnet. Fördelningen av förbrukat vatten under 2016 är 51,7 procent för Skövde, 22,3 procent för Skara och 26 procent för Falköping.

Råvattnet tas från Vättern och pumpas cirka tre mil till Borgunda vattenverk. Där sker all behandling av vattnet innan det pumpas vidare till respektive kommun. Den totala produktionen 2016 var cirka 8,7 miljoner kubikmeter, vilket är en ökning mot föregående år med cirka 0,3 miljoner kubikmeter. Det ger en medelproduktion per dygn på 24 010 kubikmeter.

För desinfektion, alkalinitetshöjning och pH-justering används natriumhypoklorit, ammoniak, koldioxid och kalk. För att ytterligare höja säkerheten är också UV-ljus installerat sedan några år tillbaka. 131 vattenanalyser har utförts enligt fastställt kontrollprogram, och utöver det även extraprover. Samtliga var med marginal godkända.

Årets resultat på 14 miljoner kronor är högre än det budgeterade på 11,2 miljoner kronor. Anledningen är lägre avskrivningskostnader eftersom investeringarna inte blivit så stora som planerat. Dessutom har kostnaderna för drift och underhåll varit lägre under året. Det positiva resultatet stärker kassan inför kommande investeringar.

Investering och framtid

Skaraborgsvatten är medlem i Vätternvårdsförbundet. Förbundet arbetar för att bevara sjöns unika egenart och samordna åtgärder, övervakningsprogram och forskning i och omkring Vättern.

Skaraborgsvattens anläggningar har varit i drift sedan 1959. Därför är underhållsbehovet stort och förbundet följer en investeringsplan i framför allt ledningsnätet. Av de cirka 110 kilometer överföringsledningar som förbundet förvaltar utgör nu ungefär 24 kilometer dubblade ledningar. Investeringarna har under året varit cirka 5,5 miljoner kronor. De har till största delen bestått av upprustningar i ledningsnätet, en ny ventilkammarare i Skara samt byte av lågspänningsställverket i Borgunda. Investeringarna har självfinansierats av höjda vattenpriser. Det pris som medlemskommunerna betalar för dricksvattnet är fortfarande lågt; 3,70 kronor per kubikmeter fritt levererat till respektive kommuns reservoar. Priset är jämförbart med andra dricksvattenproducenter med liknande organisationsform.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	32	30	33	31
Balansomslutning	95	105		94
Årets resultat efter finansiella poster	14	12	11	13
Eget kapital	91	77		66
Summa skulder och avsättningar	4	28		28
Nettoinvesteringar	6	10		19
Soliditet	96	74		70
Antal anställda	6	6		7

Skarborgs Kommunalförbund

Verksamhet och resultat

Årets ekonomiska resultat är ett överskott på 0,8 miljoner kronor. Det budgeterade resultatet var 0 miljoner. Förbättringen kan huvudsakligen förklaras med personalvakanser och att den politiska verksamheten inte behövt använda sina medel för utredningar och utvecklingsaktiviteter, men den beror också på god ekonomisk medvetenhet bland förbundets medarbetare.

Viktiga händelser under året

Under hösten 2016 gjordes en uppföljning av måluppfyllelsen i Genomförandeplanen för Skaraborg 2014–2016. Denna plan ligger i sin tur till grund för en revidering av genomförandeplanen för 2017–2020. Insatser har gjorts under året för att stärka och utveckla de gröna näringarna.

I arbetet med kompetensförsörjning har Kompetensforum fått en stärkt roll och funktion som Skarborgs strategiska

nav. SKL:s årliga kulturkonferens anordnades under hösten i Skövde, där kommunerna i Skaraborg, regionen och förbundet stod som värdar.

När det gäller hållbar samhällsutveckling har arbetet med att förverkliga de nationella och regionala infrastrukturplanerna fortsatt enligt plan. Förbundet har under året medverkat till att ett par objekt lösts vad gäller finansiering, planering och beslut om genomförande. Man arbetar också för att genomföra åtagandena i huvudavtalet kring E20:s medfinansiering.

Inom kunskapsutveckling har Måldokument Utbildning Skaraborg tre övergripande mål som beskriver Skarborgs gemensamma riktning. Tio nätverk har formats och dessa har utformat sina olika uppdragsbeskrivningar. Nätverken arbetar nära skol- och utbildningschefgruppen.

Ett intensivt arbete pågår också med att etablera lärarutbildning i Skaraborg.

Inom välfärdsutveckling har uppdraget för LiSA (Ledningsgrupp i Samverkan) reviderats och nuvarande LiSA avvecklats. Istället inrättades Vårdsamverkan Västra Götaland (VVG) den 1 januari 2017. VVG:s uppdrag är att vara samverkansforum för strategiska länsövergripande frågor.

I Skaraborg har samverkansgruppernas uppdrag reviderats. Kommunerna har på olika sätt deltagit i arbetet med Framtidens vårdinformationsmiljö. Kommunerna och regionen behöver gemensam information för att göra bedömningar, fatta beslut och ge rätt vård och omsorg. Västra Götalandsregionen har beslutat att genomföra en upphandling av ett kärnsystem för detta ändamål. 21 kommuner i länet medverkar.

Framtid

I den verksamhetsplan som fullmäktige antagit för mandatperioden 2015–2018 beskrivs de viktigaste utmaningarna som Skarborgs kommuner har att hantera. Dessa är befolkningstillväxt, utbildningsnivå, arbetstillfällen och infrastruktur.

Inom den närmaste framtiden ligger fokus på att fortsätta utvecklingsarbetet för tillväxt och utveckling i Skaraborg. Arbetet görs i nära samverkan med kommunerna och utifrån de utmaningar som behöver hanteras.

Snabbfakta mnkr	Helår 161231	Helår 151231	Budget 161231	Helår 141231
Nettoomsättning	26	28	25	30
Balansomslutning	45	37		39
Årets resultat efter finansiella poster	1	0	0	0
Eget kapital	6	5		4
Summa skulder och avsättningar	39	32		35
Nettoinvesteringar	0	0		0
Soliditet	12	13		11
Antal anställda	18	16		15

6

Räkenskaper

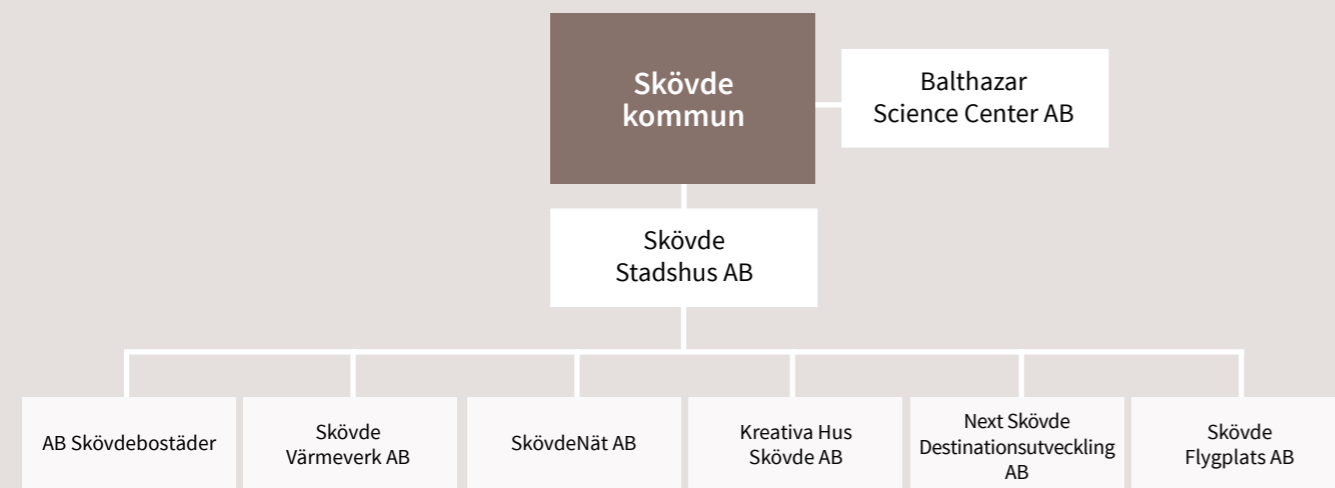
Resultaträkning	98
Balansräkning	99
Kassaflödesanalys.....	100
Noter.....	101
Särredovisning VA	113
Redovisningsprinciper	118
Övergång till komponentredovisning	124
Revisionsberättelse	127
Fem år i sammandrag.....	101

Resultaträkning

Miljoner kronor (mnkr)	Not	Kommunen			Kommunkoncernen		
		Utfall 2016	Utfall 2015	Budget 2016	Budget 2015	2016	2015
Verksamhetens intäkter	1	957,4	824,3			1 661,8	1 514,1
Jämförelsestörande poster	2	-48,8	-43,8			-48,8	-43,8
Verksamhetens kostnader	3	-3 261,6	-3 058,3	-2 364,3	-2 316,2	-3 696,3	-3 461,3
Avskrivningar	4	-163,0	-148,5	-165,0	-162,0	-284,3	-301,1
Verksamhetens nettokostnader		-2 516,0	-2 426,3	-2 529,3	-2 478,2	-2 367,6	-2 292,1
Skatteintäkter	5	2 353,3	2 233,5	2 357,6	2 252,3	2 353,3	2 233,5
Generella statsbidrag och utjämning	6	343,4	281,8	292,1	279,5	343,4	281,8
Finansiella intäkter	7	3,6	6,7	6,5	7,3	6,6	7,0
Finansiella kostnader	8	-15,1	-17,8	-35,0	-35,0	-44,5	-49,0
Jämförelsestörande poster	2	-17,2	0,0	0,0	0,0	-17,2	0,0
Resultat före extraordinära poster		151,9	77,9	91,9	25,9	274,0	181,2
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat efter extraordinära poster		151,9	77,9	91,9	25,9	274	181,2
Uppskjuten skatt obeskattade reserver		0,0	0,0	0,0	0,0	-7,6	-9,2
Skattekostnad		0,0	0,0	0,0	0,0	-16,4	-20,5
Årets resultat	9	151,9	77,9	91,9	25,9	250,0	151,5

* Koncerninterna ekonomiska förhållanden framgår av not 29

Skövde kommunkoncerns organisation 2016

I kommunkoncernen ingår även Skövde kommuns andel av Avfallshandling i östra skaraborg, Räddningstjänsten östra skaraborg, Skaraborgs kommunalförbund, Kommunalförbundet Skaraborgs vatten, Miljösamverkan östra skaraborg, Samordningsförbundet SkövdeHjoTiBorg, Gothia Innovation AB och Skövde Biogas AB.

Balansräkning

	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2016	2015	2016	2015
TILLGÅNGAR (mnkr)					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram	10	1,6	0,2	2,7	0,7
Ledningsrätter	10	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa immateriella anläggningstillgångar		1,6	0,2	2,7	0,7
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekn.anläggningar	11	3 220,4	3 040,0	5 405,5	5 027,8
Maskiner och inventarier	12	122,4	114,7	956,9	803,5
Pågående arbeten	13	252,9	88,0	482,9	347,0
Summa materiella anläggningstillgångar		3 595,7	3 242,7	6 845,3	6 178,3
Finansiella anläggningstillgångar					
Aktier, andelar och bostadsrätter	14	1 091,0	1 052,2	51,2	14,8
Långfristiga fordringar	15	0,0	0,3	2,1	1,4
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 091,0	1 052,5	53,3	16,2
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		4 688,3	4 295,4	6 901,3	6 195,2
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.	16	3,8	5,8	27,6	31,3
Fordringar	17	277,8	208,7	413,1	343,4
Kortfristiga placeringar	18	35,0	31,7	43,4	40,1
Kassa och bank	19	163,2	332,9	172,1	341,5
Summa omsättningstillgångar		479,8	579,1	656,2	756,3
SUMMA TILLGÅNGAR		5 168,1	4 874,5	7 557,5	6 951,5
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Eget kapital	20				
Eget kapital vid årets början		2 850,8	2 775,2	3 284,7	3 094,8
- varav resultatutjämningsreserv					
Justering		3,0	-2,3	11,1	38,5
Årets resultat		151,9	77,9	250,0	151,4
SUMMA EGET KAPITAL		3 005,7	2 850,8	3 545,8	3 284,7
Minoritetsintressen		0,0	0,0	0,4	0,4
Avsättningar					
Pensionsskuld	21	167,4	156,1	180,8	168,6
Övriga avsättningar	22	242,7	227,8	349,0	319,6
SUMMA AVSÄTTNINGAR		410,1	383,9	529,8	488,2
Skulder					
Långfristiga skulder	23	888,0	828,4	2 492,1	2 283,0
Kortfristiga skulder	24	864,3	811,4	989,2	895,2
SUMMA SKULDER		1 752,3	1 639,8	3 481,3	3 178,2
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 168,1	4 874,5	7 557,5	6 951,1
Inom linjen					
Ställda panter	25	0,0	0,0	1 397,6	1 262,7
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	26	1 027,9	1 081,5	1 029,1	1 082,6
Övriga ansvarsförbindelser	27	542,7	549,3	543,3	549,9
Leasing	28				

Kassaflödesanalys

(mnkr)	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2016	2015	2016	2015
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		151,9	77,9	250,0	151,5
Justering för av- och nedskrivningar		163,0	148,5	284,3	301,1
Justering för pensionsavsättningar	21	11,2	10,8	12,2	11,2
Justering för övriga avsättningar	22	15,0	0,5	29,4	-22,1
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	30	-22,3	34,9	-22,2	50,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		318,8	272,6	553,7	491,9
Ökning/minskning förråd och varulager	16	2,0	97,7	3,7	105,9
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	17	-72,4	-27,7	-69,7	-36,0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	24	-7,3	103,1	46,0	101,3
Medel från den löpande verksamheten		241,1	445,7	553,7	663,1
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	10	-1,4	-0,2	-2,1	-0,7
Investering i materiella anläggningstillgångar	31	-459,7	-477,3	-899,2	-952,1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	32	2,6	2,4	3,1	0,2
Likvidnetto exploateringsverksamhet		20,8		20,8	
Investering i finansiella anläggningstillgångar	33	-36,3	-41,1	-36,4	-7,8
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		3,2	0,0	5,6	0,0
Ökning/minskning kortfristig placering	18	0,0	0,0	-3,3	-1,1
Medel från investeringsverksamheten		-470,7	-516,1	-911,5	-961,5
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Netto långfristiga lån	23	59,5	265,6	209,1	474,1
Ökning av långfristiga fordringar		0,0	0,0	-0,7	0,0
Minskningar av långfristiga fordringar	15	0,3	34,40	0,0	17,7
Aktieägartillskott	20	0,0	0,0		35,1
Medel från finansieringsverksamheten		59,9	300,0	208,4	526,9
ÅRETS KASSAFLÖDE					
Likvida medel vid årets början		332,9	103,3	341,5	113,0
Likvida medel vid årets slut		163,2	332,9	172,1	341,5

Noter

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
1. Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	66,6	74,3	92,5	82,2
Taxor och avgifter	180,6	192,7	242,0	265,5
Hyror och arrenden	105,0	99,3	428,9	429,1
Bidrag	375,4	263,6	410,3	238,7
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	205,5	192,0	198,8	192,3
Exploateringsintäkter	22,3	0,3	22,3	0,0
Realisationsvinster	2,0	2,0	2,0	2,0
Fjärrvärme/Avfallshantering/Biogas	0,0	0,0	244,3	196,0
Övriga intäkter	0,0	0,0	20,7	108,2
Summa verksamhetens intäkter	957,4	824,3	1 661,8	1 514,1
2. Jämförelsestörande poster				
Verksamhetens kostnader				
AFA Försäkring	0,0	21,3	0,0	21,3
Avsättning exploatering	-23,9	0,0	-23,9	0,0
Nedskrivning aktier	0,0	-40,2	0,0	-40,2
Försäkringslösen pensioner	-24,9	-24,9	-24,9	-24,9
Summa jämförelsestörande poster	-48,8	-43,8	-48,8	-43,8
Finansiella kostnader				
Förtidslösen ränteswapar	-17,2	0,0	-17,2	0,0
Summa jämförelsestörande poster	-17,2	0,0	-17,2	0,0
3. Verksamhetens kostnader				
Personal	-2 087,0	-1 921,9	-2 245,8	-2 096,3
Pensioner*	-167,5	-159,1	-177,0	-137,5
Bidrag och transfereringar	-102,8	-99,4	-76,7	-99,4
Material/Varor	-376,4	-321,9	-464,9	-475,3
Köp av verksamhet/tjänster	-462,7	-446,7	-663,2	-542,7
Lokalhyror, fastighetservice, hyra/leasing av anl.tillg	-58,9	-108,5	-62,4	-109,3
Realisationsförluster	-6,3	-0,8	-6,3	-0,8
Summa verksamhetens kostnader	-3 261,6	-3 058,3	-3 696,3	-3 461,3

* Pensioner inkluderar löneskatt med 24,26%

I förändring pensionsavsättning ingår ränta 1,4 mnkr som redovisas bland finansiella kostnader.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
4. Av- och nedskrivningar				
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-133,4	-120,5	-200,2	-182,7
Avskrivningar maskiner och inventarier	-29,6	-28,0	-83,0	-86,9
Nedskrivningar	0,0	0,0	-1,1	-31,5
Summa	-163,0	-148,5	-284,3	-301,1
Nedskrivningar				
5. Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	2 362,1	2 235,3	2 362,1	2 235,3
Preliminär slutavräkning innevarande år	-11,0	2,3	-11,0	2,3
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,2	-4,1	2,2	-4,1
Summa	2 353,3	2 233,5	2 353,3	2 233,5
6. Generella statsbidrag				
Inkomstutjämningsbidrag	344,7	332,5	344,7	332,5
Kommunal fastighetsavgift	89,1	86,2	89,1	86,2
Bidrag LSS-utjämning	37,6	30,8	37,6	30,8
Regleringsbidrag	-1,8	-2,1	-1,8	-2,1
Strukturbidrag	0,0	5,5	0,0	5,5
Byggbonus	16,2	0,0	16,2	0,0
Införandebidrag	28,9	5,5	28,9	5,5
Kostnadsutjämning	-171,2	-176,6	-171,2	-176,6
Summa	343,4	281,8	343,4	281,8
7. Finansiella intäkter				
Ränteintäkter	2,1	3,3	2,5	2,3
Övriga finansiella intäkter	0,0	1,4	2,6	2,7
Utdelningar på aktier och andelar	1,5	2,0	1,5	2,0
Summa	3,6	6,7	6,6	7,0
8. Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-12,2	-14,6	-39,3	-39,4
Ränta på pensionsavsättningar	-1,4	-2,1	-1,4	-2,1
Övriga finansiella kostnader	-1,5	-1,1	-3,8	-7,5
Summa	-15,1	-17,8	-44,5	-49,0

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
9. Årets resultat, avstämning mot balanskravet				
Årets resultat enligt resultaträkning	151,9	77,9	250,0	151,5
Avgår realisationsvinster	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet				
Synnerliga skäl enligt KL 8:5				
Ianspråktagande av sparande				
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet				
Justerat resultat enligt balanskravet	149,9	75,9	248,0	149,5
10. Immateriella anläggningstillgångar				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	0,2	0,0	4,7	4,0
Årets investeringar	1,4	0,2	2,1	0,7
Försäljningar/utrangeringar	0,0	0,0	-1,7	0,0
Utgående anskaffningsvärde	1,6	0,2	5,1	4,7
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	0,00	0,0	-2,9	-2,9
Årets avskrivningar	0,00	0,0	-0,1	0,0
Avskrivning på försäljningar/utrangeringar	0,00	0,0	1,7	0,0
Utgående avskrivningar	0,00	0,0	-1,3	-2,9
Nedskrivningar				
Ingående nedskrivningar	0,0	0,0	-1,1	-0,4
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	-0,7
Utgående nedskrivningar	0,0	0,0	-1,1	-1,1
Summa redovisat värde vid årets slut	1,6	0,2	2,7	0,7
11. Mark, byggnader och markanläggningar				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	4638,6	4182,5	7 388,3	6 813,7
Årets investeringar	215,2	271,4	255,0	356,5
Försäljningar/utrangeringar	-7,9	-1,2	-7,9	-1,2
Omklassificeringar	106,5	186,0	331,9	219,3
Omklassificering exploatering	-1,4	0,0	-1,4	0,0
Utgående anskaffningsvärde	4951,0	4638,6	7 965,9	7 388,3
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-1591,7	-1469,9	-2 339,7	-2155,6
Årets avskrivningar	-133,3	-120,5	-200,1	-182,8
Avskrivning på försäljningar/utrangeringar	1,3	0,1	1,3	0,1
Omklassificeringar	0,0	-1,4	0,0	-1,4
Utgående avskrivningar	-1723,7	-1591,7	-2 538,5	-2 339,7

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
Nedskrivningar				
Ingående nedskrivningar	-7,0	-7,0	-20,8	-7,0
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-1,1	-13,8
Utgående nedskrivningar	-7,0	-7,0	-21,9	-20,8
Summa redovisat värde vid årets slut	3 220,4	3 040,0	5 405,5	5 027,8
<i>Avskrivningstider</i>	<i>3-80 år</i>	<i>3-80 år</i>		
Specifikation				
Mark	177,9	163,0		
Verksamhetsfastigheter	2 252,9	2203,2		
Fastigheter för affärsverksamhet	246,9	193,9		
Publika fastigheter	487,3	427,4		
Fastigheter för annan verksamhet	55,4	52,5		
Summa	3 220,4	3040,0		
12. Maskiner, inventarier och tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	300,1	288,5	1 294,6	1 078,2
- därav finansiell leasing	21,8	21,8	21,8	21,8
Årets investeringar	37,6	39,3	211,2	69,5
- därav finansiell leasing	4,4	5,3	4,4	5,3
Försäljningar/utrangeringar	-8,3	-23,9	-10,2	-25,9
- därav finansiell leasing	-3,5	-2,2	-3,5	-2,2
Omklassificeringar	0,0	-3,8	25,4	172,8
Utgående anskaffningsvärden	329,4	300,2	1 521,0	1 294,6
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-185,4	-182,6	-491,1	-414,0
- därav finansiell leasing	-11,1	-9,1	-11,1	-9,1
Årets avskrivningar	-29,6	-28,4	-82,8	-104,5
- därav finansiell leasing	-4,4	-4,6	-4,4	-4,6
Avskrivning på försäljningar/utrangeringar	8,0	23,7	9,8	25,6
- därav finansiell leasing	3,4	2,2	3,4	2,2
Omklassificeringar	0	1,8	0,0	1,8
Utgående avskrivningar	-207,0	-185,5	-564,1	-491,1
<i>Avskrivningstiden</i>	<i>3-80 år</i>	<i>3-80 år</i>		
Uppskrivningar				
Summa redovisat värde vid årets slut	122,4	114,7	956,9	803,5
<i>Avskrivningstiden</i>	<i>3-80 år</i>	<i>3-30 år</i>		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
13. Pågående arbeten				
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	88,0	103,6	347,0	204,9
Årets investeringar	211,2	166,6	433	538,6
Försäljning/utrangeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Omklassificering	-106,5	-182,2	-357,3	-396,5
Pågående exploateringsprojekt	60,2*	0,0	60,2	0,0
Utgående anskaffningsvärde	252,9	88,0	482,9	347,0
<i>* Varav hänförligt till tidigare år 37,3 mnkr</i>				
14. Aktier, andelar och bostadsrätter				
Aktier Bokfört värde = Nominellt värde om inget annat anges				
Skövde Stadshus AB	1 041,0	1041,0	0,0	0,0
Gryning Vård AB	0,0	0,0	0,3	0,3
Mediapoolen Västra Götaland AB	0,0	0,0	0,1	0,1
Skövde Biogas AB	75,3	75,3	0,0	0,0
<i>nedskrivning</i>	<i>-75,3</i>	<i>-75,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Gothia Innovation AB	0,2	0,2	0,0	0,0
Balthazar Science Center AB	1,2	1,2	0,0	0,0
Netwest AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Summa bokfört värde aktier	1 042,5	1 042,5	0,5	0,5
<i>Nominellt värde aktier</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>
Andelar				
Stiftelsen Skaraborgs Länsteater	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommuninvest ekonomisk förening	48,3	8,9	48,3	8,9
Nasdaq	0,0	0,5	0,0	0,4
SKL Pensionsstiftelse	0,0	0,0	2,1	1,9
Andelar aktie- o andelsinnehav, värdepapper	0,0	0,0	0,0	2,8
Summa andelar	48,5	9,7	50,7	14,3
Summa aktier, andelar och bostadsrätter	1091,0	1052,2	51,2	14,8
15. Långfristiga fordringar, utlämnade lån				
RÖS, Räddningstjänst Östra Skaraborg	0,0	0,3	0,0	0,0
Återbäringsfordran HBV	0,0	0,0	0,3	0,3
Uppskjutna skattefordringar	0,0	0,0	1,8	1,1
Summa	0,0	0,3	2,1	1,4
16. Förråd m.m.				
Exploatering	0,0	2,7	0,0	2,7
Förråd	3,8	3,1	27,6	3,1
Förråd mm i delägda företag	0,0	0,0	0,0	25,5
Summa	3,8	5,8	27,6	31,3

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
17. Fordringar				
Kundfordringar	62,3	69,0	119,3	130,3
Skattefordringar	36,9	37,2	40,2	41,5
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter	178,6	101,9	219,8	145,1
Övriga fordringar	0,0	0,6	33,8	26,5
Summa	277,8	208,7	413,1	343,4
18. Kortfristiga placeringar				
Öhman Stiftelsefond	23,2	25,3	23,2	25,3
Öhman Utländskfond	3,5	3,2	3,5	3,2
Öhman Penningmarkandsfond SEK A	6,3	0,0	6,3	0,0
Öhman Funf SEK short Bond A	0,0	3,2	0,0	3,2
Aktiefonder och räntebärande papper	0,0	0,0	8,4	8,4
Elcertifikat	2,0	0,0	2,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	35,0	31,7	43,4	40,1
Marknadsvärden				
Öhman Stiftelsefond	23,2	25,4	23,2	25,4
Öhman Utländskfond	3,5	3,0	3,5	3,0
Öhman Penningmarkandsfond SEK A	6,3	0,0	6,3	0,0
Öhman Funf SEK short Bond A	0,0	3,2	0,0	3,2
Aktiefonder och räntebärande papper	0,0	0,0	9,1	8,9
Marknadsvärde vid årets slut	33,0	31,7	42,1	40,6
Orealiserad kursvinst	0,0	0,0	0,8	0,5
19. Kassa och bank				
Summa	163,2	332,9	172,1	341,5
Utnyttjad checkkredit	0,0	0,0	0,2	0,0
Beviljad checkkredit	200,0	200,0	225,0	225,0

20. Eget kapital

Fullmäktige har under 2016 beslutat att reservera 123,2 miljoner kronor av tidigare års resultat till resultatutjämningsreserven. Justering av eget kapital i kommunen avser uppbokning av andelar i Kommuninvest.

21. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser**Specifikation – Avsatt till Pensioner**

Särskild avtals/ålderspension	1,2	0,6	1,2	0,6
Förmånsbestämd/kompl pension	10,8	8,8	11,8	8,8
Ålderspension	122,7	115,5	135,0	125,7
Pension till efterlevande	0,0	0,7	0,0	0,7
Summa pensioner	134,7	125,6	148,0	135,8
Löneskatt	32,7	30,5	32,8	32,6
Summa avsatt till pensioner	167,4	156,1	180,8	168,6
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	0	1		
Tjänstemän	2	3		

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
Avsatt till pensioner				
Ingående avsättning	156,1	145,3	168,7	157,4
Nya förpliktelser under året	15,1	14,7	16,5	15,1
Varav				
Nyintjänad pension	13,0	9,8	13,8	10,7
Ränte och basbeloppsuppräknig	1,4	2,2	1,5	2,4
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,4	0,0	0,4
Pension till efterlevande	0,0	0,8	0,0	0,8
Övrig post	0,0	-0,2	0,0	-0,9
Årets utbetalningar	-5,4	-6,1	-6,1	-6,1
Förändring av löneskatt	1,6	2,1	1,7	2,2
Summa avsatt till pensioner	167,4	156,1	180,8	168,6
Aktualiseringsgrad %	93	93	93	93
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.				

22. Övriga avsättningar**Avsatt av för återställande av deponi**

Redovisat värde vid årets början	91,1	92,8	91,1	92,8
Nya avsättningar	2,8	1,6	2,8	1,6
lanspråktaga avsättningar	-7,4	-3,3	-7,4	-3,3
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av nuvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	86,5	91,1	86,5	91,1

Avsättningen avser återställande av deponin Risängen. Återställandet påbörjas 2002 och beräknas pågå t.o.m år 2030.

Avsatt för medfinansiering infrastruktur

Redovisat värde vid årets början	133,1	130,6	133,1	130,6
Nya avsättningar	0,0	3,2	0,0	3,2
lanspråktaga avsättningar	-3,4	-0,7	-3,4	-0,7
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	129,7	133,1	129,7	133,1

Avsättningen avser medfinansiering till statlig infrastruktur till följande projekt:

E20 113,4 mnkr, planerad utbetalningstid 2018–2025

Heneporten, 11,0 mnkr, planerad utbetalningstid 2015–2020

G-C väg Huseby, 5,3 mnkr, planerad utbetalningstid 2015–2020

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
Övriga avsättningar				
Redovisat värde vid årets början	3,5	3,9	95,3	73,8
Nya avsättningar	24,0	0,0	38,5	21,9
lanspråktaga avsättningar	-1,0	-0,4	-1,0	-0,4
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	26,5	3,5	132,8	95,3
Avsättning avser kostnad för rivning av civilförsvarsanläggning om 3,9 mnkr, samt avsättning för exploatering mark 23, 9 milj. Avsättning uppskjuten skatt i kommunkoncernen uppgår till 99,6 mnkr (fg år 87,7 mnkr). Av dessa avser 39,4 mnkr temporära skillnader i avskrivningar på byggnader.				
Summa övriga avsättningar	242,7	227,8	349,0	319,6
23. Långfristiga skulder				
Låneskulder bank och kreditinstitut				
Ingående låneskuld	800,0	550,0	2 254,8	1 848,0
Återföring av beräknad amortering	0	0,0	44,7	3,9
Nyupplåning under året	125,0	350,0	296,7	583,1
Årets amorteringar	-125,0	-100,0	-160,3	-135,6
Nästa års beräknade amortering som kortfr skuld	0,0	0,0	-31,7	-44,6
Summa	800,0	800,0	2 404,2	2 254,8
Långfristiga skulder per kreditgivare				
Swedbank	0,0	0,0	650,0	200,0
SEB	0,0	100,0	0,0	300,0
Nordea	0,0	0,0	754,2	12,4
Handelsbanken	0,0	0,0	0,0	877,0
Kommuninvest	800,0	700,0	1000,0	910,0
Skulder till koncernen Göteborg Energi	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgår summa nästa års amortering	0,0	0,0	0,0	-44,6
Låneskuld finansiell leasing				
Ingående leasingskuld	9,5	8,4	9,5	8,3
Återföring kortfristig del	3,8	3,3	3,8	3,3
Årets anskaffning	4,4	5,3	4,4	5,3
Årets amortering	-4,2	-3,7	-4,2	-3,7
Nästa års beräknade amortering som kortfr skuld	-4,5	-3,8	-4,5	-3,8
Summa	9,0	9,5	9,0	9,5
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	32,0	11,9	32,0	11,9
återstående antal år (vägt snitt)	50,0	55,6	50,0	55,6
Gatukostnadsersättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
återstående antal år (vägt snitt)	0,0	0,0	0,0	0,0
Anslutningsavgifter	45,9	5,9	45,8	5,8
återstående antal år (vägt snitt)	36,0	7,1	36,0	7,1
Summa förutbetalda intäkter	77,9	17,8	77,8	17,7

Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
Övriga långfristiga skulder	1,1	1,1	1,1	1,1
Summa långfristiga skulder	888,0	828,4	2 492,1	2283,0
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut				
Genomsnittlig ränta	1,51%	2,18%		
Genomsnittlig räntebindningstid	1,95 år	2,83 år		
Genomsnittlig kapitalbindningstid	1,87 år	1,91 år		
Lån som förfaller inom				
0-1 år	200	200,0		
1-2 år	200	200,0		
2-3 år	325	200,0		
3-4 år	75	200,0		
23a. Marknadsvärden ränteswappar				
Säkrad låneskuld	300	300,0		
Marknadsvärde ränteswap	-22,5	-36,1		
<i>Genomförda säkringar har inneburit en högre räntekostnad för kommunen uppgående till 10 088 tkr för år 2016 (9 079 tkr för år 2015)</i>				
23b. Marknadsvärden valutaderivat				
Säkrad valuta	0	8,4		
Marknadsvärde valutaderivat	0	-0,17		
<i>Se finansiell analys</i>				
23c. Marknadsvärden elderivat				
Säkrad el	0	239 283 MWh		
Marknadsvärde elderivat	0	-1,5		
<i>Se finansiell analys</i>				
24. Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	4,5	3,8	36,2	48,4
Kortfristiga skulder till övriga koncernbolag	146,7	183,3	0,0	0,0
Leverantörsskulder	203,0	150,9	319,1	268,6
Moms och punktskatter	5,8	6,4	8,2	11,0
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	75,2	68,0	85,8	72,5
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	429,1	399,0	539,9	494,7
Summa kortfristiga skulder	864,3	811,4	989,2	895,2
Kortfristiga skulder övriga koncernbolag avser nyttjande av det kommungemensamma bankkontot, fördelning enligt följande:				
Skaraborgs Kommunalförbund	26,5	21,7		
Skövde Stadshus AB	2,9	2,5		
Miljösamverkan i Östra Skaraborg	8,2	7,5		
Räddningstjänsten Östra Skaraborg	15,0	31,1		
SkövdeNät AB	28,7	48,7		
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	8,2	20,8		
Avfallshantering Östra Skaraborg	40,4	37,8		
Balthazar Science Center AB	4,6	2,6		
Kreativa Hus Skövde AB	5,3	10,6		
Skövde Värmeverk AB	0,4	0,0		
Skövde Flygplats AB	3,6	0,0		
Next Skövde AB	2,9	0,0		
	146,7	183,3		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
25. Panter och därmed jämförliga säkerheter				
Fastighetsinteckningar	0,0	0,0	1 337,4	1 202,5
Företagsinteckningar	0,0	0,0	60,0	60,0
Övrigt	0,0	0,0	0,2	0,2
Summa	0,0	0,0	1 397,6	1 262,7
26. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse	1 081,5	1 131,5	1 082,6	1 132,6
Försäkring IPR	-41,0	-20,0	-41,0	-20,0
Aktualisering	0,0	-0,2	0,0	-0,2
Räntepåräkning	7,1	7,5	7,1	7,5
Basbeloppsuppräknings	5,8	9,3	5,8	9,3
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	-0,3	0,0	-0,3
Nyintjänande	1,5	0,0	1,5	0,0
Övrig post	23,3	3,2	23,8	3,2
Årets utbetalningar	-39,3	-39,4	-39,3	-39,4
Summa pensionsförpliktelser	1 038,9	1 091,6	1 040,5	1 092,7
Förändring löneskatt	-11,0	-10,1	-11,4	-10,1
Utgående ansvarsförbindelse	1027,9	1081,5	1 029,1	1082,6

I posten försäkring IPR ingår en partiell inlösen med 20,1 mnkr samt uttag ur överskottsfond med 20,9 mnkr. Överskottsfonden uppgår per 161231 till 1,4 mnkr. Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper. Uppgifter enligt RKR 7 finns i förvaltningsberättelsen under finansiell analys.

Antal förtroendevalda med ansvarsförbindelse	5	5		
27. Övriga ansvarsförbindelser				
Borgensåtaganden				
SkövdeNät AB	200,0	210,0	200,0	210,0
AB Skövdebostäder	0,0	0,0	0,0	0,0
Skövde Värmeverk AB	276,9	292,2	276,9	292,2
Kreativa Hus Skövde AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Egna hem, 40%	0,1	0,2	0,1	0,2
Stiftelsen Skaraborgs Läns Sjukhem	5,2	5,6	5,2	5,6
Borgen för föreningar och stiftelser	60,5	41,3	60,5	41,3
Summa borgensåtaganden	542,7	549,3	542,7	549,3
Se finansiell analys borgensåtaganden				
Avropbart underhåll enligt HLU-modellen	0,0	0,0	0,0	0,0
Garantifond Fastigo	0,0	0,0	0,6	0,6
Summa övriga ansvarsförbindelser	542,7	549,3	543,3	549,9

28. Leasing

Finansiella leasingavtal över 3 år

Maskiner och inventarier				
Totala minimileaseavgifter	13,1	13,5		
Framtida finansiella kostnader	-0,2	-0,3		
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	12,9	13,2		

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt nedan:				
Inom 1 år	4,5	3,8		
Senare än 1 år men inom 5 år	8,4	9,5		
Senare än 5 år	0,0	0,0		
Operationell leasing				
Finansiella avtal varav				
periodiserad ränta innevarande år (kr)	0,2	0,2		
periodiserad amortering innevarande år (kr)	4,2	3,6		
Summa	4,3	3,8		
Hyreskostnad kommande år	23,3	19,0		
Hyreskostnad senare än ett men inom fem år	16,6	15,1		
Hyreskostnad senare än fem år	0,0	0,0		

Not 29. Koncerninterna förhållanden

Enhet	Ägd andel	Aktieägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Given	Mottagen
Kommunen							
Skövde Stadshus AB	100%			8,3	9,0		0,1
AB Skövdebostäder	100%					0,1	
Kreativa Hus Skövde AB	100%						
Skövde Värmeverk AB	100%			1,6			
Skövde Flygplats AB	96,02%				8,3		
Next Skövde Destinationsutveckling AB	100%						
Eonen Fastigheter AB	100%						
SkövdeNät AB	100%			7,4			
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten	53%						
Kommunalförb. Räddningstjänsten Östra Skaraborg	37,39%						
Kommunalförb. Avfallshantering Östra Skaraborg	38%						
Kommunalförb. Miljösamverkan Östra Skaraborg	47,55%						
Skaraborgs Kommunalförbund	20%						
Skövde Biogas AB	49%						
Gothia Science Park AB	49%						
Balthazar Science Center AB	100%						

Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor och borgensavgifter		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunen		31,1	77,9						476,9
Skövde Stadshus AB	100%	0,2	0,4				0,1		
AB Skövdebostäder	100%		29,2						
Kreativa Hus Skövde AB	100%	2,5	1,4						
Skövde Värmeverk AB	100%	41,8	11,4						276,9
Skövde Flygplats AB	96,02%	0,3	7						
Next Skövde Destinationsutveckling AB	100%	18	1,4						
Eonen Fastigheter AB	100%								
SkövdeNät AB	100%	11,3							200,0

Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor och borgensavgifter		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunalförbundet Skarborgsvatten	53%	8,4	0,2						
Kommunalförb. Räddningstjänsten Östra Skarborg	37,39%	12,7	1,1						
Kommunalförb. Avfallshandling Östra Skarborg	38%	8	5,2						
Kommunalförb. Miljösamverkan Östra Skarborg	47,55%	3,8	0,8						
Skarborgs Kommunalförbund	20%	0,6	5						
Skövde Biogas AB	49%		2,4						
Gothia Science Park AB	49%	4,3	2,2						
Balthazar Science Center AB	100%	5,4	0,5						

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2015	2016	2015
30. Ej likviditetspåverkande poster				
Realisationsvinster	-2,0	0,0	-2,5	-1,2
Korrigerig utrangering	6,2	0,0	6,2	0,0
Försäljningsvinst exploatering	-22,3	0,0	-22,3	0,0
Nedskrivning tillgångar	0,0	40,6	0,0	42,2
Övrig justeringspost	-4,2	-5,7	-3,6	9,2
Summa	-22,3	34,9	-22,2	50,2
31. Investering i materiella tillgångar				
Kommunen	-455,3	-472,0	-894,8	-946,8
Leasing	-4,4	-5,3	-4,4	-5,3
Summa	-459,7	-477,3	-899,2	-952,1
32. Försäljning av materiella tillgångar				
Övrigt	2,6	2,4	3,1	0,2
Summa	2,6	2,4	3,1	0,2
33. Investering i finansiella tillgångar				
Skövde Stadshus AB, aktieägartillskott	0,0	0,0	0,0	0,0
Balthazar Science Center, aktieägartillskott	0,0	0,0	0,0	0,0
Skövde Biogas AB, aktieägartillskott	0,0	-34,6	0,0	0,0
Nasdaq, andelar i Default Fonden	0,0	0,0	0,0	0,0
Fondandelar Swedbank/Nordea	0,0	0,0	0,0	0,0
Netwest AB	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Kommuninvest	-36,3	-6,4	-36,4	-6,4
Robur Bas Mix	0,0	0,0	0,0	-1,3
Summa	-36,3	-41,1	-36,4	-7,8

Särredovisning VA

Resultaträkning

(kr)	Not	2 016	2015
Verksamhetens intäkter	1	80 058 569	92 253 802
Verksamhetens kostnader	2	-63 768 572	-87 309 695
Avskrivningar	3	-9 851 414	-8 502 873
Verksamhetens nettokostnader		6 438 583	-3 558 766
Finansiella intäkter	4	8 781	46 849
Finansiella kostnader	5	-828 555	-1 509 479
Resultat före extraordinära poster		5 618 809	-5 021 396
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat	6	5 618 809	-5 021 396
Avgår förutbetalda brukningsavgifter		-3 391 912	
Reglering av föregående års underskott		-2 226 897	
Slutligt resultat		0	

Balansräkning

(kr)	Not	2016	2015
TILLGÅNGAR			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och markanläggningar	7	240 722 209	187 648 014
Inventarier	8	4 145 802	186 266
Summa materiella anläggningstillgångar		244 868 011	187 834 281
Omsättningstillgångar			
Kundfordringar		13 511 117	31 731 549
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	114 037	15 198
Summa kortfristiga fordringar		13 625 154	31 746 747
Summa omsättningstillgångar		13 625 154	31 746 747
SUMMA TILLGÅNGAR		258 493 165	219 581 028
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	10	-2 226 897	2 284 558
Årets resultat		2 226 897	-5 021 396
Summa eget kapital		0	-2 736 838
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	11	174 047	1 434 564
Långfristiga skulder			
Skuld till Skövde kommun	12	26 680 393	33 395 707

Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		20 424 380	24 351 162
Utnyttjad checkkredit		163 283 329	129 358 454
Övriga skulder		7 015 585	7 627 143
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13	40 915 432	26 150 836
Summa kortfristiga skulder		231 638 725	187 487 594
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		258 493 165	219 581 028

Kassaflödessanalys

(kr)	2016	2015
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	2 226 897	-5 021 396
Årets av- och nedskrivningar	9 851 414	8 502 873
Justeringspost (Förändring pensionsavsättning)	-750 575	-22 474
Justeringspost (Reavinst försäljning inventarier)	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	11 327 736	3 459 003
Kassaflöde från förändring i rörelsekapital		
Ökning (-) / Minskning (+) av fordringar	18 121 594	-7 750 263
Ökning (+) / Minskning (-) av kortfr skulder	10 226 255	20 872 887
Kassaflöde från den löpande verksamheten	39 675 585	16 581 627
Investeringsverksamheten		
Nettoinvesteringar	-66 885 146	-36 393 252
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-66 885 146	-36 393 252
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	0	0
Amortering av långfristiga skulder	-6 715 314	-4 477 075
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-6 715 314	-4 477 075
Årets kassaflöde	-33 924 875	-24 288 700
Likvida medel vid årets början	-129 358 454	-105 069 755
Likvida medel vid årets slut	-163 283 329	-129 358 454

Noter

Noter och tilläggsupplysningar

- Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning samt de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning.

- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.

- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Anslutningsavgifter har tidigare intäktsförts under en 5 års period.

From 160101 intäktsförts anslutningsavgifterna under den genomsnittliga nyttjande-perioden som uppgår till 45 år.

From 160101 har det skett en övergång till komponentredovisning.

Not 1 Verksamhetens intäkter	2016	2015
Brukningavgifter	75 273 474	80 204 902
Anslutningsavgifter (se noter och tilläggsupplysningar)	562 587	8 481 585
Övriga intäkter	4 222 508	3 567 315
Summa	80 058 569	92 253 802

Not 2 Verksamhetens kostnader	2016	2015
Inköp av vatten	15 797 566	15 153 546
Kemikalier	2 363 298	2 247 815
Material	2 357 203	4 000 312
Personalkostnader	14 233 339	14 758 167
Hyror	698 919	741 565
Tjänster entreprenader	10 249 511	22 131 776
Extern köpta tjänster	18 068 736	22 289 450
Kapitalkostnad, övergångsberäkning	0	5 987 064
Summa	63 768 572	87 309 695

Not 3 Avskrivningar

Avskrivningar enligt plan baseras på tillgångarnas historiska anskaffningsvärden samt på dess beräknade ekonomiska livslängder. De årliga värdeminskningssavdragen uppgår till 2–10%.

Materiella anläggningstillgångar	År	%	%
Vatten- och avloppsledningar	50	2	2
Byggnader, vattenverk, avloppsverk och grundvattenbrunnar	25	4	4
Vattenmätare, maskiner och andra tekniska anläggningar	25	4	4
Inventarier, verktyg, fordon och installationer	10	10	10

Årets avskrivningar fördelas på:	2016	2015
Byggnader och markanläggningar	9 693 711	8 099 848
Inventarier, verktyg, fordon och installationer	157 703	403 025
Summa	9 851 414	8 502 873

Not 4 Finansiella intäkter	2016	2015
Ränteintäkter	8 781	46 849
Summa	8 781	46 849

Not 5 Finansiella kostnader	2016	2015
Räntekostnader leverantörsskulder	420	0
Räntekostnader kommunen (internränta checkcredit)	0	130 041
Räntekostnader på långfristiga skulder (hos kommunen)	828 135	1 379 438
Summa	828 555	1 509 479

Not 6 Avstämning överuttag och underuttag	Årets resultat	Avstämning över/ under uttag
År 2009	-4 816 709	-4 816 709
År 2010	1 208 621	-3 608 088
År 2011	-275 130	-3 883 218
År 2012	-1 214 990	-5 098 208
År 2013	2 637 598	-2 460 610
År 2014	4 745 168	2 284 558
År 2015	-5 021 396	-2 736 838
År 2016	5 618 809	3 391 913

Not 7 Byggnader, mark och markanläggningar	2016	2015
Överfört anskaffningsvärde	324 138 365	284 174 713
Årets investeringar	62 767 907	39 963 652
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	386 906 272	324 138 365
Överförda ingående avskrivningar	-136 490 352	-126 936 729
Årets avskrivning	-9 693 711	-9 553 622
Utgående ackumulerade avskrivningar	-146 184 063	-136 490 352
Utgående planenligt restvärde	240 722 209	187 648 014

Not 8 Inventarier, verktyg, fordon och installationer	2016	2015
Överfört anskaffningsvärde	316 683	3 887 084
Årets investeringar	4 117 238	187 683
Försäljning och utrangering	0	-3 758 084
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 433 921	316 683
Överförda ingående avskrivningar	-130 417	-1 181 166
Årets avskrivning	-157 702	-403 025
Omklassificeringar pga komponentredovisning	0	1 453 774
Utgående ackumulerade avskrivningar	-288 119	-130 417
Utgående planenligt restvärde	4 145 802	186 266

Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2016	2015
Summa övriga förutbetalda kostnader	114 037	15 198
Summa	114 037	15 198

Not 10 Eget kapital	2016	2015
Ingående eget kapital	-2 736 838	2 284 558
Justering pensionsavsättning	509 941	0
Årets resultat	2 226 897	-5 021 396
Utgående eget kapital	0	-2 736 838

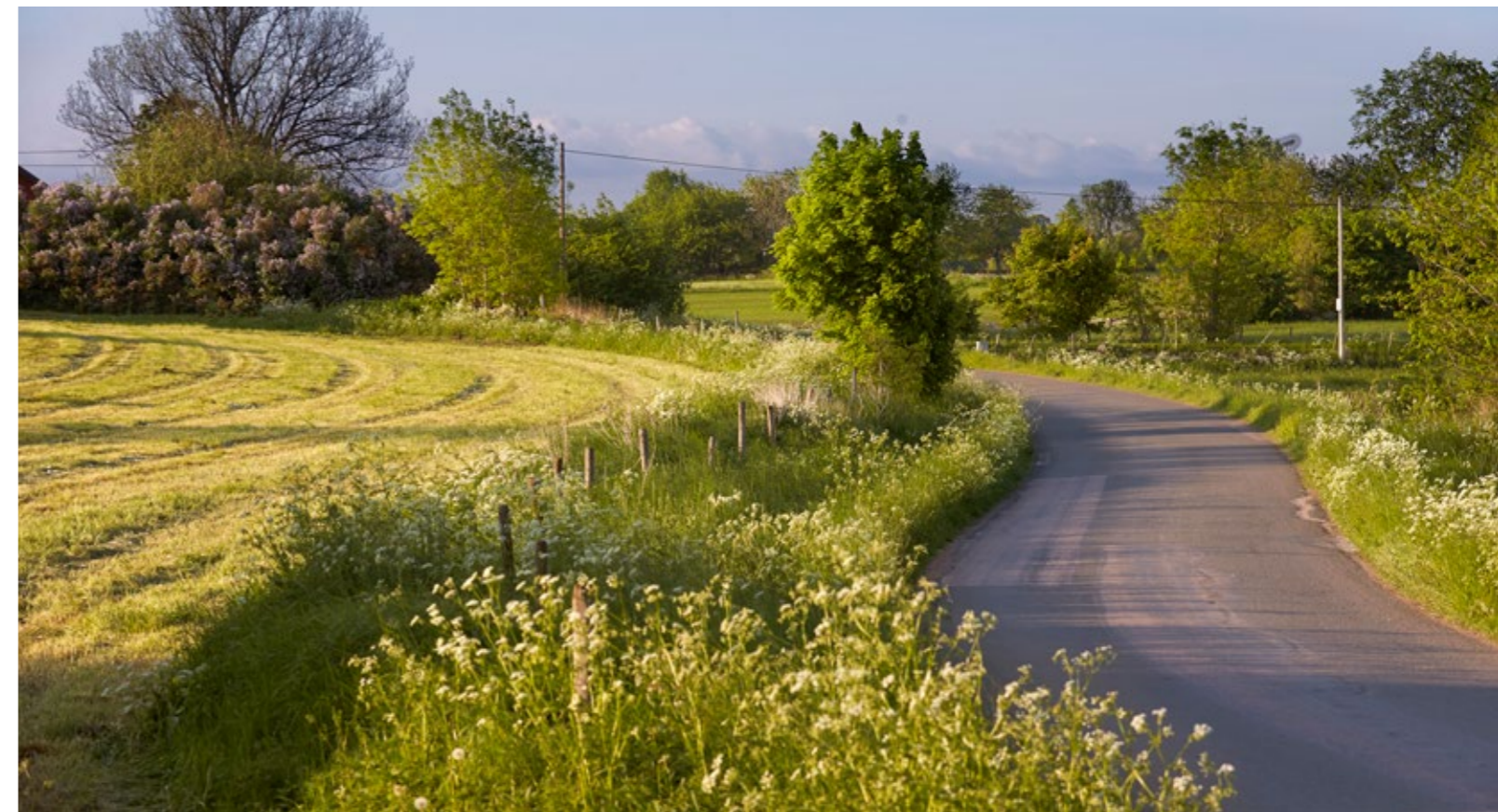
Not 11 Avsättningar för pensioner	2016	2015
Pensionsskuld	140 067	1 154 486
Löneskatt	33 980	280 078
Belopp vid årets utgång	174 047	1 434 564

Not 12 Långfristiga skulder	2016	2015
Lån från kommunen	26 680 393	33 395 707

Not 13 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2016	2015
Upplupna löner	0	113 387
Semesterlöneskuld	430 371	417 835
Avgiftsbestämd ålderspension inkl löneskatt	644 224	504 243
Förutbetalda brukningsavgifter	3 391 913	0
Övriga upplupna kostnader	1 814 975	6 529 057
Förutbetalda intäkter för anslutningsavgifter	34 633 949	18 586 314
Summa	40 915 432	26 150 836

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Det innebär att:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Kostnader redovisas fortlöpande i den takt de uppstår, med beaktande av försiktighetsprincipen.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar och skulder i utländsk valuta redovisas till balansdagens kurs.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodisering av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Tillkommande kortfristiga placeringar under året har värderats till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet.

Undantag från rekommendationerna

Undantag från rekommendationerna görs avseende RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar och RKR 13 Redovisning av hyres- och leasingavtal (se avsnitt Redovisning av kostnader).

Upplysningskraven enligt RKR 8 avseende sammanhållen förvaltningsberättelse efterlevs inte helt. Fullständig information och analys lämnas inte när det gäller de kommunala bolagens affärsmässiga och finansiella risker.

Statsbidragen för flyktingverksamhet intäktsförs inte enligt villkoren i bidragen, det vill säga i takt med att prestationen fullföljs, utan matchas mot nedlagda kostnader och följer inte RKR 18. Oförbrukade bidrag balanseras i max tre år.

Förändrade redovisningsprinciper

Under 2016 infördes komponentredovisning enligt RKR 11 Materiella anläggningstillgångar på VA-anläggningar. Redovisningssättet har nu införts på samtliga materiella anläggningstillgångar. I avsnittet Övergång till komponentredovisning redogörs för ställningstaganden och resultatpåverkan i och med övergången. Ingen omräkning har skett av tidigare års balansräkning och resultaträkning.

Rättelse av fel

Innan den 31 december 2015 bokfördes kommunens investeringar inom exploateringsområden felaktigt som omsättnings-tillgång. Den 31 december 2015 infördes därför tillgångar som

gata, gatubelysning och park vid ibruktageand et från omsättningstillgång till anläggningstillgång enligt RKR 11. Omklassificeringen för 2015 uppgick till 88 miljoner kronor. Per den 31 december 2016 har ytterligare justering av kommunens investeringar gjorts. Omföring har då skett från omsättningstillgång till pågående nyanläggningar även för de delar som ännu inte tagits i bruk. Den felaktiga klassificeringen ger ingen resultat-effekt eftersom avskrivningar påbörjas när investeringen tas i bruk. Inkomsterna överstiger per balansdagen utgifterna för de tillgångar som inte stadigvarande innehas av kommunen, varav posten redovisas under förutbetalda inkomster.

En genomgång av exploateringsprocessen pågår. Genomgången ska resultera i att successiv vinstavräkning införs.

I övrigt har principerna varit oförändrade jämfört med föregående år.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20 procents inflytande. Sammanställd redovisning upprättas enligt förvärvsmetoden enligt RKR 8.

Kommunkoncernens och koncernen Skövde Stadshus AB:s medlemmar och ägarandel presenteras i avsnittet Kommunala bolag och kommunalförbund. I koncernen Skövde Stadshus AB tillämpas i moderbolaget samma redovisningsprinciper som för koncernens dotterbolag. För samtliga aktiebolag i kommunkoncernen tillämpas Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Kommunalförbunden tillämpar lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

VA-verksamhetens resultat och ställning finns särredovisad i en egen årsredovisning samt i ett eget avsnitt i årsredovisningen.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionerlig konsolidering. Med förvärvsmetoden avses att kommunen eliminerar det förvärvade egna kapitalet i dotterbolaget. Proportionerlig konsolidering innebär att den andel av dotterbolagens räkenskaper som tas upp i den sammanställda redovisningen motsvarar den ägda andelen. Ekonomiska transaktioner mellan de i koncernen ingående bolagen respektive kommunen har i allt väsentligt eliminerats.

Obeskattade reserver och bokslutsdispositioner har i den sammanställda redovisningen fördelats på latent skatt (22 procent) och eget kapital (78 procent). Tilläggsposter vid sammanställd redovisning som inte täcks av den kommunala redovisningslagens räkenskapsscheman är följande:

- Skatt på årets resultat redovisas i resultaträkningen under skatter.
- Uppskjutna skatter redovisas under avsättningar.

Vid upprättande av de sammanställda räkenskaperna ska kommunens redovisningsprinciper vara vägledande. Ett undantag är redovisningen av pensionsåtaganden, där kommunen redovisar enligt den så kallade blandmodellen. Ett annat undantag är att dotterbolagen redovisar samtliga leasingavtal som hyresavtal (operationell leasing), oavsett om de är finansiella eller operationella.

Koncernen redovisar uppskjuten skatt som beror på tillfälliga skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

I koncernen redovisas immateriella tillgångar som immateriell tillgång, vilket skiljer sig från redovisningen i kommunen (se nedan under Immateriella tillgångar). I koncernbolagen får inte anslutningsavgifter periodiseras, vilket görs i kommunen. En justering för detta har gjorts i kommunkoncernen (se under Intäkter). Någon justering för övriga skillnader har inte gjorts, då de inte ansetts vara av väsentlig betydelse.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen och specificeras i not. I kassflödesrapporten särredovisas jämförelsestörande poster i not till respektive rad, samt specificeras i not enligt RKR 3.

Poster som är sällan förekommande, som överstiger 10 miljoner kronor och som inte är extraordinära betraktas som jämförelsestörande.

Redovisning av intäkter

Försäljning av varor och tjänster redovisas vid leverans till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas efter avdrag för moms och rabatter.

Barnomsorgs- och äldreomsorgsavgifter med mera

Inkomsten förs som intäkt i samband med fakturering. Vid bokslutet periodiseras levererad, ännu ej fakturerad prestation och redovisas som intäkt i enlighet med gällande taxa.

VA-avgifter

När verksamhetens avgiftsuttag uttryckligen regleras av självkostnadsprincipen och avgiftsuttaget överskrider självkostnaden, minskas intäkten och överuttaget bokförs som en förutbetald intäkt. Om årets resultat visar ett underskott i

VA-verksamheten och överstiger bokförd förutbetald intäkt reduceras eget kapital (se not Eget kapital).

Gatukostnadsersättningar

Gatukostnadsersättningar liksom försäljningsintäkt från tomtförsäljning bokförs löpande på ett exploateringsprojekt och omförs till driften när området avslutas. Utgifter för gata och park som tillfaller Skövde kommun aktiveras som pågående anläggning tills ianspråktagande sker. Vid ianspråktagandet aktiveras tillgången. Enligt RKR 18 ska inkomsten antingen intäktsföras successivt, i takt med att investeringsobjekten skrivs av, eller direkt intäktsföras om investeringen är en gatukropp med oändlig nyttjandetid. Detta följs inte, men det pågår en översyn av exploateringsprocessen där ovanstående ska utredas.

Anläggnings-/anslutningsavgifter

Från och med den 1 januari 2015 redovisas anslutningsavgifter i enlighet med rekommendationen RKR 18, det vill säga förs som intäkt över anläggningens nyttjandetid. Från och med den 1 januari 2016 gäller detta även för VA-verksamheten. Avskrivningstiden följer därmed nyttjandeperioden för kommunens anläggningar.

I regelverket K3, som tillämpas av bolagskoncernens bolag, får anslutningsavgifter inte periodiseras utan bokföring av intäkten ska göras direkt mot resultaträkningen. Här finns alltså en skillnad i regelverk för kommunkoncernen.

Övriga investeringsbidrag

Investeringsbidrag redovisas som skuld för investeringsbidrag (långfristig skuld) och återförs under anläggningens nyttjandeperiod.

Försäljning av fastigheter

Inkomsten förs som intäkt vid dagen för tillträdet, förutsatt att transaktionens ekonomiska fördelar sannolikt kommer att tillfalla kommunen och att avtalet är utformat så att både inkomsten och de utgifter som följer av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Specialdestinerade/riktade statsbidrag

Specialdestinerade/riktade statsbidrag redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. Periodisering sker till den period där kostnaderna som statsbidraget avser är redovisade.

Statsbidrag avseende flyktingverksamheten intäktsförs inte enligt bidragens villkor, det vill säga i takt med att prestationen

fullföljs, utan matchas mot nedlagda kostnader. Ej förbrukade bidrag balanseras i max tre år.

Inkomster som motsvarar bidragsberättigande kostnader beräknas och redovisas som intäkt i tillhörande period. Om villkor inte uppfylls och inkomsten därmed inte bedöms som säker ska den inte intäktsredovisas. Om betalning ännu ej erhållits för bidragsberättigade prestationer redovisas en fordran i form av en upplupen intäkt för denna del av bidragsintäkten. Om bidrag lämnas för anskaffning av anläggningstillgång redovisas intäkten på samma sätt som andra investeringsbidrag.

Generella statsbidrag och utjämning

Generella statsbidrag och utjämning redovisas i resultaträkningen tillsammans med bidrag och avgifter i utjämningsystemen i posten Generella statsbidrag och utjämning. Redovisning sker enligt kontantmetoden.

Kommunal fastighetsavgift

Beräknad intäkt avseende kommunal fastighetsavgift periodiseras till det år intäkten hänför sig.

Utdelning

Utdelningar redovisas när rätten att få utdelning bedöms som säker.

Redovisning av skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4. Efter bokslutets upprättande publicerade SKL i februari en ny prognos. Prognosen pekar på ett utfall som avviker från tidigare prognos med 41 kronor per invånare, vilket medför en positiv korrigeringspost på 2 195 tkr.

Redovisning av kostnader

Pensionsförpliktelser, särskild avtalspension och visstidspension

Förpliktelser för pensionsåtaganden för kommunens anställda är beräknade enligt RIPS07 och redovisas inklusive löneskatt enligt rekommendation 17. Uppgift lämnas i not om aktualiseringsgrad. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt Bokföringsnämndens allmänna råd 2012:1 (K3).

Särskild avtalspension och visstidspension är beräknade enligt RKR 2. Visstidsförordnanden (inklusive förtroendevalda som har rätt till pension) som ger rätt till visstidspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Beräkning erhålls från KPA och är beräknad enligt SKL:s normalreglemente samt enligt reglementet för OPFKL. Samtliga förtroendevalda som omfattas av PBF inkluderas i beräkningen från och med 2012. På grund av nytt lönesystem har inte inrapportering av slutligt utfall till KPA kunnat ske i tid och därför har uppbokning i bokslutet skett utifrån prognos. Skillnad mellan prognos och utfall uppgick till 20 tkr. På grund av det låga beloppet bedöms det ej ha väsentlig påverkan på kommunens resultat och ställning. Ingen justering har därför gjorts.

Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser lämnas enligt RKR 7 i finansieringsanalysen.

Redovisning av lånekostnader

För redovisning av lånekostnader används alternativmetoden enligt RKR 15. Med andra ord räknas lånekostnader in i tillgångens anskaffningsvärde. Dock görs detta endast för investeringar som överstiger fem miljoner kronor. Lånekostnader för övriga investeringar belastar resultatet för den period de hänför sig till (se avsnittet Materiella anläggningstillgångar, där årets aktiverade ränta framgår).

Redovisning av hyres-/leasingavtal

Enligt RKR 13 skall leasingavtal klassificeras antingen som operationella eller finansiella. Från och med 2012 års årsredovisning har varje avtal klassificerats för sig, enligt klassificeringsprinciperna i RKR 13. Leasingavgiften för operationella leasingavtal fördelas linjärt över leasingperioden. Avtal med en avtalstid om högst tre år (eller där värdet understiger ett halvt basbelopp) redovisas som operationellt oavsett om det i övrigt uppfyller kriterierna för finansiellt avtal. När ett finansiellt leasingavtal tas upp nuvärdesberäknas tillgången och skulden. Leasingbetalningarna fördelas sedan mellan ränta och amortering med en fast räntesats. Avskrivningstiden för dessa tillgångar överensstämmer med avtalslängden. Denna princip avser samtliga leasingavtal förutom hyresavtal för lokaler. En översyn av klassificeringen enligt RKR 13 på hyresavtal om lokaler kommer att genomföras. Bokfört på konto för lokalhyror uppgår per den 31 december 2016 till 52,6 miljoner kronor (52,0 miljoner kronor föregående år).

Avskrivningar

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning, baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Avskrivningstider och nyttjandeperiod

Komponentredovisning implementerades under 2015 förutom inom VA-verksamheten. Under 2016 har komponentredovisning implementerats även inom VA-verksamheten enligt RKR 11. Materiella anläggningstillgångar, se separat bilaga avsnitt, övergång till komponentredovisning. Till och med den 31 december 2014 användes nedanstående riktlinjer kring avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgång och avsteg från riktlinjerna kunde göras.

I huvudsak användes till och med den 31 december 2014 följande avskrivningstider:

År	Anläggningstyp
3	Datorer
5–10	Maskiner
3–10	Övriga inventarier
20–50	Byggnader
10–15	IT-infrastrukturinvesteringar samt vissa tilläggsinvesteringar i fastigheter
20–25	Vatten- och avloppsreningsverk samt pumpstationer
50	Vattenledningar

För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (till exempel leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

Nyttjandeperioden omprövas om det finns omständigheter som gör det nödvändigt (exempelvis verksamhetsförändringar, tekniskiften eller organisationsförändringar) och beloppet är väsentligt.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång. När det gäller materiella anläggningstillgångar som inventarier och maskiner samt immateriella tillgångar ska beloppet också överstiga gränsen för mindre värde, som är ett halvt basbelopp.

Medfinansiering statlig infrastruktur

Beviljade bidrag redovisas i resultaträkningen direkt.

Nedskrivning

Se även not för materiella anläggningstillgångar samt finansiella anläggningstillgångar. Nedskrivning görs efter nedskrivningsprövning. Nedskrivningen har kostnadsförts och påverkat årets resultat.

Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar görs i de

fall beslut om rivning av byggnad har fattats och byggnaden inte nyttjas eller hyrs ut. Bedömt nedskrivet belopp på anläggningstillgångar prövas genom bedömning av återvinningsvärdet vid varje årsbokslut. Bedömt återvinningsvärde på nedskrivna tillgångar är 0 kronor per den 31 december 2016. Därför kvarstår det bokförda värdet med 0 kronor.

Nedskrivning av finansiell anläggningstillgång, andelar i intresseföretag, görs då det finns indikationer på minskning av tillgångens värde och det finns betydande svårigheter hos emittenten. Nedskrivningen av andelarna har beräknats som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och det bästa möjliga belopp som kommunen hade kunnat få för tillgången om den hade överlåtits på balansdagen. I detta fall kommunens andel av eget kapital i bolaget.

Immateriella anläggningstillgångar

Enligt RKR 12 ska kostnader för IT-system, utvecklingskostnader och licenser som uppfyller kriterierna för immateriell tillgång aktiveras som immateriell. IT-system och utvecklingskostnader har aktiverats som materiell anläggningstillgång eller resultatförts till och med 2013. Tillgångar som anskaffas från och med 2014 och som uppfyller kriterierna för immateriell tillgång, det vill säga har en nyttjandeperiod på minst tre år och överstiger gränsen för mindre värde, klassificeras enligt RKR 12. Det avskrivningsbara beloppet fördelas då på ett systematiskt sätt över nyttjandeperioden.

Materiella anläggningstillgångar

Anskaffningsvärde

Investeringar som löper över en längre tidsperiod, exempelvis nybyggen och större anläggningar, ska påföras ränta över tidsperioden om investeringsbeloppet överstiger fem miljoner kronor. Ränta beräknas till dess investeringen tas i bruk, och läggs till investeringsutgiften. Räntesatsen beräknas utifrån kommunens genomsnittsränta för upplåning.

I anskaffningsvärdet för investeringar över fem miljoner kronor ingår lånekostnader enligt alternativmetoden RKR 15. Under 2016 har kommunens genomsnittliga ränta på utestående lån per den 31 december 2015 använts. Den uppgick till 2,18 procent (3,15 procent föregående år). Under året har totala räntor på 2 101 tkr aktiverats. Kommunens genomsnittliga ränta på utestående lån under 2016 uppgick till 1,51 procent (2,18 procent föregående år). Aktiverade räntekostnader överstiger inte räntekostnaderna på externa lån under 2016.

Exploateringstillgångar redovisas som omsättningstillgångar. Om inkomsterna överstiger utgifterna redovisas posten under kortfristiga skulder.

Finansiella anläggningstillgångar

Redovisning av finansiella anläggningstillgångar görs enligt RKR 20. Bedömning görs per balansdagen om det finns indikationer på att en finansiell anläggningstillgång har minskat i värde. Avseende aktier och andelar i koncernbolag sker redovisning till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna, samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott läggs till anskaffningsvärdet när de uppkommer. Utdelning från koncernbolag redovisas som intäkt.

Finansiella omsättningstillgångar

Gåvor som har tillfallit kommunen har placerats i fonder som klassificeras som en finansiell omsättningstillgång, eftersom gåvorna inte är avsedda att innehas eller brukas stadigvarande. Försäljning av andelar minskar de finansiella omsättningstillgångarna. Räntor och utdelningar på tillgångarna redovisas som finansiell intäkt i resultaträkningen och tillförs inte gåvomedlen. Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande värderingar redovisas de i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Elcertifikat

Kommunen producerar egen förnybar el i olika solcellsanläggningar och i en gasturbin som drivs med biogas från vattenreningsverket. Till och med juni 2016 producerades även egen förnybar el i två leasade vindkraftverk. När kommunen producerar förnybar el erhåller kommunen elcertifikat för varje producerad megawattimme. Elcertifikaten handlas på en likvid marknad och därför klassificeras elcertifikat som en finansiell omsättningstillgång enligt information från RKR 2016. Innehavet av elcertifikat tas vid bokslutstillfället upp till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet. Eventuell värdeminskning redovisas som finansiell kostnad.

När kommunen köper el på den nordiska elbörsen eller använder egenproducerad el i en volym som överstiger en viss nivå blir kommunen kvotpliktig enligt lagen om elcertifikat. För 2016 är Skövde kommun kvotpliktig. Det betyder att kommunen under april 2017 måste överlämna ett visst antal elcertifikat till Energimyndigheten. För att kunna fullfölja kommunens kvotplikt har kommunens elleverantör löpande köpt elcertifikat i förhållande till den månatliga elförbrukningen. Dessa elcertifikat köptes som terminskontrakt för leverans av elcertifikat under april 2017. I och med dessa terminskontrakt har kommunen redan den mängd elcertifikat som behövs för att uppfylla kvotplikten. Det betyder också att det inte finns

något behov av innehavet av egenproducerade elcertifikat per den 31 december 2016. Elcertifikatsinnehavet klassificeras därmed som en tillgång och möts inte av en skuld.

Omsättningstillgångar

Från och med 2016 har nettotinkomster i exploateringsverksamheten förts om till kortfristig skuld. Skuldbeloppet uppgår till 60 miljoner kronor. Enligt en vägledning från RKR ska exploateringar som stadigvarande ska innehas av kommunen föras om till anläggningstillgång. Från och med den 1 januari 2014 görs det i kommunen i samband med driftsättning. Från och med 2016 flyttas tillgångarna från omsättningstillgång till anläggningstillgång redan före driftsättning om exploateringen stadigvarande ska innehas av kommunen. De tillgångar för vilken anläggningen är tagen i bruk förs om till Mark, byggnader och tekniska anläggningar.

Fordringar redovisas som omsättningstillgång, med undantag för poster där förfalldatum ligger mer än 12 månader efter balansdagen. Dessa klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Koncernföretagens långfristiga upplåning från kommunen sker genom utnyttjande av limiter via koncernkontosystemet. Föregående år ingick inte AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB, Skövde Flygplats AB eller Next Skövde Destinationsutveckling AB i koncernkontot. I år ingår dock Skövde Flygplats AB samt Next Skövde Destinationsutveckling AB i koncernkontot. Kommunen redovisar i posten kassa/bank koncerntoppkontots utgående saldo, och under kortfristiga skulder redovisas kommunens skuld till koncernbolag. Specifikation finns i not.

Skulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Lån med kortare löptid men som regelmässigt omsätts och ersätts av nya lån klassificeras som långfristig skuld.

Uppgift om genomsnittlig ränta, genomsnittlig räntebindningstid samt förfall inom fem år specificeras i not.

Investeringsbidrag redovisas som skuld för investeringsbidrag under långfristig skuld, och återföring sker under anläggningens nyttjandeperiod i enlighet med RKR18.

Uppskattning av semesterlöneskuld samt löneskuld har gjorts vid bokslutet, och uppbokning har gjorts med föregående års utgående skuld uppräknat med tre procent. Anledningen är att det nya lönesystemet inte har kunnat leverera en maskinell beräkning av semesterlöneskuld och löneskuld. Kommunens bedömning är att kostnaden för att manuellt beräkna skulden överstiger nyttan med det.

Derivatinstrument

Kommunen tillämpar säkringsredovisning. Under Finansiell analys finns en beskrivning av säkringsrelationer, finansiella instrument, vilken påverkan säkringsinstrumenten haft på kommunens resultat under året och huruvida de säkrade posterna har motverkat förändringar i kassaflöden.

Säkringsredovisningen avbryts om något av följande inträffar:

- Säkringsinstrumentet förfaller, säljs, avvecklas eller löses in.
- Säkringsrelationen uppfyller inte längre villkoren för säkringsredovisning.

Eventuellt resultat från en säkringstransaktion som avbryts i förtid redovisas omedelbart i resultaträkningen.

Energisäkring

Finansiella kontrakt avseende prissäkring på energi avräknas till spotpriser, och resultatredovisas i takt med att leverantörsfakturer avseende säkrade leveranser redovisas i balansräkningen.

Valutasäkring

Kommunen utnyttjar derivatinstrument för att hantera valutarisken som uppstår vid inköp av el. Valutasäkringar skyddar kommunen mot valutakursförändringar genom att kontrakten fastställer till vilken kurs elsäkringarna i EUR kommer att realiseras. Valutasäkringen av säkrade elkontrakt redovisas i resultaträkningen i takt med dess förfall.

Lånederivat

Kommunen utnyttjar derivatinstrument för att hantera ränterisken som uppstår vid lån till rörlig ränta. Lånederivat skyddar kommunen mot ränteförändringar. Genom säkringen erhåller kommunen en fast ränta och det är denna ränta som redovisas i resultaträkningen, i posten Räntekostnader och liknande resultatposter. Räntesäkring av säkrade lånekontrakt redovisas i resultaträkningen i takt med dess förfall.

Avsättningar och ansvarsförbindelser

Avsättningar – deponi

Avsättningar för deponi har tagits upp till ett belopp som bedöms krävas för att reglera plikten på balansdagen. Beloppet baseras på en projektering som gjordes 2009. Åtagandet är nuvärdesberäknat med en ränta på 3 procent. Avsättningen avser framtida återställningskostnader för sluttäckning av deponin samt årliga driftskostnader för att ta hand om lakvatten och deponigas. De årliga driftskostnaderna beräknas finnas kvar i 25 år efter stängning.

Avsättningar – pensioner

Se ovan under Särskild avtalspension och visstidspension.

Ansvarsförbindelser – övriga

Ansvarsförbindelser bedöms löpande för att avgöra om ett utflöde av resurser är troligt. Om det blir sannolikt att en ansvarsförbindelse kommer att regleras och kraven på förpliktelse uppfyllas, redovisas den i stället som en avsättning.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet inklusive pensionsåtagande

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen inklusive hela pensionsåtagandet.

Soliditet exklusive pensionsåtagande

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen exklusive hela pensionsåtagandet.

Självfinansieringsgrad

Årets resultat minus jämförelsestörande poster plus årets avskrivningar genom bruttoinvesteringar.

Övergång till komponentredovisning

Skövde kommun tillämpar från och med den 1 januari 2015 komponentredovisning av fastigheter och gator enligt RKR 11 Materiella anläggningstillgångar förutom anläggningar i VA-verksamheten. Övergång till komponentredovisning i VA-verksamheten har skett från och med den 1 januari 2016.

Övergången innebär att en tillgång delas in i ett antal komponenter. Komponenterna skrivs sedan av var för sig utifrån den enskilda komponentens förväntade nyttjandetid. När en komponent ersätts betraktas det som en ersättningsinvestering, som skrivs av utifrån den aktuella komponentens förväntade nyttjandetid. Utrangering sker av eventuellt återstående värde. Per den 31 december 2015 har den ändrade principen kring avskrivningar påverkat årets resultat med 14 miljoner kronor i minskade avskrivningar.

Innebörden i aktiveringsbegreppet har ändrats. Jämförelser görs inte längre med ursprunglig anskaffningstidpunkt eller ursprungligt skick, utan med tidpunkten före åtgärden. Åtgärder i underhållsplanen som klassas som investeringar (nyttjandetid över tre år) enligt komponentmodellen har lyfts ut ur driftredovisningen och bokförs som investering. Det som kvarstår i underhållsplanen är driftbudget för reparationer. Per den 31 december 2015 har 44,5 miljoner kronor som tidigare skulle redovisats som kostnad i driftredovisningen lyfts in i investeringsredovisningen och bokförts som en anläggningstillgång.

Fastighet

Det totala fastighetsbeståndet delades in i tre kategorier. Befintliga fastigheter med ett bokfört värde på över 10 miljoner kronor (uppgick till 92,2 procent eller 1 938 999 tkr av det totala värdet för verksamhetsfastigheter på 2 101 896 tkr) delades in i fastigheter där inga större investeringar (över 5 miljoner kronor) hade gjorts de senaste 8–10 åren, samt fastigheter där det hade gjorts större investeringar (över 5 miljoner kronor) de senaste 8–10 åren. Befintliga fastigheter med ett bokfört värde under 10 miljoner kronor (totalt 162 897 tkr, det vill säga 7,8 procent av totalt bokfört värde på det totala fastighetsbeståndet) behöll befintlig avskrivningstid. Utgångspunkten för avskrivningstiden för fastigheter har varit byggnadsåret, men i de fall då stora ombyggnationer har gjorts har utgångspunkten varit ombyggnadsåret för samtliga kategorier.

Uppdelningen i komponenter gjordes utifrån komponentens bedömda andel av det totala bokförda värdet på fastigheten. Där ett tilldelat markvärde saknades bröts ett markvärde ut ur markreserven enligt schablonen 1 procent av fastighetens

anskaffningsvärde, om fastigheten var belägen utanför stadskärnan, och 2 procent av fastighetens anskaffningsvärde inom stadskärnan. I fastighetsbeståndet där inga större investeringar hade gjorts de senaste 8–10 åren bedömdes fastigheterna endast bestå av komponenten stomme, med en bedömd avskrivningstid på 80 år. I fastighetsbeståndet där större investeringar hade gjorts de senaste 8–10 åren delades fastigheten upp i 6–7 komponenter med en bedömd avskrivningstid på 20–80 år.

Bedömning av avskrivningstidens längd har gjorts genom att analysera tidigare underhållsplaner, fastighetsavdelningens erfarenheter av nyttjandeperioder beroende på materialval, fastighetstyper med mera.

Utrangeringar ska göras vid tilläggsinvesteringar och utbyten. Under 2015 har inga utrangeringsbedömningar gjorts avseende fastigheter där inga större investeringar har gjorts de senaste 8–10 åren (består endast av stomme), och inte heller för de fastigheter som inte är hanterade enligt komponentavskrivning. Investeringar över 500 tkr gjorda under 2015 för fastigheter som haft större investeringar under de senaste 8–10 åren har analyserats med hänsyn till utrangeringsbedömning. Ingen väsentlig påverkan på resultatet bedöms ha uppstått när det gäller ej gjorda utrangeringar 2015, eftersom en försiktig bedömning av avskrivningstiden har gjorts. Under 2016 har utrangeringar främst gjorts avseende en förskola på grund av brand. En färdig princip för utrangeringar ska tas fram under 2017.

Komponenter för fastigheter

Komponenter samt avskrivningstid för befintliga fastigheter där inga större investeringar gjorts de senaste 8–10 åren.

Mark	0 år
Stomme	80 år
Storkök enligt faktiska investeringar	20 år

Komponenter samt avskrivningstid för nya fastigheter (exklusive specialfastigheter*, exempelvis Arenabadhus, badhall, ishall, idrottshall)

Mark	0 år
Markanläggning	5 % 30 år
Stomme	30 % 80 år
Stomkomplettering	20 % 30 år
Fasad	13 % 40 år
Yttertak	12 % 30 år
Installationer	20 % 25 år
Storkök enligt faktiska investeringar	20 år

*För specialfastigheter används samma komponenter men med en annan andel och avskrivningstid.

Pågående arbeten

Vid ny-, till- och ombyggnad av en fastighet bokförs hela investeringen som pågående arbete. På datumet för ianspråktagande delas anskaffningsvärdet upp i komponenter enligt fördelningsunderlag, och vid denna tidpunkt börjar avskrivningen.

Gata

Historiska investeringar i infrastruktur har inte varit uppdelade med ett anskaffningsvärde per gata. När uppdelning i komponenter skulle ske av dessa investeringar delades de först upp i tre kategorier – huvudgata, lokalgata samt gång- och cykelväg – utifrån kommunens väginventering. Ytterligare kategorier som bro, torg/gågata och parkering finns och dessa har även tidigare särredovisats. Varje kategori delades upp i två komponenter – vägkropp och slitlager – enligt schablon (se nedan), där vägkroppen bedöms har oändlig livslängd. Asfalts- och gruslagret bedöms ingå i vägkroppen. Komponentens slitlager har olika avskrivningstid beroende på vilken anläggningsskategorin den tillhör (se nedan).

Bedömning av avskrivningstidens längd har gjorts genom analys av tidigare underhållsplaner, gatuenhetens erfarenheter av komponenternas livslängd beroende på trafikmängd, beläggningstyp och anläggningens uppbyggnad med mera.

Utrangeringar ska göras vid tilläggsinvesteringar och utbyten. Under 2015 och 2016 har inga utrangeringsbedömningar gjorts avseende historiska anskaffningar. Det beror på att dessa inte särredovisats per gata eller objekt, att de historiska investeringarna redan till stor del bedöms som slutavskrivna och att en försiktig (näst intill obefintlig) bedömning av avskrivningstiden har gjorts. En eventuell påverkan på kommunens resultat 2015 och 2016 skulle därför bli försumbar. En färdig princip för utrangeringar ska tas fram under 2017.

Komponenter för gata

Kategorier av anläggningar och komponenternas andel av anskaffningsvärdet samt avskrivningstid.

Huvudgata (inklusive rondell)		
vägkropp	80 %	0 år
slitlager	20 %	15 år
Lokalgata (inklusive rondell, busshållplats, trottoar)		
vägkropp	80 %	0 år
slitlager	20 %	40 år
GC-väg		
vägkropp	90 %	0 år
slitlager	10 %	40 år
Bro och konstbyggnad*		
stomme/konstruktion	100 %	40 år
Parkering		
vägkropp	80 %	0 år
slitlager	20 %	40 år
Torg och gågata		
vägkropp	60 %	0 år
slitlager	40 %	40 år
Bulleråtgärd (plank, vall m.m.)		
vägkropp		33 år
Gatubelysning		
gatubelysning		33 år
gatubelysning energi/trygg		20 år
Trafiksignal		
Park		20 år
Lekplats		20 år alt. 10 år

*Ytskikt på bro hanteras ihop med gatan.

Vägkropp innehåller asfalts- och gruslager. Ingen komponentuppdelning görs på bulleråtgärder, gatubelysning, trafiksignaler, park, lekplats.

Pågående arbeten vid nybyggnation

Vid ny-, till- och ombyggnad av huvudgator, lokalgator, gång- och cykelvägar, broar, parkeringar och torg/gågator bokförs hela investeringen som pågående arbete. Vid datumet för ianspråktagande delas anskaffningsvärdet upp i komponenterna vägkropp och slitlager enligt schablon. Därefter börjar avskrivning beräknas.

VA-anläggningar

Kategorier

VA har bedömt att de olika kategorier som finns är vattenverk – reservvatten respektive vattenledningsnät.

Kategorin vattenverk – reservvatten har i sin tur delats upp i åtta komponenter. VA har utifrån styrning önskat dela upp inköpen i komponenter även om beloppet inte är väsentligt. Den förändring som är gjord i befintliga anläggningar är att härleda vilka fysiska anläggningar de befintliga hör till. Den kopplingen har saknats i anläggningsregistret. Värden har flyttats från samredovisade investeringar i anläggningsregistret till nya anläggningar vars numrering och benämning kan härledas till de fysiska VA-anläggningarna. Med hänsyn till försiktighetsprincipen har ingen komponentuppdelning gjorts av befintliga anläggningar per den 1 januari 2016 (se under avsnitt avskrivning).

Kategorin ledningsnät komponentuppdelas endast i en komponent – markanläggning – men är uppdelad i dricks-vatten-, spillvatten- och dagvattenledning.

Avskrivning

Historiskt har VA använt olika avskrivningstider för pumpstationer, vattenreservoarer, reservvattentäcker, vattenverk och avloppsverk. Avskrivningstiderna har varierat mellan 20 och 33 år. VA har bedömt att de nyttjandetider som angivits för befintliga anläggningar stämmer överens med kvarvarande nyttjandetider. Därför har ingen förändring av slutavskrivningstidpunkter eller kommande avskrivningar på befintliga anläggningar gjorts. Detta ligger i linje med försiktighetsprincipen.

Utrangeringar

Utrangeringar ska göras vid tilläggsinvesteringar och utbyten. Under 2016 har inga utrangeringsbedömningar för historiska anskaffningar gjorts. De historiska investeringarna bedöms till stor del vara slutavskrivna och dessutom har en försiktig bedömning av avskrivningstiden gjorts. En eventuell påverkan på kommunens resultat 2016 skulle därför bli försumbar. En färdig princip för utrangeringar ska tas fram under 2017.

Komponenter för VA-anläggningar

Komponenter samt avskrivningstid för VA-verket

Komponenter för vattenverk, reningsverk, pumpstationer och reservvattentäkt:

Byggnad/processkonstruktion	50 år
Tak	30 år
Pumpar/maskiner/rör	10 år, 25 år
Rör (egen komponent i ARV, pst spill)	30 år
VVS/ventilation	20 år
Styr/övervakning	10 år
Elanläggning	30 år
Markanläggning	30 år
Ledningsnät:	
Markanläggning	50 år
Inventarier och fordon	10 år

Revisionsberättelse

Skövde kommun
Revisorerna

Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelsen och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallag och god revisionsred i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som vi ansett behövts för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning, inom ramen för den budget vi erhållit av kommunfullmäktige.

I vår årliga granskning av all verksamhet har vi löpande tagit del av protokoll och handlingar och haft möten med representanter för nämnderna för att få information i väsentliga frågor. Vi har granskat delårsrapport och årsredovisning och där granskningsrapporter och bedömning överlämnats till kommunfullmäktige. Vi har också genomfört en granskning av ansökan och hantering inkl. internkontroll av statsbidrag för flyktningmottagande och där vår bedömning är att detta med något undantag fungerat på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Vi har vidare också granskat sponsring av extern verksamhet inom kommunkoncernen och vilka rutiner som finns och som föranlett ett beslut i kommunstyrelsen att ta fram en policy som omfattar både de fall kommunen sponsrar och de fall när kommunen blir sponsrade. Slutligen har vi under året överlämnat resultatet av den webbenkät som vi tidigare genomfört hos samtliga förtroendevalda och chefer i kommunen. Kommunstyrelsens och nämndernas analys och åtgärder har därefter inkommit till revisionen och kommer att ligga till grund för en fortsatt dialog och uppföljning från vår sida.

Som underlag för vår bedömning ligger också andra granskningsinsatser, frågeställningar eller information som inte resulterat i någon skriftlig rapport. Exempel på detta är att vi inhämtat information om hantering av problem vid införande av nytt HR-system.

Årets resultat uppgår till 151,9 mnkr (77,9 mnkr) jämfört med budgeterade 91,9 mnkr. Årets resultat påverkas positivt av framför allt högre intäkter samt högre statsbidrag än

förväntat. Posterna är främst hänförliga till migrationsverksamheten samt riktade statsbidrag till bl a skolans verksamhetsområde. Försäljning av tomter och industrimark redovisar ett överskott på 22,3 mnkr.

Balanskravsresultatet är nästan detsamma som årets resultat och innebär att Skövde kommun lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Årets ekonomiska resultat som utgör 5,6 % av skatter och bidrag innebär goda förutsättningar för att nå kommunfullmäktiges beslutade finansiella mål med ett resultat på tre procent av skatter och bidrag i genomsnitt över mandatperioden. Samtliga angivna måttal ur ekonomiperspektivet uppnås för året.

Även de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten gäller för mandatperioden eller i något fall t o m år 2025. I årsredovisningen görs en bedömning av om målet anses kunna nås vid mandatperiodens slut. Förutom målet om förnybar energianvändning inom Skövde bedöms samtliga övriga mål uppnås helt eller delvis. Nämndernas mål, vilka är kopplade till verksamhetsplan 2016, uppvisar i likhet med fullmäktiges målsättningar god måloppfyllelse.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och nämndernas arbete med internkontroll fortsatt utvecklats.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av de av kommunfullmäktige fastställda målen för ekonomi och verksamhet. Vi gör ingen annan bedömning än den redovisade måloppfyllelsen.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ och överförmyndaren.

Vi tillstyrker att årsredovisningen godkänns.

Lars-Erik Lindh är vald revisor med undantag för vård- och omsorgsnämnden och har inte deltagit i granskningen av denna nämnd.

Skövde kommun 2017-04-10

Lars-Erik Lindh   Stig Larsson   Birgitta Johansson   Bengt Hagbjer

Lise-Lotte Sjöberg   Ingrid Bärfman   Asima Pasalic

Till revisionsberättelsen hör granskningsrapporten årsredovisning 2016 samt bilagorna granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i Skövde Stadshus AB, AB Skövdebostäder, Skövde Värmeverk AB, Kreativa Hus AB, Skövde Flygplats AB, Next Skövde Destinationsutveckling AB, SkövdeNät AB, Baltahazar Science Center AB och Skövde Biogas AB.

2 (2)

Fem år i sammandrag

Kommunen inkl företag och kommunalförbund

Resultaträkning (mnkr)	2016	2015	2014	2013	2012
			*) **)	*)	
Verksamhetens intäkter	1 661,8	1 514,1	1 410,1	1 301,1	1 288,7
Jämförelsestörande poster	-48,8	-43,8	61,3	43,5	46,5
Verksamhetens kostnader	-3 696,3	-3 461,3	-3 329,8	-3 165,4	-3 216,0
Avskrivningar	-284,3	-301,1	-279,3	-232,1	-219,1
Verksamhetens nettokostnader	-2 367,6	-2 292,1	-2 137,7	-2 052,9	-2 099,9
Skatteintäkter och statsbidrag	2 696,7	2 515,3	2 423,0	2 334,4	2 248,7
Finansnetto	-37,9	-42,0	-55,1	-64,9	-51,6
Jämförelsestörande post	-17,2				
Resultat före extraordinära poster	274,0	181,2	230,2	216,6	97,2
Uppskjuten skatt obeskattade reserver	-7,6	-9,2	-2,5	-11,8	2,7
Skattekostnader	-16,4	-20,5	-22,8	-9,1	-7,4
Årets resultat	250,0	151,5	204,9	195,7	92,5
Nettoinvesteringar	-879	-948,0	-932,6	-536,5	-583,5
Balansräkning					
Tillgångar	7 557,3	6 951,5	6 143,4	5 659,8	5 376,5
Eget kapital	3 545,8	3 284,7	3 094,8	2 894,8	2 702,8
Avsättning till pensionskund	180,8	168,6	157,4	147,1	125,5
Övriga avsättningar	349,0	319,6	297,2	143,7	130,0
Skulder	3 481,3	3 178,6	2 594,0	2 474,2	2 418,3
Skulder och eget kapital	7 557,3	6 951,5	6 143,4	5 659,8	5 391,4

*) Skövde kommuns andel i Avfallshantering Östra Skaraborg har ändrats 2007, 2008 samt 2014

**) Skövde kommuns andel i Miljösamverkan Östra Skaraborg har ändrats 2013 samt 2014

Kommunen

Resultaträkning (mnkr)	2016	2015	2014	2013	2012
Verksamhetens intäkter	957,4	824,3	772,6	744,1	751,2
Jämförelsestörande post	-48,8	-43,8	26,3	43,5	46,5
Verksamhetens kostnader	-3 261,6	-3 058,3	-2 936,2	-2 802,8	-2 815,9
Avskrivningar	-163,0	-148,5	-161,8	-158,0	-151,5
Verksamhetens nettokostnader	-2 516,0	-2 426,3	-2 299,1	-2 173,2	-2 169,7
Skatteintäkter och statsbidrag	2 696,7	2 515,3	2 423,0	2 334,4	2 248,7
Finansnetto	-11,5	-11,1	-22,3	-35,3	-27,7
Jämförelsestörande post	-17,2				
Resultat efter finansiella poster	151,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinär intäkt	0,0	77,9	101,6	125,9	51,3
Årets resultat	151,9	77,9	101,6	125,9	51,3
Nettoinvesteringar	443,2	460,9	339,6	293,4	341,1
Balansräkning					
Tillgångar	5 168,1	4 874,5	4 419,5	4 366,1	4 152,8
Eget kapital	3 005,7	2 850,8	2 775,2	2 677,0	2 551,0
Avsättning till pensionskund	167,4	156,1	145,3	135,3	115,4
Andra avsättningar	242,7	227,8	227,3	93,2	92,5
Skulder	1 752,3	1 639,8	1 271,7	1 460,6	1 393,7
Skulder och eget kapital	5 168,1	4 874,5	4 419,5	4 366,1	4 152,6
KOMMUNAL SKATTESATS	20,86	20,86	20,86	20,56	20,56
ANTAL INVÅNARE 31/12	54 133	53 555	53 134	52 859	52 212

Skövde kommun
Postadress 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

